

Breviarium Chronologicum Veteris Testamenti Rerum Gestarum

Ab Orbe condito Vsque ad Christum natum Synopses complectens.
Xenivm Academicae Sodalitati Dominorum, B.M.V. Annuntiatae Herbipoli
oblatum

Sacerdotium Ducale ... - Complectens Synopses Sacrae & profanae historiae
à fine captivitatis Babylonicae & Hebraeorum Ducum ac Persicae
Monarchiae initio usque ad Christum natum

Gartner, Michael

Herbipoli, 1697

Sexta Mundi Aetas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65122](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65122)

SEXTA MUNDI
ÆTAS.

Continens annos & gesta ab anno
 conditi orbis 3743 ante *Christi*. 310.
 Olymp. CXVII. an. 2. urb. cond. 442. *Im-*
perii Græcorum primo usque ad an. m.
 4052. *Jesu Christi Registegum*
 in terris nati,

S. Primi progenitores Christi
sti, qui vixerunt sextâ mundi
etate.

ACHIM natus anno mundi 3746
 ex patre Sadoc ante *Chr.* 397.
ELIUD filius Achim natus an-
 no m. 3806. ante *Chr.* 247.

ELEAZAR filius Eliud 3858. ante
Chr. 195. Eleazar iste genuit *Math-*
nem & Pantherem: ex *Mathane* *Joseph-*
 paternam & *B. V. Maria* maternam
 traxit propaginem: ex *Panthere* autem
B. V. genus duxit paternum.

MATHAN filius Eleazari natus an.

m. 3909. ante Chr. 144.

JACOB filius Mathan natus an. m.

3962. ante Chr. 91.

JOSEPH filius Jacobi natus an. m.

4015. ante Chr. 38. desponsatus Be-
atissimæ Mariæ Virgini circa annum
ætatís 37.

Hujus ætatis tunc Josephum fuisse pleriq; Ss.
Patres existimant, contra opinionem S. Epi-
phanij, qui eum octuagenariû fuisse scribit,
quando virgini desponsatus est. Rationes
adfert Toletus. 1. quia si ad eum senex fuisset,
Beatissimæ Virginis famæ apud homines
minimè consultum fuisset: si illam ex tam
profecto sene concepisse diceretur, haud
facile id omnes credidissent, & judæi id
ipsum calumniati essent, neque eum pro se-
mine Davidis agnovissent. 2. non com-
mendasset hoc continentiam Josephi,
quemadmodum nunc singulariter commen-
dat, quod ætate tam vegetâ & virili virgi-
nitatem constantem & illibatam in ipso
conjugio servaverit; ait enim S. Basilius
orat. 8. de temperantia: *temperantia, quæ
est in senectute, non tam temperantia est, quàm
quædam incontinentia & libidinis imbecilli-
tas, 3o tam profecta ætas inepta fuisset*
mini-

ministerijs, ad quæ præstanda Deipatre & Christo Josephus à Deo electus. & Virgine per conjugium in adiutorium datus est, ut laboribus suis familiam aleret, Virginem custodiret, peregrè in Ægyptum duceret, convenientius ergo ea ætas assignatur, quæ nec juvenem nimis, neque senem, sed virum maturum, & matrimonio rei que domesticæ maximè idoneum constituerit.

Hæc genealogia prout à S. Matthæo descripta est, non tantum Josephi, sed etiam B. V. Mariæ est, in qua recensentur majores & Abavi, utrinque ab Abrahamo usque ad Mathanem ita, ut Maria & Joseph habuerint eundem avum Mathanem, & eandem aviam Mariam, quondam ex tribu Juda uxorem Mathanis. Mathan autem & Maria genuerunt has proles, Mariam, Soben, Jacobum, Annam. Jacobus genuit Cleopham sive Alpheum & Josephum, virum Mariæ, Anna autem Nathani, qui nupsit Heli, id est, Joachimo, genuit Mariam, ex qua natus est Iesus. Itaque Iosephus fuit fratruelis, sive consobrinus Beatissimæ Virginis. Unde Evangelista commodans se consuetudini tum gentium tum judæorum, qui per patres & non per matres genealogias contexebant, genealogiam in Iosepho potius, quam in Maria terminare voluit: quo sufficienter

festavit, Iosephum & Mariam contribules
eiusdemque familiarum esse; quanquam enim
familiarum apud iudeos potuerint nubere
viro alterius tribus, si tamen ipsa, defici-
ente prole mascula, in hereditatem patris
succedebant, debuerunt tunc secundum le-
gem num. ult. v. 7. nubere viro eiusdem
tribus & familiarum, ne hereditas per conju-
gium ad aliam tribum transiret. Et sic fa-
ctum est in Maria: cuius parentes Ioachim
& Anna, cum mascula prole carerent, ut
Matthaeus supponit tanquam vulgatum
illo aeo, & notum vel ex fama, vel ex ta-
bulis genealogiarum & matrimoniorum,
quae apud iudeos exactissime servabantur;
ideo genealogiam Iosephi tanquam ean-
dem cum genealogia Virginis deducit. Ad-
dit Cornelius a Lapide ex SS. Patribus,
ideo quoque non per Virginem, sed per
Iosephum genealogiam Christi deduci,
quia per Ioseph, & non per Mariam Chri-
stus fuit haeres sceptri & solij Davidici: fa-
miliarum enim jus ad regnum nullum est, quam-
diu proles mascula supersunt.

Sed quomodo, inquires, per Ioseph Chri-
stus fuit haeres regni Davidici? qui tamen
non erat filius naturalis Iosephi? Respon-
detur, jure gentium in paternam heredita-
tem & jura etiam illos succedere, qui so-
lus publicae famae testimonio filij habentur,

tur, vel à parentibus adoptantur. Quam magis, qui re ipsâ proprius ac legitimus est filius, etsi non coitu naturali, sed supernaturali spiritûs Sancti virtute, maritus prognatus sit ex legitima suâ conjugate, quia enim maritus est caput, ac dominus corporis suæ uxoris, ideo est etiam dominus fructûs, quicumque & quocumque domum modo ex isto corpore legitime procreatur: sicut, qui agri dominum habet, dominus est quoque segetis, etiam si illa cresceret in agro supernaturaliter: cum ergo Iosephus habuerit omnia jura veri domini ac patris in Iesum, ut erat homo, & sic vocatur pater Iesu, etiam ab ipsâ Virgine; vicissim etiam Iesus, ut erat prius atque legitimus, etsi non naturalis filius Iosephi, habebat omnia jura in respectu illius, ac proinde etiam jus regni à morte Iosephi. De hac re plura à Augustino lib. 5. in Iulianum cap. 9.

Cognatio D. N. Iesu Christi secundum carnem per Mariam & Iosephum contracta.

ELEAZAR duas proles genuit Mathanem & Batherem.

Linea Pantheris,

PANTHER genuit Bapantherem.
 BAPANHER genuit Joachimum sive Iosaphatum etiam Heli.
 JOACHIMUS ex Anna genuit Mariam, ex qua natus est IESUS.

MATH
 genuit
 Juda. le
 Anna n
 est Ma
 dictum
 ex qua
 Ex Sa
 Joanni
 Ex Mar

CL
 prima
 dicta M
 mento
 Seco
 40. m
 Galat
 solym
 Te
 dictu
 16. di
 Lebba

Ge
 poste
 recen
 paren
 appel
 mater
 M
 quoa

Linea Mathanis.

MATHAN filius Eleazari & frater Pantheris tres genuit proles ex Maria uxore sua, qua fuit de tribu Juda, scilicet Mariam * Sobem * Jacobum * Annam * Anna nupsit Heli sive Joachimo, & ex his procreata est Maria Mater Jesu. Jacob genuit Cleopham dictum Alpheum, & Josephum, cui nupsit Maria, ex qua natus est Jesus.

Ex Sobem nata est Elisabeth uxor Zachariae Mater Joannis Baptistae.

Ex Maria Mathanis filia nata est Salome.

Linea Cleophae filij Jacobi.

CLEOPHAS sive ALPHEUS sex proles habuit: prima proles Cleophae fuit Salome Matt. 23. v. 1. dicta Maria, uxor Zebedaei, & mater Jacobi cognomento majoris, & Joannis Evangelistae.

Secunda Cleophae proles fuit Jacobus Marc. 15. v. 40. minor dictus Act. 1. v. 13. Jacobus Alphaei. Ad Galat. 1. Frater Domini, Episcopus primus Hierosolymitanus.

Tertia proles Cleophae fuit Judas frater Jacobi, dictus initio Epist. Judae. & Act. 1. v. 13. & Luc. 6. v. 16. dictus etiam Thaddaeus Matt. 10. v. 3. alias Lebbeus.

Genealogia, quam texit S. Lucas per posteros Nathan, qui fuit filius Davidis, recenset stirpem paternam Mariae, scilicet parentes Ioachimi (sive Heli, ut Graeci appellant) sicut Matthaeus recenset stirpem maternam seu parentes Annae.

Meminit S. Lucas inter majores B. V. quoad paternam propagationem alicujus, qui

qui vocabatur *Ianne*, & filius erat Iosep
 filij Mathathia; de hoc Ianne refert Gene
 brardus, fuisse ultimum principem de domo
 Iechoniae, & sub initium regni Antiochi
 Epiphaniis semet ipsum interfecisse, eo
 quod videret à regibus Syria oppressam fa-
 milia suae libertatem; ideoque illius opes
 ab Epiphane fisco regio ex arte addicta
 esse, & hinc familiae Christi accidisse tan-
 tam accifarum opum, & plebeis fortis te-
 nuitatem, per posteros ad Christum usque
 propagatam.

S. 2. Pontifices Hebraeorum.

XLII. SIMON I. dictus etiam *Pris-*
scus cognomento *Justus*, filius
 Onia propter sollicitudinem, in
 Deum & religionem, & pronam in
 suos cives clementiam: gubernatus
 ejus turbis caruit, quia successores
 Alexandri Magni civilibus bellis im-
 plicati fuerunt. Præfuit annis 37. a-
 que ad annum m. 3765. ante Christum.

XLIII. ELEAZARUS filius Onia
 & frater Simonis Justi, pontificatus
 assumpsit, cum Onias filius Simonis
 adhuc parvulus erat, & postea lib-

Ptolomæo Evergete modò Pontifex factus est, Eleazaro & Manasse Pontificibus interjectis. Pontificatum suum memorabilem fecit liberatione captivorum Judæorum, quos Ptolomæus Lagi in Ægyptum abduxerat, quorum singulos 120. drachmarum lytro redemit: erant autem captivorū 120000. sub hoc etiam Pontifice versio scripturarum per LXX. interpretes facta, & singulari curâ ad felicem exitum deducta. Sedit annis 32 usque ad annum m. 3797. ante Chr. 256.

XLIV. MANASSES demortui Eleazari patruus: de rebus ejus gestis nullibi fit mentio; præfuit annis 9. usque ad annum m. 3806. ante Chr. 247.

XLV. ONIAS II. Simonis Justii filius, amisit patrem infans, & pontificatu primò ab Eleazaro tutore, postmodum à Manasse patruo exclusus est: cui denique senex surrogatus ita præfuit, ut dignitas collata seriùs, non inju-

injuria fortunæ, sed animi parvipotentis
fuisse videatur : totus enim pecuniæ
colligendæ incubuit, adeo quidem,
ut etiam Ptolemæo Evergetæ usita-
tum 20. talentorum argenti annuum
tributum denegare ausus fuerit; que
res cum ad gentis universam perven-
em tenderet, eamque rex per legatos
severè minitaretur, nihil tamen mo-
tus est, sed periculum omne in popu-
lum & legatum Josephum sororis sue
filium rejecit. Præfuit annis 14. &
factus fere centenarius obiit anno m.
3819. ante Chr. 234.

XLVI. SIMON II. plurimum vices
amicitiâ Antiochi Magni; templum
Hierosolymitanum instauratum alti-
tudine duplici, & munimine firmavit
cumq; gentis curam principe dignam
gereret, urbem contra calum subitum
& obsidionis pericula fortiter con-
munivit: præfuit annis 25. usque ad
annum m. 3846. ante Chr. 207.

XLVII. ONIAS III. filius Simeonis,
in omni genere virtutum & pietatis

is exercitatus fuit : sedit annis 36. usque ad annum m. 3882. ante Chr. 171.

Fuit iste Onias tum *Arco* Spartano regi, tum *Seluco* adeo in amoribus & veneratione ob insignem virtutem, ut ab illo in amicitiam sollicitaretur: à *Seluco* autem, hujus Pontificis amore præcipue & æstimatione, sumptus ad sacrificia necessarij è regio fisco penderentur. In hac felicitate annis multis peractis orta est ex levi contentione de rationibus fori summum dissidium *Oniam* inter & *Simonem* quendam de tribu Benjamin, qui alicui officio in templo præfectus erat, & ed usque adversus *Oniam* invidiæ & vindictæ stimulis agitari cœpit, ut, cum opportuniorem nocendi occasionem non inveniret, sacrum ararium (in quo præter viduarum & pupillorum, etiam *Ioannis Tobiaz F.* depositum asservabatur) *Apollo* nio Cælesyriæ & Phœnicæ præsidi proderet. A quo cum rex edoctus, & pensionem annuam in sacrificia negasset, & per *Heliodorum* quæstorem suum pecuniam illam depositam fisco adjudicasset: *Onias*, quod unum poterat, cum gente universa ad vota & preces confugit, & hæc panopliâ ita vitæ, ut *Heliodorum*, qui protervè ad adyta pergebat, prodigio in vitæ periculum coniectum

jectum, iterum precibus suis restituerit, ad regem suum reversus præclari testimonio confessionem de judæorum religione deposuit.

Cumque ne sic quidem Simon à criminibus absterritus esset, ferentque à con sanguineis hujus Simonis quotidianæ rudes, ad controversiam componendam, Onias ad regem iter suscepit, quo interea defuncto, novâ calumniâ apud successorem Antiochum Epiphanem à lalone traxe accusatus est, & pontificatu regis sententiâ abdicatus, Itaque vim veritus ad Alylum Antiochiam fecus Daphnen se recepit, ubi cum aliquandiu extra pericula commoratus esset, auditis Menelai rapinis ita sollicito zelo exarsit, ut publicè eas argueret, quod dum homo facinorosus ulcisci omnibus modis satageret, occultâ fraude & pæfide Andronico purpurato conficiendum tradidit. Andronicus itaque juramenti religione evocatum Oniam tam nequam, tamque crudeliter peremit, ut vel ipse Antiocho lachrymas mors Oniæ & simul prædictam exprimeret; mox enim Græcis in ci religionem violatam esse infremmentibus rex quoque ipse inflammatus particula continud purpurâ exutum, vestibus laceratis per urbem ad eundem locum, ubi Onias in Oniam perpetraverat, educi, & in

interfici imperavit anno mun. 3882. ante
Chr. 171.

De Heliodoro, qui thesauros templi
sublatum venerat, refert scriptura, quod
templum subeunti Angelus apparuerit in-
signis ornatu splendido, armis auro ruti-
lantibus, vultu minax, cuius equus in He-
liodorum insurgens, anterioribus unguis
impulsus in terram prostravit: prostratum
autem duo iuvenes invaserunt insigni glo-
ria & decore fulgidi, qui plagas utrimque
ingererant sine cessatione, donec famuli
Heliodorum suum multâ circumfusum cali-
gine rapuerunt, atq; in sella gestatoriâ po-
situm, extra Gazophylacium portaverunt;
quem mutum jacentem Onias oblato sacri-
ficio sanitati restituit; & didicit sacrilegus
raptor à castigatoribus Angelis Dei veritatem
predicare.

Oniâ per nefas depulso & exu-
tante, pontificatum per nefas occu-
parunt tres successive Pseudo-ponti-
fices qui sequuntur.

XLVIII. JASON Pseudo-Ponti-
fex, appellatus etiam Jesus adulationibus:
in amicitiam Antiochi Epistatani, & simul largitione 500. ta-
lentorum in pontificatum, furis ad-

K

in-

instar & latronis irrepsit, superius
 adhuc Oniâ fratre suo. Quo in
 nere cùm totus regi, ne quicquam De
 serviret, patriæ religionis desertor
 impius transfuga factus, Græcos mo
 res & errores simul inexit; Gymnasia
 Græcum sub ipsa arce condidit; Ty
 riorum quinquennales ludos Hæc
 lis pecuniâ adjuvit: regem ab Ægy
 ptia expeditione ad urbem dehectem
 tem cum funalibus & falsis accla
 mationibus excepit; pro remunera
 tione autem præsidium gentium ve
 luti compedes recepit, & totum populum
 suo acerbam servitutem attraxit. Quo
 re averfis suorum animis, & patre
 etiam divinâ Nemese repetente,
 à fratre suo Menelao everlus,
 pontificatu dejectus est. Veritus
 de, ne in manus Menelai incidere
 exul ad Ammonitas confugit; inde
 que ad Antiochi alteram in Ægypto
 expeditionem commoratus, cum
 interitu hujus rumor falsus in
 set, copias collegit, urbemque

provi
 genti
 cum
 Men
 moni
 ter in
 bum
 alter
 nifex
 dæm
 spe
 inop
 neris
 stitu
 X
 erat
 niam
 ficat
 talen
 prom
 man
 fex e
 nit, f
 pavit

proviso adortus occupavit, factâ ingenti civium strage; arcem autem cum occupare non posset, in quam Menelaus se receperat, ab Ammonitis redux exclusus est, & atrociter insuper apud *Aretam* regem Arabum accusatus, cum nullibi tutò consistere posset, impius proditor & carnifex, ad Ægyptios, & inde ad Lacedæmonios profugit; ubi minimè pro spe sua exceptus, omnibus rebus inops tandem mortuus est, omni funeris honore & patrio sepulchro destitutus: anno m. 3882. ante Chr. 171.

XLIX. MENE LAUS, missus hic erat à fratre ad Antiochum, ut pecuniam ei ferret; qua in legatione pontificatum emit sponcione trecentorum talentorum, supra tributum à Jafone promissum. Acceptis igitur à rege mandatis (quibus loco Jafonis pontifex esse jubebatur) Hierosolymam venit, fugatoq; fratre pontificatum usurpavit, *nihil dignum habens Sacerdotio,*

Ka

an.

animus verò crudelis tyranni illi & fo-
 bellis iram gerens: quam mox patefecit
 omnigenere rapinarum, cives ad Ethio-
 nicas superstitiones adigens, & reli-
 ctantes sanguine & opibus exhaustus
 ens: cum verò etiam post tantas rap-
 pinas pecuniâ nihilominus destitueret-
 retur, tam ipse, quàm arcis præfectus
Sostratus dignitate exuti sunt. Post
 quæ aurea vasa è templo deperula-
 tus est, hisq; *Andronicum* præfectum
 corruptum, in *Onia* fratris cædem im-
 pulit, & novo scelere *Lysimacho*, quem
 successorem acceperat, sacrilega ad-
 iuvit; ideoque apud regem cubum
 dicere iussus per *Ptolomæum* quendam
 tum absolutionem sui, tum adverte-
 riorum suorum supplicium impera-
 vit, & mox cæteros quoq; purpura-
 tos largitionibus aggressus pontifici-
 tum recuperavit. Quo tempore etiam
 otio securè indulget, subitâ Iulianæ
 irruptione grave salutis discrimen
 edit, & in arcem elapsus, Antiochum
 ab expeditione altera *Ægyptiacâ*

versum in urbem fremebundum reci-
pit, eique ad immania scelera ducem
& adiutorem se præbet.

Quæ res cum Asmonæe gentis
principes, quos Machabæos appella-
mus, in justum furorem concitasset
(unde longa bellorum & malorum
series concatenari cœpit) suadente
Lysia, ab Antiocho tanquam fax &
incensor malorum merito supplicio
peremptus est.

Memorant historię ductum esse Bœtes-
am, ubi turris erat 50. cubitorum plena
cineribus, quæ machinam habebat in sum-
mo versatilem, undique in cineres decli-
vem; ibi eum, qui damnatus esset sacri-
legij, aut magni alicujus criminis deicere
consueverant, ut cineribus vivus intumu-
laretur; & hoc supplicium denique obtigit
Menelao impijssimo prævaricatori, anno m-
1892. ante Chr. 161.

LX. LYSIMACHUS frater Jaso-
nis & Menelai, quo exautorato pon-
tificatu & templo, ejusdem potitus
est; nec annum tyrannide hic exple-
vit, & à populo furente obrutus est.

K 3

Cum

Cum judæis intolerabilis videretur eja
 in sacra & profana grassandi libido, quam
 frater Menelaus multum consiliis impius
 accendit, & ferociorem effecit, armati in
 eum insurrexerunt: Lyfimachus verò vi-
 cissim civibus tria millia militum opposuit
 cum duce quodam sene, sed amente, quem
 nonnulli *Araunum* vocant; cives autem ex-
 hausti bonis, majoribus animis & viribus
 restiterunt, & in cohortes iniquas lapides,
 fustes, cineremque projecerunt, easque
 multis cæsis, pluribus vulneratis, aut ex-
 cæcatis expulerunt; quin etiam captus, ad
 sacrum ærarium Lyfimachus interfecit, ut
 intelligeretur ex loco mors, propter sa-
 crilegium potissimum irrogata. Lyfimacho
 interfecto, iterum Menelaus fraudibus &
 adulationibus suis pontificatum adiit, eoque
 perempto Alcimus successit.

LXI. ALCIMUS alio nomine
 JACIMUS, postquam pontificatum à
Demetrio Sotere muneribus emisisset, à
Bacchide cum exercitu Hierosolyman
 reductus est, ut inde Judam Macha-
 bæum, verum pontificem, & populi
 ducem eijceret. Ibi violentarum pro-
 mò machinationum contra Alcimus
 sperato successu frustratus, & à *Bac-*
chide

ebide discedente copiarum partem
 praesidij causâ secum retinere per-
 missus, ad fraudes se convertit. Cle-
 mentiam erga omnes propensam si-
 mulat; in congressibus comem se
 praestat & facilem; atque pluribus
 jam ad eum confluentibus, mox ite-
 rum apertum furorem exerit, & com-
 prehensos eos, qui Judæ Machabæi
 partes sequebantur, immanibus sup-
 pliciiis excarnificat, Neque tamen
 in Ecclesia delenda quicquam profi-
 cit, Judâ talionem in ipsius compli-
 ces fortiter reddente. Igitur novas
 suppetias militares à *Demetrio* implo-
 rat & impetrat, duce *Nicanore*, quem
 Judas felici prælio quidem devicit,
 contra Bacchidem tamen bellum fir-
 mioribus copiis instaurantem succu-
 buit. Rebus sic confirmatis, Alcimus eâ
 partem templi, quam sanctorum va-
 tum ædificium appellabant, sub-
 ruere incepit: sed morbo repentino
 præventus est, ita ut ore obstructo
 totus sideratus, neq; loqui, neq; te-
 stamen-

stamentum condere potuerit, brutio
instar, maximo cum dolore vitam
niverit: anno m. 3894. ante Chr. 159.

LXII. MATHATHIAS filius Jo-
ANNIS, sacerdos ex filiis Joarib verus
& legitimus Pontifex: non heredi-
tariâ successione (hæc enim per Pleu-
do-pontificum tyrannidem interrup-
pta erat) sed populi acceptione, vel
communi electione, quæ contigit au-
no m. 3888. ante Chr. 165.

Erat hic annus quasi crisis Iudæica retri-
tudinis, quæ hætenus velut ad summum
ascenderat, nunc modicis levamentis co-
walescere incipientis. Cujus occasio fuit
adventus præfectorum regis Antiochi, qui
in oppido Modin cogebant judæos idolis
sacrificare, quod ansam dedit Mathathia
cum quinque suis liberis Joanne, Simone,
Iuda Machabao, Eleazaro & Ionatha ad An-
tiocho ejusque præfectis deficiendi. Scri-
bit autem Iosephus Mathathia proavum
Assamonaum dictum esse, cujus nomen pro-
modum ad familiam Machabæorum tradit.

Veri similis conjectura multorum est, quæ
id nomen, à dignitate profectum censent,
ut sit Ægyptium HASMONAI, quod est
Maga-

Magnates sive *Principes*. MATHATHIAS porro
 elapsus Hierosolymis in sua civitate Modi-
 no degebat, in quam missus praefectus, aut
Euchides aut *Apelles* diadus, edictum impi-
 um regis propoluit Modinitis; id non mo-
 do contempsit bonus senex, sed & iudaeum
 publice sacrificantem idolo trucidavit, eo-
 demq; impetu sancto, & a Deo concitato,
 velut alter Phinees, Zelator gloriae divinae,
 filiorum suorum agmine cinctus, populum
 ad religionis defensionem vocavit, ac pri-
 mum cum viris Deo vero servientibus ad
 loca deserta secessit. Quosdam eorum in-
 secuti regij duces die sabbathi non resi-
 stentes interimunt. Quod cum ad ultimam
 gentis perniciem vergeret, MATHATHIAS su-
 mus jam arbiter religionis pontificia usus
 potestate & auctoritate, edixit, ut hoc quo-
 que die iudaei resisterent invadentibus:
 quod deinceps gloriose atque fortiter Ju-
 daei praestiterunt; samam passim dein vulgata
 undiq; ad Mathathiam confluerunt, inter
 quos numeratur imprimis synagoga Assy-
 dazorum, quae erat virorum religiosorum
 familia (quales etiam *Esseni* erant in repub-
 lica iudaica, non tantum viribus, sed etiam
 sanctitate pollentes) tum alij etiam viri
 boni & gloriae divinae studio accensi, tanto
 numero, ut brevi exercitum conficerent.
Reverseruntque peccatores in ira sua, scilicet
 iudae-

K 5

judæos apostatas occiderunt, præter eos qui
 fugerunt ad nationes infidelium, ut evaderent,
 & percusserunt viros superbia, id est, præco-
 etos, & destruxerunt aras cum idoli suis, &
 circumciderunt pueros incircumcisos, qui
 quot invenerunt in sinibus Israël. Hæc dum
 strenuè agerentur, appropinquarunt dies
 Mathathie moriendi: igitur exhortatus fi-
 lios suos ad strenuè propugnandam religio-
 nem patriam, disposuit domum suam, & reli-
 quias publicæ judæorum, bellique ducem & simul
 Pontificem illis constituit *Judam Machaba-*
um, cui consiliarium adjunxit *Simonem* ni-
 tu majorem: denique paternâ & pontificâ
 benedictione impertitâ obdormivit & ap-
 positus est in sepulchris patrum suorum in
Modin: & omnis Israël planxit eum plan-
 ctu magno.

LXIII. JUDAS MACHABÆUS
 verus & legitimus Pontifex, cujus au-
 spicijs judæi non solum respirare, ut
 proximo anno sub *Mathathia*, sed flo-
 rere etiam, hostibusque suis terrere
 esse ceperunt.

Nomen MACHABÆI, ut Hebræi & lati-
 ni passim tradunt, inde accepit, quod belli
 sacram contra infideles tesseram accepit
 illud Mosis (devicto Pharaone) concin-
 tis exod: 15. v. 11. *Mi Camocha* *Basilin*
bo

leva, id est, *quis similis tui in fortibus domine*? ideoque initiales horum verborum literas brevitatis studio vexillis suis inscripserit, quæ suppositis punctis vocalibus in unam dictionem conflata faciunt MACHABELI ut MACHABI sit quasi idem, quod MICHAEL: *quis ut Deus*.

Huic Machabæo, pro patria lege contra barbaros accincto, universa militavit natura, Angeli armis, aer spectris, somnus prælagijs: mortuos etiam auxiliarios sortitus est: siquidem ab Ozia pridem defuncto animatus, & armatus à Jeremia est: cui & ipse Deus centuriatus, fulmineâ manu sese reluti fecialem præstitit: Epiphanem solo nomine exterruit; Eupatorem exarmavit pugnando: Demetrium etiam occumbendo exagitavit. Nicanorem trium regum prætorem, ter insurgentem, primo congressu nudavit, secundo fugavit, tertio occidit. Apollinem, Leonem Ptolomæum, Gorgiam, Timotheum, fulminis instar percussit. Octoginta millia sub Lybia; centum quindecim millia sub

Anti-

Antiocho; centum viginti millia su
 Timotheo, exiguâ manu superavit, &
 Galaatidarum urbes incendio dele-
 vit; Maspham ferocem, contrucida-
 tis maribus, eviravit; Caspium mon-
 tibus, Carnionem situ, Ephronem ci-
 vibus optimè munitas urbes subegit;
 Jerusalem septies propugnavit, &
 quater triumphans ingressus est; Jop-
 pitarum, Jamnitarumq; malefida na-
 valia succendit, & Pharum fecit victo-
 riarum suarum luce longè latèq; et
 fulgurantem, pro aris & focis bella-
 tor invictus, & incomparabilis trium-
 phator, aded in omnibus confidit
 tenax victoriæ, ut nequidem in ultima
 pugna contra Bacchidem, quanquam
 hostilibus armis occumbens, eam his-
 ti suo & inimico Nominis Dei con-
 cesserit: ita enim pugnavit, ut cum
 octingentis viris, non solum totam
 diem in aperto campo restiterit, sed
 ginti duobus millibus militum, sed
 robur ipsum hostilis exercitus con-
 verit, fuderit, fugaverit, & deniq;

millia fa
peravit, &
dio d'le
ontracida
him mon
ronem
s subegit;
avit, &
ekt; Jop
leida na
ecit v'cto
lat'q; et
cis bella
ilistrium
onfictibus
inultima
uanquam
s, eam ho
Dei con
t, ut cau
im totu
biterit
tum, sed
us con
lenig; et
su

sus ipse, victoriam sanguinis sui gene-
rosi rubricâ, solenniore festo celebra-
dam, transcripserit, postquam sexen-
nium victoriis implevisset usque ad
annum m. 3894. ante Chr. 159.

LXIV. JONATHAS Judæ suffe-
ctus est, ne oves sine pastore morsibus
luporum paterent. Suscepitq; Jona-
thas principatum & pontificatum,
cùm nulla esset ambitio de successio-
ne: res enim erat non tam honoris,
quàm oneris, gravissimique periculi.
Qui enim metu Judæ vel latebant, vel
pietatem tantùm simulabant, illi
nunc impudè volitare, impietatem
ostentare, hostique sese adjungere
audebant. Bacchides quoque veluti
lupus rapax, pastore percusso, ferocius
nunc perdendi libidine bacchabatur,
Alcimus etiam opinione suâ summus
sacerdos, reipsâ fidei desertor & sica-
rius improbissimus, pontificatum sibi
firmare visus est, prostrato Judâ
Machabæo cum fratribus duobus Jo-
anne & Eleazaro (quorum hic ab ele-
phan-

phanto, alter à latronibus infidiose
 oppressus) Inter has adeo dubias fortis
 procellas, Jonathæ prudentia Judai-
 cæ reipublicæ clavum feliciter mo-
 derata, sustinuit & superavit tempe-
 states: æstimatis enim hinc & illinc
 viribus, semper applausit fortiori;
 junctus Demetrio contra Alexan-
 drum; fortiori facto Alexandro, jun-
 ctus est contra Demetrium: versâ
 aleâ, junctus iterum Demetrio, con-
 tra Alexandrum. Cùmque pruden-
 tiam & fortitudinem Jonathæ pro-
 carentur omnes amasij bellicæ tot-
 tunæ, jungi cœpit Antiocho contra
 Demetrium, iterumq; Tryphoni con-
 tra Antiochum: sic, callidus heros
 Jonathas, inter præsentem hostem &
 futurum in omnia sibi suisque provi-
 dus & cautus, veluti fluctus pellitur
 fluctu, sic alterum hostem altero tra-
 hit, & aliquid semper ex utroque de-
 libavit. Deniq; tamen expertus est
 cæcam esse politicorum sapientiam
 & gentium nuspiam inveniri, qui om-
 nibus

nibus horis sapiat. Tryphon enim Græcâ fide receptum Jonatham, vinculis tandem suis constrinxit, & unâ cum filijs interemit. Anno m. 3912. ante Chr. 141.

DIODOTUS TRYPHON cum pupillum suum decennem Antiochum regno exuere decrevisset, veritus sibi à Ionatha viro forti & iniquitatis inimico, eum Scythopolim invitavit, adfuit hic sed cum quadraginta hominû millibus, quibus perterritus Tryphon, qui statuerat vi agere, eum dolo perdere proposuit; suadet igitur ei dimittere exercitum, & cum paucis venire Ptolemaidem, quam ei traditurus erat. Remittit copias suas Ionathas imprudentissimè, missis tantum duobus millibus in Galilæam, ipse mille stipatus cum Tryphone Ptolemaidem ingreditur; verum statim clausis portis datus est in vincula, comites ejus cæsi, missique equites, qui dimissos in viâ cæderent. At illi admoniti de periculo suo, ita se paratos ad ultionem commilitonum suorum, & ad prælium ostenderunt, ut visi sint dimittendi, tanquam viri desperatæ audaciæ, & à quorum parte stare posset victoria. Fraudi huic fraudem alteram annexuit malignus, & dolosus
Try-

Tryphon: cū videret, quōd Marte aperto non posset, totum Mathathie reliquum germen tollere, spondit iudæis dimittere Ionatham, quem in vinculis secum trahebat, si centum talenta fisco debita persolverentur, & duo filij Ionathæ obolentes offerrentur. Simon, qui jam in pontificatum & ducatum pro Ionatha successus erat, prævidebat quidem fraudem, veritus tamen maledicorum linguas, à quibus avaritiæ accusari posset, pecuniam & obolentes misit. Verū perfidus Tryphon retrorsum omnia, & paulò post in oppido Baccanæ Ionatham & filios interemit: quorum corpora ad sepulturam non negavit, sumptibusque magnificentissimo funere elata, trinitatisque Simonis solatio, sed hoc tēpore necessario.

LXV. SIMON quintus Mathathie filius post Ionatham electus à populo, dux simul & Pontifex, statim solertia magnā publicæ rei providere cepit, absolvere murorum instaurationem, Joppem periclitantem novo firmamento præsidio, seque modis omnibus communitate; & cū videret Tryphonem regem Syriæ declaratum esse (per dolum sublato Antiocho pupillo) Dem

Demetrium transijt, eumque tan-
quam legitimum Syriæ regem, cum
muneribus per legatos salutavit. Ga-
visus hæc legatione mirum in modum
Demetrius (cò quòd sibi per hæc ami-
citiæ & societatem cum judæis spes
magna affulgeret redeundi in Syriam
& sua recuperandi) honorificè Simo-
nem, gentemque totam in fœdera &
socio arma admittit, & multa, quæ li-
beraliter promisit, tam fideliter præ-
stitit, ut deinceps Israëlitzæ jugum
gentium excusserint, factique sint re-
gum Syriæ non subditi, sed amici, ab
omni tributo liberati. Et fortunæ ju-
dæorum, quæ in morte Jonathæ &
filiorum ejus, ac mille insuper prima-
riorum civium luctuosâ strage, pene
desperatæ erant, rebus terrâ, marique
belli & domi, in acie & in templo,
ubique præclare gestis, in statum non
solum quietum, sed etiam florentissi-
mum Dei benignitate conversæ sunt,
quem tamen felicitatis pedissequa in-
vidia mox pessumdare conata est; Io-
nathâ

nathâ anno pontificatus sui octavo ad annum m. 3919. ante Chr. 134. proditoriâ cæde sublato, à genero ambitioso & invido.

PTOLOMÆUS filius Anobî Simonis gener, à quo præpositus fuerat Jerichontinæ provinciæ, cum divitiis abundaret, proprio nomine regionem obtinere flagrabat, æstu ambitionis accensus, itaque Sacerum suum Simeonem cum filijs duobus Juda & Mathathia, dum hanc provinciam lustrat, in munitione Docho, quæ erat in Jericho, convivio fraudulento excipit, absconditis sicariis: cum quibus, ubi convivia bibissent aliquando laxius & lætius, matus irruit, & sacerum senem, eundem pontificem, cum duobus filiis, & aliquot famulis interficit, statimque de perpetuo scelere regem *Sadatem* certiorum facit, potens ab eo exercitum in auxilium, ut eam regionem omnem Judæorum cum civitatibus eorum traderet in manus. Ex quo patet patrati sceleris conscium & compertum fuisse *Sadatem*, sed & in Gazam miseram emisit, ut tollerent Joannem, & Hierosolymam occuparent submissis milite: sed Joannes monitus Joannes eos interfecit, & Hierosolymam conservavit.

LXVI. JOANNES HYRCANUS

Simonis filius, Mathathiaæ nepos, post susceptum pontificatum obsidere par- ricidam Ptolomæum aggressus est: sed matris verberibus & cruciatibus quibus impius Ptolomæus affinis, eam in conspectu Joannis supra muros ex- carnificari jusserat, commotus, ob- sionem sustulit. Inde Antiochi So- teris bello vexatus, & infestâ obsi- dione Hierosolymis pressus, & ad de- ditionem eâ moderate invitatus est, ut solutis regi 500. talentis & mu- nitionibus dejectis, hunc ad bellum Parthicum sequeretur: quod factum est eo eventu, ut Antiochi interitus ipsi fieret occasio ad rem feliciter ge- rendam, & regnum amplificandum. Cum enim duce Indate profligato & Pentecostes sacros dies progredi ul- terius cum Antiocho detrectaret; & ille nihilominus bellum urgendo, in prælio occubisset, Joannes mox Sy- riam populabundus invasit, recupera- vit urbes judæis detractas, destruxit

tem-

templum in Garizim, subjugavit Iudeos, & ad circumcisionem ad eos Romanos, & Alexandrum Zebiam foedere sibi junxit, Samariam oblatione annuâ captam solo & quatuor ductis torrentibus, ut horum eluvione vestigium nequidē oppidi superesset. Pontificatum suum gessit usque ad annum m. 3950. ante Chr. 107, & mortuus est, tribus præcipue rebus signiter fortunatus, nempe principatu gentis, pontificatu, & futurorum prælagitione. Etenim filium suum Antiocho Cyziceno victoriam ab Samariam cœlesti voce denuncians, populo eodem die indicavit, & principatus eorum fata prædixit. Hæc ilios reliquit ex Alexandra suscepit Aristobulum, Antigonum, Alexandrum, Absolonum, & alium quemdam anonymum.

LXVII. ARISTOBULUS L. p. Joanni Hyrcano successit in Pontificatu & principatu, quem in regno ille mox commutare ausus, regem

diademate assumpto nominari primus
jubet: cum fratre Antigono eandem
dignitatem communicat: matrem au-
tem dominatūs partem postulantem
& prætendentem quòd eandem con-
cessisset maritus Hircan, necat ambi-
tiosus parricida, & fratres cæteros,
qui matri adhæserant, vinculis con-
stringit. Nec diu Antigono commu-
nicatā dignitatis benevolentiam præ-
stat, sed per calumniam regni affecta-
ti ab invidis accusatum, & Alexandrā
uxore suā, quæ etiam Salomes dicta
fuit, facem subdente, per satellites e-
medio tollit. Unde immanium scele-
rum conscientia pressus, morbo, eo-
dem in loco correptus, quo fratrem
extinxerat, inter acutissimos corporis
& animi dolores, cum sanguine ani-
mam simul evomit, primo anno re-
gni ad annum m. 3951. ante Chr. 102.

LXVIII. ALEXANDER JAN-
NÆUS dictus etiam JOANNES II.
filius Hircani & frater Aristobuli,
quem statim Salome demortui re-
gis

gis uxor, ætate & modestiâ cæteris præcellentem, vinculis carceris solutum sibi matrimonio coniunxit, duorum fratrum facta successive coniunx & regina. Eum pater Hyrcanus oderat, quia huic, pro aliis duobus liberis, Aristobulo scilicet & Antigono oranti, Deus exhibitâ in somnis effigie coronati Jannæi, indicat successorem fore in regno, ideoq; innoxium summo odio prosequi cepit, nec aspectu dignaretur, sed in Gallilæa procul à suis oculis nutriendum curaret. Is sui principatus innoxium fratrem suum (nomen à Josepho aliq; tacetur) insidiantem regno intus mit: alterum autem Absolonum cæcū, privatâ contentum vitâ, in deliciis habuit. Rebus domi contentus, Ptolemaidem obsedit, obsedit verò Lathurus Ægyptius operam tulit. Coëgitq; Jannæum obsidionem tollere; conversus igitur ad fratrem Jannæus cum Lathuro fectè peritur, clàm autem Cleopatram

Lathurum excitat, ob quam perfidi-
am fortissimo exercitu à Ptolomæo
sive Lathuro oppugnatus & victus
est, amissis suorum triginta millibus,
sic Deo perfidiam vindicante; auxi-
liaribus tamen copiis à Cleopatra re-
dintegratus, grassatorem Lathurum
scedè Judæos ferro & igne depopu-
lantem iterum ejecit, variisq; urbibus
subactis rem Judaicam plurimum au-
xit. Sed nescivit vir immoderatus
uti fortunâ suâ: quam laudem gesto-
rum meruisse videbatur, eam crude-
litate & perfidiâ iterum extinxit.
Postquam alternantibus victoriis &
cædibus, bella bellis multa innexuit,
set, æquè cum gentibus extraneis,
quàm cum domesticis & civibus. Fe-
brim quartanam ex ebrietate contra-
xit, quâ integro triennio confictatus
tandem occubuit, per 27. annos mag-
nâ crudelitate administrato Pontifi-
catu usque ad annum m. 3978. ante
Chr. 75. reliquit post se filios ex Alex-
andra

andra susceptos Hyrcanum & Antiochum.

De Jannæi crudelitate refertur, quod in bello, cum civibus gesto, 50000. peremerit: cuius belli incentores fuerunt Pharisæi, qui capitali odio à Jannæo, & à parte ejus Joanne diffidebant.

Judæorum, (qui auxilio Demetrii adversus Jannæum bellum gesserant) in Bethouia expugnata octingentos cepit & Hierosymam adduxit, ibique facinus inhumanissimum commisit: epulans enim cum concubinis excelsiore loco, unde prospectus patebat, ad octingentos iussit crucibus affigi, & in conspectu ad hoc venturum, jugulari uxores cum liberis propter quam crudelitatem THRACI cognomen apud Judæos obrinuit.

Perfidia simul & crudelitatis barbarum argumentum dedit in Gaza, quam per Lyfimachum deditione acceperat: in hanc primo pacatus ingressus, deinde in civem milites immisit permisa sævienti licentia, quâ passim Gazei (quamvis non inulsi) trucidabantur, alij verò desolatas præter ædes incendebant, ne hostis prædâ potiri possent, quidam etiam suis met manibus uxores & liberos interficiebant, ne in civitate abstraherentur Senatores. numero

quing
runt,
urbs t
rorum
larum
D
gnum
enim
major
teltate
anno
autem
cipen
lagax
leos
minur
dolo &
cano
rand
gnum
genti
Arme
gressu
nique
ra, re
tâs ti
conju
LX
xand
prim

quingenti in templum Apollinis confugerunt, quos omnes jugulari iussit Jannæus: urbs tota facta est civium, uxorum, liberorum, & cujuscunq; sexûs & fortis incolarum sepulchrum.

Defuncto Jannæo, cœpit apud Judæos regnum à pontificatu separari: Alexandra enim Jannæi vidua pontificatum Hyrcano majori natu filio permisit, ipsa autem potentatem sibi regiam cum regno servavit anno m. 3979. ante Chr. 74. Aristobulum autem filium natu minorem constituit principem militiæ * Mulier fuit ingeniosa & sagax, sed improvida in hoc, quòd Pharisæos sibi nimium arrogare passa sit, hominum genus malitiosum & concretum ex dolo & fastu. Hos sanctiones à Joanne Hyrcano abolitas revocare, & sævire in Alexandri amicos permisit: cæteroquin regnum ita administravit, ut etiam vicinis gentibus terrori esset: * TIGRANEM Armenum ex regno Syriaco Iudæam ingressum, muneribus & pecuniâ avertit: deinde anno m. 3981. ante Chr. 72. mortuâ, regnum Hyrcano tradit, & pontificatus tiaram cum regio diademate iterum conjungit.

LXIX. HYRCANUS filius Alexandri Jannai ex Alexandra genitus: primò Pontifex tantum, postmodum à mo.

à moritura Alexandria etiam rex
claratus, quam dignitatem non
retinuit; cum enim esset homo pro-
pter segnitiam rebus administran-
dum idoneus, statim ab Aristobulo
fratre bello appetitus est, & ad
chuntem victus consentire debuit
foedus, ut ipse pontificatus & divitiis
contentus viveret, regnum autem
Aristobulo cederet.

Hæc fortunæ mutatio non modicum
ba & noxia viro ignavo fuisse, non
patri Idumæi, quem familiariter
perniciosis consiliis obtemperasset
pater enim genere Idumæus, humilis
& factiosus, ideoque plurimum in
stobulo, Hyrcanum concitavit in
suasitque, ut si vitæ suæ consulere
ad Aretam in Arabiam fugeret
Aretæ suasit, ut eum quasi legitimum
Hierosolymis restitueret, pactus
urbes à Iannæo ereptas Arabibus
Aristobulus igitur Hierosolymam
litur, & obsidetur in templo, sed
Syriæ præses, qui tunc agebat
300. talentis ab Aristobulo in auxilium
ductus & emptus, Aretam facere
& facti sunt Hyrcanus & Antipater

bulo subditi. Verum ad superius tribunal, ad Pompejum scilicet, sese converterunt, qui fratres ambos Hyrcanum & Aristobulum de regno disceptaturos Damascum evocavit; ubi damnata Aristobuli violentia, utrumque fratrem apud se manere iussit, donec bellum cum Nabathæis conficisset. Sed Aristobulus fugit in Iudæam, quem cum exercitu Pompejus insecutus est, Hyrcano & Antipatro ad id stimulanti- bus. Facti poenitens Aristobulus obviam occurrit Pompejo, & pecuniam pollicetur, & donec eam numeret, retinetur in vinculis. Sed pecuniam negarunt cives. Quare Hierosolyma obsidetur, & ab inimicis Aristobuli tandem Pompejo traditur: sed à cor- datioribus multis templum occupatum, atque contra Pompejum aliquamdiu fortiter defensum, donec illud à Romanis die sabathi captum est magnâ strage civium elicâ. Templum ingressus Pompejus sacrae supellestilis nihil attigit (scribunt ta- men aliqui, templi pecunias ab eo direptas esse) deinde Hyrcano redditus est Pontifica- tus: auctores belli securi percussi: præter Antipatrum, cruce, quam securi dignio- rem. Hierosolyma facta Romanis stipen- diaria, ita, ut intra breve tempus pendere debuerit 10000. talentorum, id est 60, ton- nas auri; ejus muri everfi, Iudæa in pro-

vinctæ formam redacta, iussuque proprio parere præfidi, & ne temen belli relinqueretur, Aristobulus cum duobus filiis, Scylliabus totidem, Romam abductus est.

Proles Aristobuli quas ex filia Antipatri sui suscepit, fuerunt ALEXANDER ANTIGONUS, ALEXANDRA & alia adhuc anonyma. Servivit posthac Hyrcanus in dignitate pontificali perpetuam feruitutem Romanis ducibus, Gabino, Cassio, Casari; & huic quidem per Antipatrum contra Alexandrinos auxiliarius, idem Etnarchæ honoribus auctus est, & munerum Hierosolymæ reficiendorum pontificatem impetravit.

Interea Aristobulus cum filiis suis à manibus Romanorum variis modis in Iudæa concitavit, donec à Gabino captus, & Romam denuò reportatus est: Antigonus autem ejus operâ Paronem Oradis (quem Labienus ad bellum Romanum inferendum, & Syriam occupandam adduxerat) in pontificatum Hierosolymitanum intrusus est armatâ manu; & Hyrcanus captus cum Phaselo Antipatri filio, à populi favore in pristinam dignitatem restitueretur, amputatis auribus mutilatus, vincus Babylonem abductus est, ut cum gentilibus judæis ibi privatim viveret. Antigonus enim mutilos à pontificatu prohibuit.

Phaselus autem vinctus, capite ad saxum
allio, sibi vitam abruptit an. m. 4014. ante
Chr. 39.

Rebus ita turbatis Herodes, alter Anti-
patri filius, qui maturâ fugâ evaserat, ab
Antonio Romæ non tantum exercitum
auxiliarem, sed etiam pro stipulata magna
pecuniæ summâ regium nomen & regnum
Judaicum obtinuit: ideo cum valida manu,
& Silone duce Romano Hierosolyman
profectus, eam obsidione pressit & demum
an. m. 4017, ante Chr. 36. cum novis auxi-
liaribus copijs navalibus & terrestribus ab
Antonio, duce Sosio submissis, corrobo-
ratus esset, armatâ manu expugnavit, cæ-
dibusque omnia replevit: in qua expugna-
tione Antigonus de turri descendens, & ad
Sosis genua supplex factus, in vincula con-
jectus, atque ad Antonium deductus est,
quem postea Herodes precibus & pecuniis
multis impetravit, ductumque Antiochiam
securi percussit.

Cum Herodes jam regno potitus esset,
& optimates omnes sustulisset, quotquot
Antigono favisse suspicio tantum erat, ap-
positis in hunc finem ad portas custodibus,
qui etiam sandapilas scrutarentur mortuo-
rum, ne quis effugeret, Hyrcanum apud
Parthos, patriæ revisendæ præcupidum re-
vocavit Hierosolyman. Sed quoniam ob
L 3 muti-

mutilationem pontificatum exercere non
 poterat, illi Analelum quendam, ex Baby-
 lonia accitum, pontificem substituit, tra-
 stra frementibus judæis, & injuriam sibi
 Deoq̄ue fieri non obscure significavit.
 Hyrcanum autem aliquamdiu altitudi-
 natione perhonorificè habuit, donec de-
 prehensum, res novas per litteras ad
 Malchum Aretæ successorem datas, moli-
 ri, octogenarium mortis supplicio affecti-
 Conformius autem est tum Herodis astutia
 & crudelitati, tum Hyrcani mitissimo inge-
 nio, quod per calumniam oppressit. No-
 mam enim ad Cæsarem evocatus, propter
 amicitiam cum Antonio habitam male
 metuebat, ne vitâ vel regno privaretur.
 ideo ne quis è semine regio superesset, qui
 se in ordinem redacto, regnare possit. Hyr-
 canû sub ambitûs prætextu interfectus.
 4024. ante Chr. 29. de Herode pluri-
 quente §. Hyrcani hujus filia fuit Alexan-
 dra, quæ conrupta fuit Alexandro
 Aristobuli Hyrcani fratris, Alexander
 autem ex Alexandra genuit Aristo-
 lum & Mariamnem, cui nupsit Herodes
 itaque per Mariamnem Hyrcani nepos
 Herodes cum Hyrcano, lupus scilicet
 agno, contraxit affinitatem.

Pontifices, qui post Asmonæos ademptâ vel ducali vel Regiâ dignitate vixerunt usque ad exsidi-um Hierosolymæ.

LXX. ANANELUS sive ANÆ-
LUS vixit avitâ Sacerdotis dignitate
Babylone, & ab Herode rege ad pon-
tificias functiones Hyrcano suffectus,
& solemniter inauguratus præfuit us-
que ad annum m. 4029. ante Chr. 24.

LXXI. JESUS filius Phabetis ob-
tinuit pontificatum post Ananelum,
sed eundem abdicare mox ab Herode
coactus, cum annum nondum exple-
visset. Sic post Asmonæos jus nul-
lum successionis fuit pontificibus, sed
omne eorum munus pependit à regi-
bus Idumæis, & Romanis prætoribus;
nec aliter, quàm vel favore, vel pecu-
niæ interventu hæc dignitas confe-
rebatur, & quidem non ad dies vitæ,
sed definito annorum numero, qui
ubi effluxissent, novas licitationes in-
tervenire oportebat.

L 4

LXXII.

LXXII. SIMON filius Barthelemy
 cognomento Cantharas, Patria Alexan-
 drinus erat, & tantæ felicitatis, ut
 tres filios pontifices viderit *Simonem*
 scilicet *Joazarum* & *Eleazarum*. Prae-
 fuit laudabiliter per annos 21, usque
 ad an. m. 4050. ante Chr. 3.

Habuerat hic Simon filiam, quam Jo-
 sephus *Mariamnom* vocat, cujus miræ pro-
 bitudine captus Herodes, duxit eam
 uxorem; & ne istæ nuptiæ judæorum regi-
 parum dignæ viderentur, puellæ parentem
 ad summi Pontificatus honorem creavit
 Phapetis filio exauctorato.

LXXIII. MATTHIAS *Theophili* fili-
 us, genere Hierosolymitanus, fuit
 cujus pontificatus anno secundo ex
 Virgine natus est Pontifex summus &
 æternus sacerdos simul & victima pro
 mundi salute CHRISTUS JESUS.
 Excidit autem Matthias suâ dignitate
 ob suspicionem conjurationis contra
 Juda & Matthia, quod aquilam in
 ream templi deicere ausos, non pro-
 hibuisset.

LXXIV. JOAZARUS datus est ab Herode successor Matthiæ post duos annos pontificatus; ab Archelao simulatus, quòd cum seditiosis fuisset, pontificatu iterum exutus, vitam privatam vixit.

LXXV. ELEAZARIUS fratri in pontificatu ab Archelao surrogatus est, & quàm facilè dignitatem invenit, tam citò perdidit, anno officij sui tertio.

LXXVI. JESUS filius *Sia*: incertum est, quàm fortunâ pontificatum acceperit vel amiserit; nam relegato aliquanto post Archelao dignitas illa ad *Joazarum* filium *Boothi* redijt, penes quem duobus annis permansit.

LXXVII. ANANUS sive Annas Zethi filius consecutus est pontificatum à *Quirino* (quem Lucæ historia Evangelica *Cyrenium* nominavit) eoque ad satietatem ut loquitur Josephus, perfunctus, amotus iterum est à *Valerio Grato*. Hic ille Annas in cujus domo Christus ab impio servo

L s alapà

alapâ percussus est: dictumq; ei est:
respondes Pontifici?

LXXVIII. ISMAEL *Fabi* filius
 qui annum integrum non explevit.

LXXIX. ELEAZARIUS accepit
 pontificatum à *Valerio Grato*, & tenuit
 anno tantum uno.

LXXX. SIMON filius *Canthab*
 pontifex anno uno.

LXXXI. JOSEPH CAIPHAS
 cer *Anani* sive *Anna*, secundum com-
 putum *Saliani*, sedit usque ad tempora
 Apostolorum, post Christi ascen-
 sionem Evangelium prædicantibus
 bus ipse quoque tanquam primatus
 & caput Sacerdotis præfuit. Nulli
 re celebrior extitit, quam vaticinium
 quod edidit de Christo, non ex sua
 sua, sed ex officio, cui Spiritus Sanctus
 stiterat, & veritatem ex ore impij
 ferri docuerat: *expedit, ut unusquisque
 moriatur, quam ut pereat tota gens.*

In hoc Caipha sistit *Salianus*, neque
 pontifices successores enumerat, eo quod
 jam extincta esset Synagoga, quamvis

um penitus cum lege antiqua fuerit sepul-
ta. Qui sequuntur pontifices, illi hoc or-
dine à Josepho, Nicephoro, & Zonara
commemorantur.

LXXXII. JONATHAS, qui à Fe-
lice Præfide Romano per sicarios sub-
latus est, eoquod avarè & improbè
republicam administrantem, libe-
rius monuisset.

LXXXIII. THEOPHILUS ex
beneficio *Vstelij* pontificatum fratris
Ionathæ excepit.

LXXXIV. MATTHIAS filius
Anani pontificatum accepit ab *A-*
grippa: vir fuit auctoritatis, qui in
bello Judaico legatus ad *Simonem*, ut
Zelotarum tyrannidem reprimeret.

LXXXV. ÆLIONÆUS Cithæi
filius, suffectus est ab *Agrippa* in lo-
cum *Matthiæ*.

LXXXVI. JOSEPHUS Canei seu
Camydæ filius, honoratus pontifica-
tu ab *Herode Rege Chalcidis*.

LXXXVII. ANANIAS. infensif-
simus hic fuit *Pauli Apostoli* persecu-
tor,

tor, quem ad Cæsarem missum, cum aliis sacerdotibus consecutus est, ut per *Tertullum* oratorem graviter apud *Felicem* accusaret. Denique bello Judaico, cum pro optimatarum partibus pugnasset, fugâ ad Euripum se abdidit, ubi comprehensus & interemptus est.

LXXXVIII. ANANUS II. dicitur etiam Ananias, erat audaciâ & ferociâ effreni plenus, & vesana Sacerdotum dogmata professus, ac tantus palam. Hic S. JACOBUM Hierosolymæ Episcopum falso impietatis condemnatum, judicium concilio, in absentia *Albini* Præfatis lapidandum objecit, sed propter hoc facinus ab *Albino*, qui post *Festum* provincie præses factus, pontificatus abdicatus est; quam ignominiam calidè dissimulavit, & tam *Albini* gratiam, quàm novum pontificem, & multitudinem populi, liberalitate devinxit, ut impunè posthac atrocioribus adhuc sceleribus se obstrin-

ret. Servos enim alebat, qui areas
 obibant, & sacerdotum decimas ra-
 piebant; quæ audacia eò excrevit, ut
 per totam Judæam ab ipsius cognatis
 rapinæ exercerentur, demum in bel-
 lo Judaico à Zelotis & Idumæis, con-
 tra quos fortissimè diu pugnârat, seque
 urbemque defenderat, cum ingenti
 civium lanienâ & cæterorum pontifi-
 cum internecone ipse quoque inter-
 fectus est.

LXXXIX. JESUS *Damnei* filius
 surrogatus Anano II.

LXXXX. JESUS *Gamalielis* filius
 post *Jesum Damnei*.

LXXXXI. MATTHIAS ab
 Agrippa II. Pontifex constitutus post
Jesum Gamalielis, quo tempore bellum
 ceptum adversus Romanos, ipsi quo-
 que exitium attulit; nam digladianti-
 bus inter se intestinis cædibus *Simone*
 & *Iohanne*, à *Simone*, quem civitate
 donârat, perimitur.

LXXXXII. PHINEES à Josepho
 PHANASSUS dictus *Samuelis* filius,
 Ulti-

ultimus Pontificum. Vixit vitam rusticam, & annis multis in rusticitate exactis, factus est Pontifex Maximus. Cū enim Hierosol: omnib⁹ in pejus ruentibus, plebs etiam pontificis creandi, jus sibi sumpisset, & prioribus familijs abrogatis, rem sorti commississet, *Phinees* casu hāc dignitate potitus popularibus votis in urbem pertractus, & mauguratus est. Quā novitate rei, & præsertim cum valde rudis esset tum sibi, tum bonis omnibus lachrymas excussit. In hoc munere tam diu, licet invitus, retentus est, donec Hierosolyma capta in Romanorum potestatem deveniret: facta urbis, templi, Sacerdotij, summi Pontificatus, & totius populi excisione.

*S. 3. Principes & Magistri
tus Hebraorum.*

Impletur tandem Vaticinium Jacobi non auferendo scepro de juda, donec veniat, qui mittendus est: quamvis enim juda

variatum gentium regibus sæpius subiecti
 fuerint, & gemuerint sub iugo, huc usque
 tamen suis vivebant legibus, & institutis,
 sub iudicibus, Principibus & Pontificibus
 suis, è gente sua, & è regno Iudaico electis;
 nonc autem anno m. 4017. ante Chr. 36.
 Olymp. CLXXXV. an. 4. urb. cond 716.
 Hyrcani pontificis 39 plus suis civilibus, &
 intestinis bellis consumpti, quàm exterorū
 potentiā attriti, Herodi, genere Idumæo,
 Romanorum armis & viribus, cum magna
 Iudæorum clade, & plurimum invitis in-
 truso, obtemperare & servire cœperunt
 servitutem, cuius jugum nunquam excu-
 tere potuerunt. Mutata est tunc reipubli-
 cæ Iudaicæ forma, & factâ separatione du-
 calis, vel regis potestatis à summi ponti-
 ficatus dignitate, veluti soluta esset unio
 animæ cum corpore, sic ruit in interitum
 Iudaicum regnum, similis cadaveri pro-
 pediem eijciendo, quàm corpori vivo, quod
 suis potentijs animatur & gubernatur.

Fuisse autem Herodem alienigenam, cer-
 tum habetur ab antiquis Patribus, quia
 Idumæus: vel sicut Salianus scribit, Philistæ-
 us erat. Alieni enim censebantur illi, qui
 alio orti genere, quàm Jacobi: quamvis
 eandem cum Iacobeis religionem seque-
 rentur, essentque Iudæi, non stirpe, sed
 possessione, quales erant Idumæi. De statu
 & na-

& natura, non de fide ac religione agitur, si de alienigenâ discernendo quaeratur.

Quia in historia tum sacra, tum profana frequens mentio fit, Herodis ac Herodiani familiae cognatorum, videtur hoc loco stemmatis ordo, quo oriundi sunt, exhibendus esse.

Familia Antipatri, è qua

toti Iudææ cum regio nomine imperârunt Herodes Magnus &

Agrippa.

A *Niipas* Idumææ præfectum impetravit ab *Alexandro* Iamnicum, amicus exinde factus Arabum, Gazæorum & Ascalonitarum: liberum habuit *Antipatrum*, *Cephalionem* & *Iosephum*. *Cephalion* in bello contra *Astobulum*, *Iosephus* ab *Herode* impetratus est. *Antipater* retinuit præfecturam patris, & adhæc sic *Hircanus* cumq; apprimè gnarus esset emungendi subditos pecuniis, constitutus est Julio Cæsare procurator Galilææ. Nupta huic erat *Cypris*, familiâ illius

apud Arabas nata, ex qua liberos genuit *Phaselum, Herodem* postea dictum *Magnum, Iosephum, Pheroram & Salanem.*

Herodis Filij.

Conjuges Herodi à Josepho & Zonara decem tribuuntur, quas simul habuit.

I. DORIS Idumæa, ex qua suscepit *Antipatrum.*

II. MARIAMNE Asimonæa, ex qua suscepit *Alexandrum, Aristobulum, & Salampionem.*

III. MARIAMNE *Simonis* pontificis filia, ex qua suscepit filiam *Herodem.*

IV. MARTHACA Samaritis, ex qua suscepit *Archelaum, Philippum & Olympiadem.*

V. CLEOPATRA Hierosolymitana, ex qua suscepit *Herodem Antipam.*

VI. PALLAS, ex qua suscepit *Phaselum.*

VII.

VII. PHÆDRA, ex qua suscepit
filiam *Salomen*.

IX. & X. Uxor Herodis anonyma
sunt: hoc constat tantum fuisse alteram
neptem ex fratre, & alteram sororem
ejus patruelis; neque soboles ullae
ex his memoratur.

ANTIPATER filius primus Herodis,
quem *Doris* peperit, ex filia Antigonis
Asmonæi conjuge, suscepit filium
Antipatrum, cui postea collocata
est filia *Pherora*.

PHILIPPUS ex Martha matre genitus,
in Matrimonium accepit *Herodidem*,
neptem Herodis matris ex Aristobolo
filio, & ex hac suscepit filiam
Salomen.

HÆC SALOME cum adultera matris
adhæsit *Herodi Antipa*, & illa ipsa
mosa saltatrix fuit, quæ caput
JESUS BAPTISTÆ in præmium saltem
petiit instigante matre, & impetravit;
ac suum deinde caput interfectum
tandem, glacie palustris refectum
pænâ talionis reddidit.

OLYMPIAS ex *Marthaca* nata, col-
locata fuit *Iosepho* filio *Iosephi*, qui fuit
Herodis, ex quo peperit filium *Iose-
phum*, & filiam *Mariamnam* nup-
tam *Herodi* regi *Chalcidis*.

HERODES cognomento ANTIPAS
ex *Cleopatra* natus (qui *S. Joannem*
Baptistam interfici iussit) duxit fili-
am *Areta* regis *Arabum*, quæ mari-
tum deseruit, & ad patrem reversa est,
quod *Herodiadem* incestuosi tori con-
sortem tolerare non vellet; de filiis
procreatis ab eo nihil legitur.

PHASELUS ex *Pallade* natus, HERO-
DIS filius ex *Marthaca*, & *ARCHELAUS*
ex *Mariamna Simonis* filia genitus,
non leguntur habuisse liberos; quam-
vis valde credibile sit eos suscepisse
quidem, sed maturè iterum amisisse,
ut memoria illorum nulla relicta sit:
& quia plerique historici referunt He-
rodem magnum in communi infanti-
cidio etiam propriis filiis non peper-
cisse, ut diceret *Augustus*: *malle se Hero-
dis porcum, quàm filium esse*; colligere
inde

inde possumus, Herodis filios & nepotes annotatos in fastis non esse, nec multos posteritati innotuisse.

Rhoxane Pheroræ fratris Herodis filio copulata est ab Augusto Cæsare, cum dote 25000. coronatorum; de prolibus nihil habetur.

Posteritas Alexandri filij

Herodis ex Marianna.

ALEXANDER ex *Glaphyra* Archelai regis Cappadocum filia liberus suscepit *Alexandrum & Tigranem*. *Tigranes* vixit aliquamdiu obles romæ, & à Nerone Imper. regno Armeniæ donatus est: sed non diu retinere potuit, à *Vologese* rege Parthorum expulsus. Nil de ejus progenie habetur.

ALEXANDER ex *Iotape* Antiochi Commageni filia suscepit filium etiam *Tigranem* dictum, & eodem regno Armenio, quo Patruus suus à *Vespasiano* Imper. donatus: sed æquè eodem spoliatus est.

*Posteratus Aristobuli al-
rius Herodis M. filij ex Ma-
riamna.*

ARISTOBULUS ex *Berenice* filia *Sa-
lomes* (quæ fuit soror Herodis,
illi non dissimilis, & genio & mori-
bus, ideoque charissima, & per testa-
mentum ejus facta locupletissima)
suscepit *Agrippam, Herodem, Aristobu-
lum & Mariannem.*

AGRIPPA rex factus judæorum &
cognomento *Magnus* dictus, Jacobi
junioris interfector, ex *Cyprione PHA-
SELI* junioris filia sustulit liberos *A-
grippam, Drusum, Berenicen, Mariam-
nam, Drusillam.* **AGRIPPA** successit in
regno. *Berenice* desponsata est *Mar-
co, Lyfmachi* filio, & post illius mor-
tem Herodi patruo, regi Chalcidis,
Mariamne nupta Archelao *Chelcia*
filio, peperit *Berenicen*: postmodum
juncta *Demetrio*, ex eo genuit *Agrip-
pinum, Drusus* ante pubertatis annos
mor-

&nepo.
esse, nec
Herodis
Cæsare,
um; de
Ari filij
Archelai
a liberos
anem. Tu
romæ, &
enia do-
re potuit
expulsus
tur.
Antiochi
lium et
em regno
à Vesp
quæ cito
Post-

mortuus est. *Drusilla* nupta est *Ani-
ocho Epiphani Commageno*, & post
hunc *Claudio felici*, ex quo genuit *A-
grippam*, qui jam adultus periit cum
uxore in incendio Vesuviano.

Ab Historicis alij adhuc propagan-
tur è regia Herodis familia, quos lon-
gum nimis referre. Plerique Herodia-
ni stemmatis magno honore & favore
habiti sunt à Romanis, & vel regnis
donati vel amplissimis præfecturis,
tetrarchiis, & dynastiis in Trachoni-
tide, Batanea, Chalcide, Lysania &c.
præpositi.

*Vita ac Tyrannidis Hero-
dis cognomento Magni Sy-
nopsis.*

Herodes natus anno m. 392. ante Chr.
71. Patre *Antipatro Idumæo*, vel
Salianus sentit, *Ascolonitâ*, id est *Phili-
sthæo*. Non ad ignaviam, sed ad res arduas
gerendas à patre suo excultus est, qui cum
omnia in Judæa posset, haberetq; Hyrcani-
num ad beneplacitum obsequentem in om-
nibus, Anno m. 4008. *Phaselum* Hieroso-
lymæ & circumjacentibus regionibus, He-
rodes

rodem autem natu minorem Galilææ præfectum constituit, quâ ille occasione non luxus aut ignaviæ, sed virtutis exercendæ usus est. Nam *Ezechiam* prædonem comprehensum, cum sociis Judæis supplicio affecit. Frater etiam *Phaselus* Hierosolymis ita sibi omnium animos conciliavit, ut Antipater regis instar à tota gente coleretur. Hinc factum est, ut optimates patrem cum filiis apud Hyrcanum de tyrannide & ambitu accusarent. Itaque Hyrcanus Herodem evocat ad causam dicendam de cæde prædonibus illatâ: adest vocatus Herodes, sed forti militum manu stipatus & litteris Præsidis munitus, ita accusatores suos tenuit, ut elingues reddiderit, & incolumis dimissus fuerit. (Saneâ viro bono & cordato excepto, qui Herodem audaciæ ac violentiæ constanter accusare perrexit) & factus ad hæc insolentior, clamad Syriæ Præsidentem abiit, ab eoque emptâ Cælesyriæ præfecturâ, iratus cum exercitu venit Hierosolymam. sed patris ac fratris occursum inhibitus, & urbem terruisse contentus, discessit.

Anno m. 4011. irrumpit in Judæam, & seditione ortâ Hierosolymis Antigonum filium Aristobuli è Judæa expellit, atque Hierosolymam reversus magno cum honore exceptus, despondit sibi uxorem *Mari-*
AMNAMO

annam filiam Alexandri filij Aristobuli, & Hyrcani neptem, licet ante *Doridem* Iudæam duxisset uxorem, jamque ex ea *Antipatrum* suscepisset. His rebus gestis, & artibus (quibus semper summa felicitas conjuncta erat) ad Judææ regnum ascendit.

Anno enim 3014. *Pacorus* Parthorum rex cum valido exercitu in Palæstinam progressus, Antigonum regem postquam Hierosolymæ creasset, Phaselum & Hyrcanum in vincula conjecisset, Romam confugit tantumque odium in Antonio & Cæsare contra Antigonum, tanquam hominem turbulentum, ac Romanis inimicum accendit, ut convocato senatu, Antigonus Romanorum hostis, & Herodes rex Judææ declararetur, & inusitatis honoribus *medius* inter Antonium & Cæsarem in Capitolium deduceretur toto consulum, Senatorumque ordine comitante. Inchoatum itaque tum est regnum Herodis, aut jus saltem regnandi Romæ acquisitum.

Sic regno donatus à Romanis intra septem dies Ptolomaidem appulit, collectoque milite per Galilæam, Iosephum fratrem obsessum in castro Massada liberavit statimque Hierosolymam obsessurus advolavit cum *Silone*; hic autem pecuniâ corruptus ab Antigono causabatur comitatus inopiam: cui mox Herodes abundè providit.

vidit. An soluta tum fuerit obsidio, an
verò continuata, incertum est; probabilius
soluta ad tempus videtur, sic postulantibus
negotii *Silonis*, ejusque corruptelâ. Brevi
pòit an. m. 4016. fortissimâ obsidione pres-
am Hierosolymam occupavit, & Antigo-
num, desideratissimam prædam, in manus
suis Asmonæi cruoris sitientissima hyæna
cepit, obtinuitque precibus intensis ab
Antonio, ut fuerit Antiochiæ vel securi
percussus, vel ut alij memorant, in cru-
cem actus & strangulatus. Explevit dein-
de tyrannidis suæ rabiem in optimatibus
quibusvis tollendis, & folio suo firmissimis
præsedis communiendo curam omnem &
artem impendit.

Rebus ita fluentibus Alexandra mater
Mariamæ effecit, interpositis potissimum
Cleopatrz precibus, ut ab Ananelo pon-
tificatum in Aristobulum transferret: con-
tingit autem, ut, quod à mulieribus invito
Herodi extortum fuerat, & beneficium esse
credebatur, fieret mox semen multarum
adversitatum, vexationum & injuriarum.
Incepit enim ex eo tempore Herodes
Alexandram socrum suam & Aristobulum
Pontificem aded vexare, agitare & afflige-
re, ut per observatores importunos nuspi-
am quies daretur. Quare mulier sibi ac fi-
lio aliquid gravius verita, fugere cogitat

M

ad

ad Cleopatram, à qua benignè invitabatur. In hunc finem duas sandapilas paratas, quibus ipsa cum filio ex aula efferretur, ferre per indices Herodi patefactâ, deprehenduntur in fuga, verbisque tantùm increpiti, diligentius imposterum custodiuntur, ne offenderetur Cleopatra, cujus iram, furor Dei magis, Herodes reformidabat.

ignes interim doloso occultans cineribusque in festum Scenopegiæ, ipso eodique quo Aristobulus adeo decenter cæremonia obiit Pontificis munere perfunctus, ut in se omnium oculos converteret, scelus peragere instituit, quod dudum meditabatur. convivio enim apud Alexandram susceptum, atque remotis epulis ab adolescentibus ad vicinas piscinas, fervente sole, invitatum Aristobulum, dum inter se in aquis colludunt, tandiu à nebulonibus corruptis subter aquas teneri iussit, donec animam efflâisset. Voluit quidem crocodilus crudelis lachrymis & magnificentissimo fœnere se purgare: at verò Alexandra id egit apud Cleopatram, ut facti huius rationem eorum Antonio reddere debuerit Herodes pecuniâ tamen & artibus suis absolutus effecitque apud Antonium, ut Cleopatra rebus suis non amplius implicaretur: profertim, quia Antonius & Cleopatra post pugnam Actiacâ interiêrunt. Tunc enim

versipellis vaferimè vela sua convertit ad
captandas Cæsareæ gratiæ favonios: quos
ita fraudulenter captavit, ut supplex factus
Cæsari etiam posito ad pedes diademate,
eodemque Cæsareis manibus recepto, ma-
jore gloriâ redierit in Judæam, quàm ti-
more recesserat.

Tam secundi successus in dies magis effe-
runt Herodis animum: redux enim à Cæ-
sare furere iterum cœpit, artificiosè tamen,
& dolosè sub larva iustitiæ; atque ut Ma-
riamnam conjugem suam tolleret è vivis,
Sohemum eunuchum reginæ tormentis ad-
hibitis eò adegit, ut æquo majorem fami-
liaritatem cum Mariamne habitam menda-
citer fateretur; quare & ipse necatus, &
Mariamne adulterij suspecta ac veneficij rea
per improbum Herodis senatum damnata,
& interempta est. Ex cujus tamen morte
tantum postea doloris hausit, ut morbum
contraxerit; qui cum Alexandræ videretur
fatalis, ipsa quoque ea agere cœpit (utpo-
te multum ab Herode alienata) quæ mor-
tuo eo agere modò debuisset. Quare illi-
co & ipsa pœnas dedit improvidæ provi-
sionis, & interfecta est: Herodes verò ve-
luti ex sanguine Asmonæo crudeliter fuso
vires suas reparâisset, convaluit, & quo
sanguinis plus potavit, plus adhuc sitivit.

Uno anno, qui erat an. m. 4028, quicquid
erat

erat ex cognatione Hyrcani, & Hassamio-
næorum, sustulit: Costobarum Idumæum,
cui sororem suam Salomen uxorem dede-
rat, orto inter eos iurgio, interemit: sicut
& Dositheum, Antipatrum, Lyfimachum,
ab hac impia ex technis, dolisque fabricatâ
Salome conjurationis accusatos, sangui-
nariâ interneccione delevit, putavitque felici-
tatem se regem esse, si ab omnibus tyran-
nus haberetur.

Conatus tamen est, rebus quoque ad spe-
ciem bene gestis, tyranni nomen nonnihil
mitigare, ut semper timorem inter & amo-
rem dubium populum suspenderet. Hinc
anno m. 4029. cum fames ingens pesti con-
iuncta Palæstinam affligeret, è sua supelle-
ctile aurea & argentea vasa misit in Ægy-
ptum & ad *Patronium*, ut rei frumentariæ
providere; utiliterque providit, ac odium
sui conciliatâ aliquâ benevolentia tem-
peravit.

Et quia Principis magnificentia, & libe-
ralitas catena aurea est ad animorum affe-
ctus devinciendos: ideo ut Augustum &
Agrippam benevolos sibi compararet, uno
anno 4030. duas magnificas ædes extru-
xit, unam Augusto & alteram Agrippæ, *Ca-
saream* & *Agrippam* dictas: condidit etiam
templum in honorem Augusti unum *Sama-
riæ* & alterum ad fontes *Jordanis*. Post

Postquam varia delubra, officinas idololatriæ, & impias aras diversis in locis in veri Dei contemptum Principibus Romanis erexisset, etiam ad templum veri Dei Hierosolymis se convertit, & illud (ex parte saltem aliqua) restauravit: de qua reparatione inter memorabilia hujus ætatis. Neque tamen ab hoc ipso pietatis & veræ religionis sacrario abfuit Herodianæ impietatis & hypocrisis publicum monumentum. Ut enim palàm faceret, cujus honori augendo id fecisset, aquilam auream, Romani Cæsaris insigne, supra portam majorem templi collocavit, quæ deinde magnarum turbarum origo fuit: cum enim an. m. 4052. falsus quidam rumor increbuisse de morte Herodis, à Doctoribus suis excitata juvenis aquilam detraxit, & securibus concidit: cujus rei nuncio per adultores ad Herodem delato, emissâ cohorte quadraginta juvenes comprehendi, & cum se paratos ad mortem ostenderent, constanterque factum suum tanquam gloriosum jactare pergerent, Jerichuntem victos abduci iussit, cumque his auctores facinoris Judam & Matthiam, flammis adjudicatos, vivos concremavit.

Potuit vulpes astuta simulatæ adulationis blandimento suavissimè demulcere & capere eos, quorum favore indigebat.

Agrippam degentem Sinope officiosâ visitatione ita cepit, ut in omnibus urbibus Joniæ multa privilegia Judæis concesserit in gratiam Herodis: atque inter cætera quartam partem vectigalium remisit, pari gaudio Herodis, quàm Judæorum utilitate; & quanquam dedisset aliquando causam Augusto excandescendi, quia anno m. 4048. ausus fuisset extra regnum suum in Arabiam irrumperere, & armatâ manu latronum castellum occupare interfecto duce; illa tamen Imperatoris ira ultra minacem literas non processit, neque sufficiebat ad tyrannum compescendum, ut non pergeret esse leo in domo sua. Ob frivolas namque conjecturas an. m. 4050. florentissimos adolescentes regios, Alexandrum & Aristobulum ex Mariamne susceptos filios neci addixit, misitque Tyrum, & inde Sebastem, ubi strangulati sunt ambo, & in Alexandria sepulti, matris suæ Mariamnes innocentia & calamitatis hæredes infortunati.

His sublati Antipater jam hæreditatis securus, filii Mariamnes exterminatis, prope, quàm expectare maluit regnum Judæorum. Quem in finem potentissimum venenum ad patrem necandum per *Bartholomæum* libertum submittit, Romæ tunc per moratus apud Cæsarem, ut ab omni suspitione esset remotior. Verè serpens dolens

Antipa
scorum
quam
Antipa
tent
lit tant
adhuc
maçtar
Cun
simum
ad effu
lum in
ni & fu
ticidii
à Mag
tant,
Magis
non re
Hoc
tis, q
mixtis
penè s
villim
suorum
pretium
& intel
tra C
subsecu
mâ qu
YUM e

Antipater, quem in sinu suo fovit Herodes
factum suo genitori non dissimilem. Si un-
quam aliàs sævierit, potuit nunc sævire in
Antipatrum accusatum, convictum & fa-
tentem reum attentati parricidij: sed distu-
lit tantisper ultionem, ut in ipsa morte sua
adhuc haberet unum ex natis suis, quem
maclaret.

Cunclabundus ad pleclendum sceleratifi-
simum parricidam, mox velocissimus fuit
ad effundendum sanguinem multorum mil-
lium infantum innocentum, quos ambitio-
ni & furori suo immolavit. Immane infan-
cidium contigit, non biennio post factam
à Magis adorationem Christi, ut aliqui pu-
tant, sed quamprimùm se illusum sensit à
Magis, qui de invento novo rege Judæorum
non renunciârunt.

Hoc demum diluvio sanguinis innocen-
tis, quo Bethlehem & tota laté vicinia,
mixtis maternas lachrymarum fluentis,
penè suffocabatur, gestivit tyrannus no-
vissimè bacchari, qui totus jam sanguine
suorum exhausto ebrius erat. Verùm *opera
pretium erit, inquit Eusebius lib. 1, histor. c.
& intelligere, qua merces crudele facinus con-
tra Christum & pueros ejus aequales admissum
subsecuta sit, & quo pacto statim post ne mini-
mâ quidem interpositâ dilatione divina ultio-
nem exagisaverit.*

Morbos varios & gravissimos enumerat Josephus: lento calore torrebatur, qui non tam externo tactu deprehenderetur, quam intus viscera popularetur. Aderat & vehementis voracitas, cui necesse esset continue cibos suggerere, simulque vexabatur intestinorum exulceratione & colicis doloribus; pedes tumebant phlegmate humido & pellucido; similiter & inguina, ipsa quoque verenda putrefacta scatebant vermibus cum molesta tentigine & foetore gravissimo: super hæc omnium nervorum contractione laborabat, & anhelitus difficultate. Inter hos tamen cruciatus mori citò non potuit, quamvis jam vivus sepeliretur corrosus à vermibus, quos generat: & sicut fuit immanitatis libidinisque prodigium, sic tormentorum factus est portentum, ea passus, quæ votum mortis facerent. Ne tamen sicca morte occumberet in lecto, quinto die antequam decederet è vivis, iubet prius Antipatrum in carcere detentum perimi, & posthunc nobiliores Judæorum minaci edicto convocatos conclusit in circo, unde exire & evadere non possent, & sororem suam *Salomen*, ejusque virum *Alexam* ad lectum suum accitos infimis precibus ac lachrymis exorare aggressus est, ut cum primùm animam exhalasset, tantisper ejus morte celatâ, eam omnem multitudinem

nem immisso milite trucidarent, ut sic publico luctu honoraretur, omnibus per totam ultionem non fide lugentibus. Expectatione tamen sua frustratus est helluo sanguinis humani, totum facinoris reatum secum tulit ad inferos ipso facinore non perpetrato. Evomuit turpissimam animam, cum annos ætatis 70. regni 40. explevisset.

Elogij ejus compendium sic habet: Herodes ortu Idumæus, educatione Aſcalonita, cognomento Magnus, impietate in Deum, crudelitate in homines, & vitij omnibus maximus. Religione foris fuit Profelytus Judæorum, intus eam coluit, quam præscripsit ambitio; Messiam Dei filium ad necem quæſivit, dein infanticida factus immanis, et si potuisset Deicida futurus. Pontifices alios insidiis circumventos sustulit, alios dejecit; Scribas, Pharisæos, Sacerdotes, quos inter etiam *Zacharias* pater *Joannis Baptista* refertur, interfecit, Davidis sepulchrum suffodit. Vir totus mulierosus, novem eodem tempore, præter nefandas delicias, uxores habuit, quarum duas expulit, tertiam cum matre & duabus ex ea susceptis filiis necavit, & pari penâ patrum & primogenitum filium, magnamque domesticorum partem multavit. Foris in præliis fortis, & felix, sed domi calamitosus, morborum suppliciis

M s ex

excruciatuſ, mortem, quam ſuiſmet ſibi
manibus carnifex æquè ſui ipſius ac alio-
rum, inferre conatuſ fuit, ab exquisitiſſi-
mis tortoribus morbis ſuſtinere & exani-
mari debuit,

Ethnarchæ & Tetrarchæ

Judæa conſtituti poſt mortem

Herodis.

ARCHELAUS per dies ſeptem
luctu parentis celebrato, & in
fine luctûs funebris epulo multitudi-
ni præſtito in templum aſcendit, &
quamvis fauſtis acclamationibus, qua-
cunq; tranſiret, exciperetur; à regis
tamen nomine & diademate abſtinu-
it, donec fieret à Cæſare teſtamenti
paterni confirmatio. Itaque hanc ob-
tenturus, profectionem Romam parat
cum Philippo & Antipa, aliisq; de re-
gia familia & amicis; ubi ita res or-
dinata eſt ab *Auguſto*, ut impoſterum
Judæa in tres partes, & dimidia pars
paternæ poſſeſſionis cederet Arche-
lao; neque ille impoſterum rex, ſed

ETHNAR-

ETHNARCHA effct; alterum dimidium Antipas & Philippus Herodis filij partirentur, & hos voluit TETRARCHAS appellari. Occasionem hujus divisionis Augusto præbuit diffidium trium fratrum Archelai, Antipæ & Philippi pro regno paterno integro litigantium coram Cæsare & mutuis criminationibus semetproscindentium; itaque vel ut tres principes hos simul Augustus sibi demereretur, vel ut singulorum diminutione suæ Monarchiæ consuleret, in tres partes regnum divisit.

ARCHELAUS Ethnarcha dedit litteris & disciplinis optimis Romæ operam; à parentis crudelitate haud multum degener; cujus specimen dedit, quando defuncto parente sub festum Paschatis concitata est seditio ab amicis eorum, quos propter concisam aquilam auream Herodes supplicio affecerat, simulque convitia in defunctum regem jactata; quos dum Archelaus frustra placare conaretur, res

eò processit, ut sub festum Paschæ
 immisso ab Archelao exercitu ad tria
 millia circa templum perirent. De
 qua crudelitate à fratribus suis Romæ
 accusatus tyrannidis, regium nomen
 & diadema non obtinuit: relicta ta-
 men spe, id non denegatum iri, si im-
 posterum regno se dignum exhiberet.
 Quod facere adeò neglexit, ut potius
 novâ tyrannide sæviret. Addidit
 quoque crudelitati incestum: nam re-
 pudiatâ *Mariamne* conjugē, viduam
 Alexandri fratris *Glaphyram* duxit,
 quod novæ accusationis apud Cæsa-
 rem crimen fuit; quamobrem in exi-
 lium deportatus est Viennam Galliæ
 anno regiminis decimo, ibique exul
 mortuus, & facultates ejus fisco ces-
 sere, & incepit verum esse: *non ha-*
bemus regem, nisi Cæsarem. Provin-
 ciæ enim subditæ per Præsides dein-
 cept administratæ sunt, è quibus *Pon-*
tius Pilatus postmodum Christum ad
 crucis supplicium condemnavit,
 PHILIPPUS filius Herodis Te-

TRARCHA Gaulonitidis, Trachoni-
 tidis, Bataneæ, & Paneadis, magnam
 justitiæ, moderationis & clementiæ
 laudem tulit è sua Tetrarchia, cum
 que fugeret turbas bellicas, & stu-
 dia tranquillæ pacis foveret, condi-
 dit Cæsaream ab ipso Philippo cog-
 nominatam, & Bethsaidæ oppidulo
 multis præclarisq; ædificiis exorna-
 to & amplificato Juliadis nomen de-
 dit. Fuit in magistratu annis 33. &
 obiit an. m. 4086. à Christo nato 34.
 Illud maximè memorabile reliquit,
 quòd in jure dicundo tam fuerit se-
 dulus & promptus, ut, cum iter face-
 ret, sellam, in qua causas audiret, se-
 cum duxerit, & si quis fortè ex occur-
 su opem ejus invocaret, sine mora
 sellam ponere juberet, sederetque,
 aut fontem damnaturus aut innoxium
 liberaturus.

HERODES ANTIPAS TETRAR-
 CHA Galilææ & Perseæ: hic filiam
 Aretæ regis Arabum repudiavit, ut
 duceret Herodiadem uxorem Philip-
 pi

pi fratris sui, cui propterea *Aretas* bellum intulit, ejuſque exercitum interneſione deleuit, ſed pace, Cæſaris interventu, iterum firmatâ, adeo ad frugē non rediit, ut *Iohannem Baptiſtam* idem nefas arguentem, primū carcere, deinde capite mulctârît. Jamque maleficijs ac dolis affuetus etiam Chriſtum opprimere inſidijs ſtudit: ideo in Evangelica hiſtoria vulpes à Chriſto nominatur. Demum etiam à Pilato miſſum vidit, & cum oſtenta ab eo, ceu mago aut circulatore fruſtrâ exſpectâſſet, contumelioſè habuit. Cæterâ vir fuit induſtrius & gnâvus in rebus gerendis; condidit urbem Tiberiadem ad lacum Genezareth; ampliavit ingenti ſumptu Autocratoridem & Juliadem urbes. Profeſtus Romam ad Tiberium, ut regiam dignitatem & nomen obtineret, quemadmodum propinquus ejus Agrippa obtinuerat, dum commendare ſe laborat Cæſari, contra ſpem interrogatus eſt de conſpiratione cum

Par.

Parthis, & de apparatu armorum, cuius per *Fortunatum* ab *Agrippa* missum eodem tempore accusabatur, & coram Cæsare convincebatur; ideo ceu hostis Imperij Romani in exilium Lugdunum deportatus est, & Tetrarchia ipsius *Agrippæ* commissa.

Antipas accipiendo *Herodiadem* in uxorem, tripliciter peccavit: primò adultério, quia vivo adhuc *Philippo* eâ usus est; *Philippus* enim mortuus est modò anno 20. *Tiberij*, *Joannes* autem prædicavit anno 15. *Tiberij*, ergo vixit adhuc *Philippus*. Secundò peccavit incestu: non enim licebat fratri ducere uxorem fratris, si ille reliquisset prolem; permittebatur id tantùm in lege, si sine prolibus discessisset, *Philippus* autem prolem habebat scilicet saltatricem illam, cui donavit *Herodes* caput *Joannis*. Tertio peccavit raptu; cùm enim *Philippus* esset vir lenitatis & modestiæ, à qua *Josephus* illum commendat, & *Herodem* Romam proficiscentem liberaliter excepisset, & hospitalitatis beneficiis prolixè illum coluisset, gratiarum vice hoc retulit, ut uxorem in reditu raptam secum deinceps retineret.

AGRIP.

AGRIPPA *Aristobuli & Berenice*
 filius, nepos Herodis magni per varios
 casus exercitatus est variante fortunâ.
 Cùm Romæ, ubi puer annorum octo
 educari cœpit, in juvenilibus annis vi-
 tæ lautioris cultu & prodigalitate in
 Cæsaris Tiberii libertos, ad inopiam
 redactus esset, gratiâ insuper excidisset,
 in Judæam regressus & à credito-
 ribus acerbissimè vexatus est: ab A-
 grippa tamen non modicis subsidiis
 iterum sublevatus, & Tiberiadi Præ-
 fectus constitutus est. Mox tamen
 in offensam incurrit apud Tiberium
 propter immodicum studium in Ca-
 ligulam, quem demortuo Tiberio
 mox Imperatorem fieri publicè ex-
 optare auditus fuerat. Ideo per se-
 mestre in vinculis conservatus, donec
 interveniente morte Tiberii à Cali-
 gula solutus, & Philippi & Lysaniæ
 Tetrarchiis cum regij nominis digni-
 tate honoratus est; à quo etiam cate-
 nam auream, quæ ferream (quâ
 victus à Tiberio fuerat) pondere
 æqua-

æquaret, dono accepit. Non multò
post etiam Antipæ ditione auctus, &
alias, quas avus Herodes magnus te-
nuerat provincias, Judæam, Sama-
riam, Abellam Ciliciæ partem, Coña-
genem recepit. Ideò Deo Patrio pro
tanta prosperitate gratias exhibiturus
catenam auream à Caligula donatam
in templo Hierosolymitano pro ana-
themate suspendit. Urbem etiam
ipsam tanto apparatu munire aggres-
sus est, ut Imperatori propterea su-
spectus fieret: neque destitit gentem
suam beneficiis demereri: utque reli-
gionis zelum excitaret inter suos, *Ja-
cobum* Apostolum *Ioannis* fratrem in-
terfecit, Apostolos alios cecidit & eje-
cit. Demum prosperitate nimia elat-
us, cum magnificos ludos Cæsareæ
in salutem Cæsaris celebraret ob ve-
stis aureæ splendorem, quâ radiabat,
insanientis populi adulatoriis voci-
bus Deum se salutare permisit: sed
derepentè ab Angelo Domini percus-
sus est, ut paulò post à vermibus ero-
sus

sus extingueretur. Nec regnum ejus Agrippæ juniore, vel aliis ex posteris mansit, sed in provinciam iterum redactum est.

Sic tandem Herodianæ familiæ potestas, regius ac principalis honor, & tyrannorum furor dissipatus evanuit.

☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞ ☞☞☞

REGNUM GRÆCORUM, MONARCHIA TERTIA.

S. 4. Monarcha Græci, qui imperârunt ab Anno m. 3743. ante Chr. 310. usq; ad annum mundi 4052. qui fuit initium æra Christiana.

TAm tredecim annis post mortem Alexandri pugnatum erat inter duces ejus, cum Imperii Alexandrini cruenta dilaceratione, jamque leonis mortui relictæ catuli feroces regnorum prædatores mutuis sese lanienis consumpserant* MELEAGER in primis tur-

turbis contra *Perdiccam*, oppressus est
 Ducum *Alexandri* clarissimus atque
 potentissimus (penes quem reges Ma-
 cedoniæ, *Aridaus* & *Alexandri* filius
 cum regiis copiis erant) à suis Mace-
 donibus, adversæ fortunæ eventibus
 irritatis, duce *Pythone*, qui unus de pri-
 mariis *Alexandri* amicis erat, noctu in
 tentorio suo obtruncatus est * CRA-
 TERUS & NEOPTOLEMUS, *Alexandro*
 charissimus, *Eumene* adversantes & in-
 dignum rati corrivali obtemperare,
 primò insidiis, mox apertâ vi obstite-
 runt, *Neoptolemus* quidem singulari
 certamine in acie cum *Eumene* con-
 gressus, ab eodem occisus, *Craterus* au-
 tem ab equo cespitante excussus, in
 confuso equitum globo proculcatus,
 ignotus occubuit. * ANTIPATRUM
 multum auctoritate, populorum fa-
 vore & armis potentem senium &
 morbus in lecto confecerunt. * EU-
 MENEM virum fide ac fortitudine præ-
 stantem, & regiæ familiæ, quam *Per-
 dicæ* tuebatur, addictissimum, diu in-
 fen-

fenissimè ANTIPATER, CASSANDER
 filius *Antipatri*, & *Antigonus*, quibus
 poterant viribus apertis & dolis oc-
 cultis persecuti sunt, & *Antigonus*
 tandem nefariè à propriis militibus
 proditum, & luctuoso spectaculo ar-
 mis exutum, manibus post terga revin-
 ctis in hostilia castra pertractum, suam
 in potestatem accepit, & ut trucem
 belluam primò triduanâ inediâ ma-
 ceratum, ferro tandem mactavit, resq;
 ipse suas per se agere continuavit.*
 NICANOREM victoriâ contra *Clitum*
 navali prælio obtentâ nonnihil elat-
 tum, & præfidio suo confisum *Cassan-*
der (quanquam optimè de se meritum
 ducem) dolo interceptit & peremit.*
 ARIDÆUS idem, qui *PHILIPPUS* ex *Phy-*
linna concubina *Philippi*, frater *Alexan-*
dræ suam & conjugis suæ *Euridicæ*
 bellicosæ mulieris cædem, debet *Poly-*
spercontis, quem *Antipater*, invito *Cas-*
sandro filio, Macedoniae curatorem,
 cum summa potestate reliquerat) &
Olympiadi, matri *Alexandræ*, crudeli
 feci.
 E.
 Oly.
 ce.
 con.
 exer.
 posi.
 nun.
 ptu.
 prin.
 moe.
 tis à.
 ca a.
 tam.
 elig.
 pre.
 tam.
 fine.
 odi.
 ver.
 quo.
 can.
 tum.
 stan.
 omi.

femina; *Polyspercon* enim juncto sibi
Acidã Epirotarum rege, apud quem
Olympias dudum versabatur ad redu-
 cendam in Macedoniam *Olympiadem*,
 contra *Aridaum* & *Euridicem* eduxit
 exercitum, jamque castra castris op-
 posita stabant, & desertus à Macedo-
 num copiis *Aridaus* cum *Eurydice* ca-
 ptus est: quos *Olympias* comprehensos
 primò in tetro carcere truculentis
 modis afflixit, deinde *Aridaum* sagit-
 tis à Thracibus configi jussit; *Eurydi-
 ce* autem gladium, laqueum & cicu-
 tam misit, ut quã morte perire mallet,
 eligeret: quæ similia dona *Olympiadi*
 precata, zonã suã usa pro laqueo vi-
 tam finivit. Nec *Olympias* sic cædium
 finem fecit: cùm enim *Cassandrum*
 odisset, qui *ARIDÆO* & *EURYDICE* fa-
 verat, & hostis erat *Polyspercontis*, à
 quo in regnum fuerat restituta, *Ni-
 canorem Cassandri* fratrem necavit,
 tum de *Cassandri* amicis centum præ-
 stantissimos Macedones elegit, quos
 omnes trucidavit. Receptit tamen &
 ipsa

ipſa *Olympias* ab occiforum propin-
quis mercedem ſuam : qui furiam à
Cassandri exercitu Pydnâ, quam ipſe
copiis ſuis obſederat, Amphypolim
fugientem & parantem pro ſe cau-
ſam ſuam dicere in cætu Macedonum,
vindice furore aggreſſi jugulârunt.

Cædibus hiſce multo Heroum fan-
guine mixtis, atque peractis, ex Ale-
xandri ducibus ſupererant, (quos
tempeſtas bellorum nondum in fan-
guine ſubmerſerat) PTOLOMÆUS LA-
GI Rex Ægypti, CASSANDER, ANTI-
GONUS, LYSIMACHUS & SELEUCUS. Caf-
ſander nullum non audax, impium &
crudele facinus perpetrabat, ut ſolus
dominaretur, qui ideo æmulum am-
bitionis ſuæ *Alexandrum* adoleſcen-
tem, unâ cum *Roxane* matre à *Glaucia*
cuſtodix Præfecto obruncari, & bi-
ennio poſt ſuperſtitem quoq; *Hercu-*
lem, *Alexandri* ex *Barsina* filium à
Polysperconte, pupillum ſcilicet à tu-
tore ſuo, interfici juſſit. De Caſſan-
dro

dro ita scribit Pausanias. Cassander totam Alexandri domum funditus evertere contendit, quâ eversâ nec ipse fortunatus è vita discessit. Ex morbo enim aquæ subter cutem fusæ, erumpentibus ex vivente vermibus, extabuit, sed & gladius, quem ille in familiam Domini sui strinxerat, Deus in domum ejus convertit. Nam ex tribus filiis, quos post se reliquit primogenitus Philippus mox post obitum patris, qui contigit an. m. 3755. ante Chr. 298. tabe consumptus est. Antipater secundogenitus (qui matrem Theffalonicam propriâ manu obruncaverat) à Lyfimacho focero interfectus est. Tertius Alexander matris cædem vindicaturus à Demetrio peremptus est, sicque inter quatuor annos scelerati hominis familia tota extincta est.

Sed & Antigonus non mitior in sanguinem Alexandri, ut, quidquid superesset, totum funderet, desæviit, astu ambitionis efferatus. Cleopatram enim

propin-
riam à
m ipse
ypolim
e cau-
lonum,
unt.
im san-
x Ale-
(quos
in san-
eus La-
ANTI-
us. Cas-
ium &
ut solus
am am-
lescen-
Glaucia
, & bi-
Hercu-
ilium à
et à tu-
Cassan-
dro

enim sororem Alexandri, filiam *Philippi*, Antigonus è vivis sustulit amore in furorem converso, quia posthabitis, *Lyfimachi*, *Cassandri*, & *Antigoni*, fortissimorum procorum nuptiis, in *Ptolomæum*, qui & ipse sponsam regiam cum regno procabatur, propensior erat, & ad illum deportari ab *Antigono*, in cujus potestate erat, ardentius flagitabat.

Imperium Græcorum auspicatur ortum suum anno m. 3743. ante Chr. 310. Olymp. CXVII. an. 4. urb. cond. 442. *Ptolomæi Lagi* & *Onizæ Pontif. 14.* quo anno recuperatâ *Babylone* *Seleucus* dominari cœpit, & neminem superiorem agnoscere: quidquid *Antigonus* contra moliretur & grassaretur cum conjuratis.

I. SELEUCUS I. Græcorum Imperator, fundator *Seleucidarum* & Monarcha cognomento *NICANOR*, natus patre *Antiocho* Macedone clarissimo duce inter duces *PHILIPPI AMYNTÆ*, & matre *LAODICE*; conse-

status

status hic fuit militiam Alexandri Magni, cumq; fortem ei operam navisset, ab elephantorum magisterio ad castrorum tribunatum, post Alexandri obitum à Perdicca commendatum, & inde ad Satrapiam Babylonis ab Antipatro traditam, quasi per gradus imperij obtinendi accessit. Quam Satrapiam postea metu Antigoni (qui rationes proventuum ab eo insolenter exigebat) deserere coactus ad Ptolomæum in Ægyptum profugit, & humanissimè susceptus, ab eoque exercitu instructus Babyloniam recuperavit, & subactis Bactrianis felicissimo successu ad Indiam usque imperij fines propagavit. Vir simul fortissimus, & erga omnes humanitate benignissimus fuit. Unde factum est, ut Cassandrum quoque & Lysimachum vicinorum socios sibi conciliaret, qui cum captas debellatæ & cæsæ Thraciæ provincias tanquam præcipuum liberaliter dispertitus est. STRATONIDES dein connubio conciliatus

N

Deme-

Demetrio Poliorceta, qui fuit filius *Antigoni* viribus novis & fœderibus fortior evasit, Demetrium tamen paulò post rupto amicitiae fœdere ad arma reversum, vivum cepit, & contra *Lysimachum* (qui etiam pretio oblato eadem ejus expetierat) perhonorificè habuit. Ideò alienior à *Seleuco* factus *Lysimachus* & magis adhuc exacerbatus, quòd *Alexandrum* & *Lysandrum*, propter sævitiam à *Lysimacho* profugos factos, & *Philacerum Eunucho* cum *Pergamo* & thesauris semet deudentem in fidem receperit, temerariè ei bellum intulit, suomet sanguine restinguendum. Nam *Seleucus* feliciter profligatâ acie atq; interfecto *Lysimacho* Macedoniam & universas, quas in Asia possederat provincias occupavit, fuitque ultimus inter duces *Alexandri Magni* superstes, & solus regnavit, cui quoq; finè tandem imposuit mors, septem mensibus post *Lysimachi* interneccionem à *Ptolomæo* *Ceranno* ad aram *Argos* illata an. m. 3773.

3773. ante Chr. 280. postquam 72. Provinciiis annis 31. cum magna iustitie moderationis & industriæ laude imperâisset. Vitæ exitus hoc ambiguo oraculo ei prædictus fuerat

*Sifugias Argos fatum superabis iniquum,
Sin minus ante diem, tartara nigra petes.*

Cum *Argos* sit nomen proprium ur-
bium aliquot, & proprium quoque
arce, sic ambiguo oraculo illusit, ut
nihil de arâ sinistri suspicatus fuit.

Ultimum certamen commilitonum
Alexandri Magni fuit Seleucum inter
& Lyfimachum, quorum ille Asiam &
Thraciam, hic Macedoniam & Græciam
tenebat, Lyfimachus fuit annorum
74. & Seleucus 77. sed in ea ætate
minuerant utrique juveniles, propter
insatiabilem regnandi cupidinem.

erat Lyfimachus æquè in morte, quâ
vixit Dux strenuus: de quo præcla-
rum illud facinus prædicatur, quod
Alexandro præcipiti furore ali-
quando sæviente in eandem cum leo-

N 2 ne

ne caveam inclusus fuerit, quem cum bellua aggredere, manum amiculo involutam in apertum bellæ rictum immerferit, ereptâque è faucibus linguâ exanimaverit, quâ animositate non tantum in gratiam pristinam recipi ab Alexandro, sed etiam novos amores & applausus meritis est. Scribit Appianus quod extinctum Lysimachi corpus canis domesticus diu adversus alites & feras protexerit donec Thorax Pharsalius inventum ac tabefactum sepeliit.

II. ANTIOCHUS I. SOTER Imperator Græcorum, filius Seleuci, à quo posthac reliqui Syriæ reges *Antiochi* appellati sunt. Bellum contra Ptolomæum Ceraunum (qui post Seleuci cædem, Lysimachi in Europa provincias invaserat) contra Antigonum, contra Galatas feliciter gessit; expeditionis autem in Ægyptum contra *Ptolomæum Philadelphum* successu frustratus, nec tentare quidem alio bello fortunam ausus est.

Fuit

Fuit homo turpissimæ libidinis, Strato-
nem eandem cum patre suo Seleuco, vivo
adhuc parente (qui id dissimulanter tulit
in impio filio, regni consorte jam denomi-
nato) conjugem habuit & novercam suam,
ex qua liberos suscepit Antiochum & Apa-
nem, extinctus est an. m. 3791. ante Chr.
42. cum imperasset 19. annis.

III. ANTIOCHUS II. Soteris &
Stratonica filius dictus Θεός (quod co-
gnomen à Milesiis accepit, cum *Ti-
marchum* eorum tyrannum sustulisset)
Hic cum Ptolomæo Philadelpho lon-
ge & difficili bello contendit, cui per
Berenica connubium reconciliatus,
novum domesticum *Laodices* primæ
conjugis in se odium concitavit; quam
cum neglectam aliquamdiu, & concu-
tam loco habitam in regiam tandem
recepisset, veneno, ab eadem necatus
est an. m. 3806. ante Chr. 247. cum
regnasset annis 14.

Hic Antiochus primus & solus ex
Seleucidis duas simul conjuges ha-
bitavit pessimo suo fato : è quibus *Lao-
dice* peperit *Seleucum* & *Stratonicem*.

IV. SELEUCUS II. filius *Antiochi* *Des* cognomento CALLINICUS, hic ut primùm in regnum successus fuit per fraudem *Laodices*, statim eâ instigante *Berenicen* conjugem suam, sororem regis Ægypti, unâ cum parvulo filio interfecit operâ *Iradionis* & *Genooi* principû *Antiochiæ*, quo scelerere *Ptolomæum Evergetem* contra se concitavit, & simul animos suorum avertit, ut à suis militibus derelictus, classe etiam naufragio amissâ, prælioque à fratre suo victus itidemque ab *Arsace Bartho* valde infestatus vix non regnum amississet, in *Arsacis* namq; manus captivus devenit, à quo tamen regiè tractatus est, & tandem liberaliter dimissus equi lapsu perit, titulo potiùs, quàm reipsâ rex, adeo inglorius fuit & undique spoliatus, nam Romani etiam anteriore *Asia Seleucidis* ejectis eam sibi posthac vendicârunt, anno Reg. 20. An. m. 3827. ante Chr. 226. reliquit post se liberos ex *Laodice* amita *Achai* & regis *Mithri-*

Thridatis filia susceptos **Seleucum III.**
 & **Antiochum III.** & duas filias ano-
 nymas. *Laodice* quæ eum instinctu
Berenices cum filio *Seleuco* sustulit, pœ-
 nas quoque sceleris dedit: ex alylo-
 namq; *Daphnes* per dolum educta, &
 trucidata est. Frater verò hujus *Seleu-*
didus Antiochus Hierax, (eo quòd
 non hominis, sed accipitris capaci-
 tate in aliena involaret) adjunctis sibi
 Galatis, pro fratre *Seleuco* stetit, sed
 & ipse à latronibus interfectus periit.

V. **SELEUCUS III.** cognomento
CERAUNUS statim à suscepto regno
 certior factus de *Attalo I.* Rege Perga-
 mensi, qui omnem cis *Taurum* Asiam
 suo imperio subjecerat, rebus suis
 consulendi impetu abreptus, ubi *Tau-*
rum montem cum exercitu transgres-
 sus esset, dolo appetitus, captus, ac ve-
 neno sublatus est An. m. 3850. ante
 Chr. 223. regni 2.

VI. **ANTIOCHUS III.** à rebus
 gestis cognomento **MAGNUS**, filius
 Seleu-

N 4

Seleuci II. & frater *Seleuci III.* anno ætatis 15. regno applicatus, facinora edidit ætate majora, *Alexandrum* & *Achaum* duces Molini acie victos ad mortem voluntariam compulit: *Artabazanem* Medum subjugavit: *Achaum* alterum, qui cis *Taurum* montem victo *Attalo* Pergamensi regnum usurpabat, captum *Cambyli* & *Bolidis* proditione, de purpuratorum sententia ad supplicium rapuit, manibus, pedibus & demum capite truncatum in crucem egit. Mortuo *Ptolomæo* *Cælesyriam* adortus, victo *Scopa* *Ætolo*, hanc unà cum *Judæa* occupat, nec multò post sponte dimisit: recepit *Ciliciam* & *Cariam*: urbes *Hellesponti* redegit in formam: *Lyliam* instauravit. Demum Romanos audaciæ suæ & secundis successibus obstaculum ponentes, cum *Hannibale* aggressus, *Chalcidem* quoque ad *Euripum* cepit: ibi intempestivis & stultis amoribus homo jam quin-

qua.

quagenarius deditus, exinde nihil forte, nihil magnum gerere ausus, pacis conditiones inire coactus à Romanis, multatus Asiâ cis *Taurum*, & præter obsides talentorum 12000. in singulos años pendere iussus fuit. Quibus sumptibus exhaustus, dum *Beli* templum opulentissimum spoliare conatur, multitudinis concursu interfertus est. An. m. 3866. ante Chr. 187. cum regnâisset annis 37.

Ab humanitate, clementia & beneficentia studio non erat alienus, & famam bonam continuâisset, nisi adulatoribus aulicis obsecutus, voluptatibus se mancipâisset. Dicere solebat per jocum gratias se Romanis habere, quòd nimis magnâ procuratioe liberatus modicis regni terminis uteretur. Bis de hoc Antiocho Romani triumphârunt, & L. *Scipio* Romanus inde comomentum *Asiatici* assumpsit ob provincias Antiocho ereptas & Romanis subiectas. Habuit in matrimonio *Laodicen*, *Mithridatis* V. Regis & Pontificis filiam, & *Eubiam* filiam *Cleopolemi* Chalcidensis, filios ex his procreavit *Seleucum* IV. *Antiochum* IV. *Mithridatem*, *Ardym*, *Cleopatram*, *Antiochum* & *Antiochim* ac *Laodicen*.

N 5 VII.

VII. SELEUCUS IV. cognomen-
to PHILOPATOR, viribus & potenti-
tâ valde attritus & infirmatus regna-
vit, ideo cùm de opibus templi Hie-
rosolymitani per Apollonium, cui Si-
mon quidam proditor id revelârat,
edoctus esset, misit *Heliodorum* purpu-
ratum ad prædam illinc auferendam.
Cùm verò Heliodorus ab incepto di-
vinitus esset repressus, postea pro de-
mandato tam periculoso sacrilegii
ministerio, insidiis vitam ei ademit
an. m. 3874. ante Chr. 175. cùm re-
gnâisset annis 12. reliquit post se fili-
um *Demetrium* & filiam anonymam,
quæ nupsit *Perseo* Regi Macedoniæ.

VIII. ANTIOCHUS IV. cogno-
mento EPIPHANES, filius *Antiochi*
Magni, & frater *Selenci Philopatori*.
Datus hic fuerat à patre obses Roma-
nis, & dimissus ab urbe, rogatu fratris
Selenci, eidem defuncto successit in re-
gno, bella contra *Ptolomaos* fratres *Phi-*
lometorem & *Phisconem* gessit. Maxime,
infra

infamem se reddidit ob crudelitatem,
 quam exercuit in Judæa. Hierosolymę,
 quam *Menelai* ope expugnavit, 80000
 civium interfecit, templum ingressus
 ornamentis & thesauris spoliatum
 Jovi Olympio consecravit, & co-
 natus totam Judæorum religionem
 abolere, circumcisionem prohibuit,
 carnis suillæ usum mandavit, & jussa
 detrectantes immanibus suppliciis
 excarnificavit: contra quem divini-
 tus exsuscitatus MATHATHIAS
 ASMONÆUS tam religionis, quàm
 libertatis defendendæ initium fecit; &
 feliciter patris virtuti institit JUDAS
 MACHABÆUS, ita ut *Apollonium* & *Seroo-*
ro duces, & his in auxilium submissū
 cum novo exercitu *Lysam* iteratis vi-
 toriis debellaret, unde factum, ut
 arario sumptibus exhausto Antio-
 chus ad nova tributa colligenda se
 convertere debuerit, ideoque Perse-
 polim, ad conditos in templo Dianæ
 thesauros Alexandri Magni rapien-
 tes, oppugnare instituit, sed turpiter
 inde

inde rejectus ex animi dolore gravi morbo affectus est: tristi in super nuncio de cladibus in Judæa acceptis contritus, ex curru decidit, quo lapsu morbus ingravescens inter sævissimos animi & corporis cruciatus tyrannum extinxit Ann. m. 3891. ante Chr. 162 cum regnasset annis 13. filium post se reliquit *Antiochum & Alexandrum.*

IX. ANTIOCHUS V. cognomento EUPATOR filius *Epiphanis*: renovavit bellum contra Judam *Machabæum*, quem prælio victum in gratiam recepit, demolito tantum muro, qui templum ambiebat. Et iratus *Menelao* Pontifici tanquam Judæicorum bellorum concitatori missum in *Berrhoëa* Syriæ necavit. Hinc à *Demetrio* oppugnatus, & per milites proditores comprehensus cum *Lysia*, *Demetrioq;* traditus, & jugulatus est, cum regnasset tantum annis duobus.

X. DEMETRIUS I. cognomento SOTER, filius *Seleuci Philopatoris* ab eoque datus à patre obses Romanis pro

pro Antiocho Epiphane, post cuius obitu spe reditûs à senatu frustratus, clam fugit, & ad suos reversus imperavit.

Fugam in hunc modum capeffivit. Diodorum hominem vasrum, qui recens è Syria venerat ad se evocavit, à quo didicit, res in Syria propter Octavij cadem esse turbatas, & Syros, si se ipsis ostenderit, regnum illico in ipsum translaturus, cumque sic fugam persuasisset, viam quoque & modum ejus capeffendæ suggerit operâ Menithylli legati Philometoris, qui fingens reditum ad suos, Carthaginensem navem Demetrio præparavit, quæ Tyrum vela faceret, cumque dictæ navigationis dies adesset, navarchum adit, fingitque novi sibi aliquid à rege mandatum, propter quod Romæ adhuc diutius morari deberet, daturum se nihilominus loco sui aliquot juvenes fidei probatissimæ, qui Tyrum proficiscerentur: exeunte tertiâ vigiliâ Demetrius adest cum socijs octo, quinque famulis & tribus pueris, quos cum Menithyllus nauclero, qui rem totam ignorabat, commendâisset, cum prima luce vela faciunt. Neque fugam comperti sunt Romani Patres ante diem quintum. Sic igitur elapsus in Syriam venit, & omnium favore exceptus est, quia missus à senatu ad regnum occupandum, credebatur: mox

Apud

Apameâ potitus, comparatis copijs Antiochiam contendit, ibique *Lysiam* obviam egressum, interfecit. Et factum est, ait scriptura, ut ingressus est domum regni Patrum suorum (sibi scilicet à patre *Seleuco* & avo *Antiocho* Magno debitum tanquam primogenito *Seleuci*, ejus primogeniti) comprehendit exercitus *Antiochum* & *Lysiam*, ut adducerent eos ad *Demetrium*, & res ei innotuit, & ait, nolite mihi ostendere facies eorum lib. 1. Machab. cap. 7. v. 2 (ne scilicet à me aliquid extorqueant) & occidit eos exercitus, sicque sublato æmulo sedit *Demetrius* super sedem regni sui, sic Deus ultus est peccata patris *Antiochi Epiphaniis* in filio tollendo, factumque est, ut radix peccati in primo frutice exaresceret.

Occisis, qui sibi regnum intercludere possent, omnibus modis placare Romanos contendit; primò insigni comitate usus est in legatos Romanorum in Pamphylia & Rhodo, præsertim in *Tiberium Gracchum*, secundò conciliavit sibi personas, quæ causam suam Romæ fructuosè agerent, fugam excusarent, missis ad hoc muneribus, Legatis quidem privatim, publicè autem S. P. Q. R. coronam auream maximi pretij dono transmisit, tertio ad expiationem *Octavianæ* cædis (erat *Octavius* legatus Romanus, quem *Leptines* Syrus occidit)

non

non contentus *Lyfiam* & *Eupatore* necis
conscios interfecisse, *Leptinem*, qui cædem
patrârat, & *Isocratem*, qui approbârat,
Romam misit pro arbitrio supplicijs affi-
ciendos.

Sic prudenter regnum suum stabi-
lire cepit *Demetrius*, imprudenter au-
tem & inductus à *viris iniquis*, ut lo-
quitur scriptura, *quorum dux erat Al-*
cymus oppugnare incepit **JUDAM**
MACHABÆUM per *Nicanorem* &
Bacchidem duces, è quibus illo per-
empto, hunc post Judæ interitum op-
pult *Ionatha*, & omnia frustra mo-
litum pacem tandem componere jus-
sit. Cæpit posthæc otium sectari, ca-
stello cuidam ad Antiochiam inclu-
sus, Reipublicæ neglectâ curâ, unde
eum & cives & milites inciperent ab
eo averti, bello impugnatus ab Ale-
xandro, & prælio congressus occu-
bit. De hoc prælio *Demetrii* legitur
Mach. 10. Anno m. 3903. ante Chr.
150. cum regnâset annis 10. reliquit
post se liberos ex *Laodice*, *Demetrium*
II. & *Antiochum VI.*

XI. ALEXANDER BALÆ, dictus etiam *Epiphanes*, frater Antiochi V. instigatus & adjutus à *Ptolomæo Philometore*, (cujus filia *Cleopatra* nupsit) & *Attalo*, Demetrium vicit & vitâ cum regno exiit. *Jonatham Asmonæum* Pontificem Judæorum regie excepit & honoravit, neque Judæis mala intulit, factus alienus ab Attalo & desertus à Ptolomæo Socero Demetrii II. armis profligatus est, cumq; prælio victus in Arabiam profugisset, à *Zabelo* Dynasta interfectus est, & caput amputatum Ptolomæo transmissum an. m. 3908. ante Chr. 145. cum regnâisset annis 6.

XII. DEMETRIUS I. cognomento *NICANOR* vel *NICATOR*, quod nomen Syri tribuerunt, quia alienum à sua familia Alexandrum regno pepulisset. Ob incertos bellorum calus *Enidum* à patre ablegatus per *Lasthenis* Cretensis mercenarias copias in Syriam reductus est, & mox gener adscitus à *Ptolomæo Philometore*,
ejus-

eiusdemque suasu ab Antiochenis receptus, bellum Socero Alexandro infert; & praelio contendere ausum vincit, regnumq; in se transfert. Confirmavit hic Pontificatum *Jonatha Asmonai*. & acceptis talentis 300. ei Judæam cum Toparchiis Samariâ, Joppæ & Galilæâ permisit: cumq; raturus jam omnia pacata esse, milites suos partim dimisisset, partim diminutis stipendiis retinisset, illi seditiosè ad Tryphonem & Antiochum *Σιδὺ* confluerunt. Bello inde appetitus ac praelio victus cedere coactus est in Mesopotamiam: redux inde ab *Alexandro Zebina*, quem Ptolomæus excitaverat, iterum fugatus & victus, ac perfidiosè à conjuge & liberis exclusus, in fuga ad Tyrum cum navi exscenderet, occisus est, ut legitur lib. i. Mach. 10. 11. 12. 14.

ANTIOCHUS SEDETES V. SEDETES SOTER etiam, vel Eusebes dictus, eo tempore, quo **DEMETRIUS NICANOR** apud Parthorum Regem *Arsa.*

Arsacem habebatur in vinculis, à Cleopatra uxore Demetrii (quæ Seleuciæ morabatur, & milites ad se attraxerat contra Tryphonem, tyrannidem in Syria exercentem) ad conjugium simul & regnum ex Rhodo Insula accersitus, Cleopatraz nupsit, & regnum simul, & uxorem fratris accepit, Tryphone expulso. Liberalis fuit & beneficus in Judæos, quibus victimas & sumptus pro templo suppeditavit, sed luxui simul & temulentiaz deditus supra modum: duxit ad Parthicam expeditionem lixarum 30000. è quibus coquorum, pictorum scenicorum &c. major numerus esset, quam militum, quorum tantum erant octo millia, unde Parthus tali sarcasmate funus ejus (quem occisum in pugna, sepeliri curavit) veluti mortuum etiam lingue gladio vulneraturus, sic allocutus scribitur: *Fefellit ô Antioche, fefellit ultimo vinum & audacia, speraveras enim Arsacis imperium in magnis poculis te bibiturum esse.*

Memo.

Memorable, quod de ipso refert Plu-
tarchus: cum in venatione quadam studio
persequendi feram ab aulicis & famulis ab-
errasset, & divertere apud hominem tenu-
em coactus, inter cœnandum sermo-
nem de rege (quem se esse dissimulabat) in-
jecisset, & didicisset, bonum quidem esse,
sed qui amicis & adulatoribus flagitiosis
obsequendo, plurima in republica negliget-
ret, tunc tacuisse quidem, postea tamen
cognitum ex satelliticum adventu dixisse, ex
quo diè vos sumpsi, nullam ex vobis veri-
tatem de me sumpsi, nunc verò de me ipso
vera audivi, cœpitque in regno admini-
strando diligentior esse.

Quia *SIDETES* iste regnavit vivente ad-
huc *Demetrio*, ideo non ponitur à quibus-
dam in ordine regum *Syriæ*, sed habetur
quasi socius regni cum *Demetrio*. Vitam
finivit anno M, 3927. ante Chr. 126. post-
quam regnavit annis 19. reliquit post se li-
beros à *Cleopatra* susceptos *Selencum*, *An-
tiuchum VIII.* & filiam anonymam; igno-
ratur autem illa soboles, quam suscepit ex
Rhodogine. *Selencum* occidit *Cleopatra*
mater proprijs manibus, sagittâ eum trans-
verberans, quia post patris interitum sta-
tim diadema sibi assumpsit: metuebat enim
furiam, ne filius ulcisceretur mortem patris,
quem feròx hyena interfici curaverat.

Erat

Erat etiam his temporibus quidam Alexander Zebina filius negotiatoris Ægyptij, hunc Ptolomæus incitavit, ut Syriam armis peteret; in hunc finem composita est fabula, quasi per adoptionem Antiochi regis in familiam regiam adscitus esset. Syris, qui ob Demetrii superbiam defece- rant, gratum id erat, modò regem haberent Demetrio repulso, ideo juveni nomen Alexander imponitur, ei que ex Ægypto ingentia auxilia submittuntur: fabulam hanc opportunè jovit, quòd corpus Antiochi à rege Parthorum interfecti, in loculo argenteo ad sepulturam, in Syriam remissum pervenerit, cùm jam ibi esset Alexander, qui ingenti lucrò & studio civitatum, corpus regium excepit, & funus ipse cum lachrymis profecutus est; quæ res illi magnum favorem popularium conciliavit. Hic igitur Zebina victo & expulso Demetrio Syriæ dominabatur, qui tamen in regum ordine non ponitur hic, quia adhuc vivus rex legitimus exulavit, nec familia Demetrii planè jacebat, sed Seleucus filius, quem Cleopatra postmodum occidit, diadema sumpserat. Neque diu fortunâ suâ tumidus Zebina continere se poterat, ut gratiâ Ptolomæi, quo fulcro sustentabatur, non excideret. Eum enim cepit superbâ insolentiâ paulatim spernere,

& vel-

& velle etiam deprimere, quo promotore
 ascenderat. Itaque Ptolomæus ratus ma-
 tris bufonem inflatum compescendum esse,
 forori suæ Cleopatraz reconciliatur, & An-
 tiocho Gripho Tryphenam filiam in spon-
 sam & simul ingentes copias mittit in auxi-
 lium, ad Zebinam evertendum. Griphum
 tunc filium suum Cleopatra recens Athenis
 evocaverat, ut regnaret, sed ita ut regis
 nomen penes filium, jus autem totius im-
 perij penes matrem esset: cum ergo Syri
 viderent Griphum Ægyptiis copiis instru-
 tum, ab Alexandro Zebina paulatim defi-
 cientes, adhæserunt Gripho, qui Zebi-
 nam cecidit, & fugitivum Antiochiam com-
 pulsit, ubi ex Jovis templo solidum ex auro
 victoriæ signum sustulit ad stipendium mili-
 tibus enumerandum, aureum quoque Jovis
 simulachrum immensi ponderis sacrilegè
 eam apprehenderat, & tacitè efferi jusse-
 rat, sed deprehensus in sacrilegio, concursu
 populi in fugam actus, captus, & Gripho
 cum sisteretur, ab eodem interfectus est.

XIII. ANTIOCHUS GRIPHUS

Antiocho Alexandro Zebina regnum in se
 transtulit, & continuis ferè bellis im-
 perium tenuit, cumque foris impe-
 teretur armis à fratre Ciziceno, domi-
 nisi.

insidiis appetitus fuit à matre Cleopatra, nefariâ sceminâ, quæ scenicum in morem filiis suis & filiabus illudebat, regna & maritos & uxores eis auferens & mutans pro arbitrio ac tyrannica dominandi cupidine; *Griphus* autem edoctus de insidiis, venenum sibi à matre præparatum, ipsam bibere coëgit, atq; eodem mox scelere ipse usus in *Cizicenum* fratrem, bellum adversus se, quod restinguere non potuit, concitavit; interfectus tandem est fraude Heraclionis an. m. 3956. ante Chr. 97. cùm regnâisset annis 8.

GRIPHUS ex conjugibus, quas habuit, *Griphina* & *Seleuce* Ptolomæi Phisconis filiabus, & ex tertia, quæ fuit *Cleopatra Selini* liberos suscepit *Seleucum V. Antiochum, Demetrium III. Philippum & Antiochum XI. & Seleucum Cybiotetem.*

Aliqui Historici annos 29. GRIPHI dividunt cum Ciziceno, quia Cizicenus superato Gripho, & dejecto, regnare coëpit; sed

Jose-

Josephus omnes illos annos, quibus super-
stes vixit adhuc Griphus, Ciziceno regnan-
te, & cum Gripho belligerante, attribuit
Gripho, Cizicenum autem tantum ut so-
ciam regni conjungit.

ANTIOCHUS filius *Demetrii* ab
urbe, in qua educatus est, dictus *Ci-
zicenus*, à moribus autem *Aspondius*,
impio conatu, veneno à Gripho ten-
tatus ita exarsit vindicandi libidine,
ut bello continuo persequeretur eum,
ut bello continuo persequeretur eum,
per Cleopatraz connubium plurimum
Cypriis copiis adjutus. Cùm con-
gressu primo conjugem suam spoliatus
esset, mox certamen acrius repetiit,
& fratris sui conjugem Griphinam,
victoriâ potitus, in suæ uxoris ultio-
nem jugulat: à quo tempore à mutua
pernicie neuter fratrum cessavit, do-
nec ardor ulciscendi cum vita utrius-
que extinctus fuisset: post mortem
enim *Griphi* superstes *Cizicenus* à *Se-
lenco* *Griphi* filio exagitabatur, donec
captus ab eo & trucidatus est an. m.
3059. Tantæ fuit avaritiæ, ut, cùm
egeret pecuniâ, Jovis auream statuam,
quæ

quæ erat magnitudinis 15. cubitorum
fundi & ex alia viliori materia sta-
tuam illi similem laminis inauratam
reponi iusserit. Simile hoc facinus illi,
quod de Dionysio Juniore tyranno re-
fert Clemens, qui auream Jovis vestem
laneâ commutavit, quæ æstate esset
levior, & hyeme calidior. *Cizicenus*
à Seleuco filio Griphi tandem inter-
fectus est.

XIV. SELEUCUS II. successit
patri *Gripho*, & cum patruo *Ciziceno*
bellum gerens eum prælio captum
neci dedit. Quo cæso ANTIOCHUS
cognomento EUSEBES, sive *Pius*, *Ci-*
ziceni patris mortem ulturus perve-
nit Aradum, & imposito sibi diade-
mate, Seleuco bellum intulit, quem
uno prælio victum totâ Syriâ expulit.
SELEUCUS ita pulsus, fugâ delatus
est in Ciliciam, & postquam à Mops-
vestenis receptus est, cœpit ab eis tri-
buta exigere, qui exactionem non fe-
rentes, cum regia ipsum & amicos
concremârunt, ut scribit Josephus &
Appia-

Appianus an. m. 3960. ante Chr. 93.
regni an. 25. Occiso Seleuco, frater
eius, secundo genitus Griphi surre-
xit mortem patris fratrisq; ulturus, &
Antiocho Pio suo patrueli regnum eri-
pere molitus, vitam simul & exerci-
tium amisit.

XV. ANTIOCHUS cognomento
EUSEBES sive *Pius*, sic appellatus,
quia ultus est mortem patris sui *Cizi-
ceni*, quod pietati tribuitur. Appianus
mortem putat per jocum sic dictum es-
se, ut qui *Silenem* uxorem duxerit, quæ
patris patri ejus *Ciziceno*, & patruo
Gripho nupserat. Hic duobus fratri-
bus *Philippo* & *Demetrio* Griphi filiis
tenuè restitit: brevi tamen Galata-
rum reginæ, socius armorum factus,
contra Parthos occubuit an. m. 3964.
ante Chr. 89. Occiso Antiocho Pio
remansit regnum penes duos fratres,
Demetrium & *Philippum*.

XVI. DEMETRIUS cognomen-
to EUCÆRUS Gnido accitus à
Solomæo Lathuro, Rex salutatus est
apud

apud Damascum, contra *Antiochum Euseben*; quo everfo à Parthis, junxit se Judæis rebellantibus contra *Alexandrum Asmonaum*, Joannis Hircani filium, quem victum non ausus ultra persequi, in regnum reversus, Philippum fratrem temerè irritavit, ideo ab eo & Parthis, armorum sociis obsessus dedere se coactus, & ad Mithridatem Parthorum regem abductus est, ubi perhonorificè habitus, vitam finiit.

XVII. PHILIPPUS hostem expertus est fratrem suum *Demetrium*, quia partem Syriae sibi occupavit, nec totam illi cedere voluit. Igitur se armis tuitus contra Demetrium, eum cum Arabum & Parthorum auxiliis obsedit, & deditione extortâ totum regnum tenuit, donec *Antiochus Dionysius* ipse quoque frater Philippi, & filius *Griphi*, Damascum per prodicionem Praefecti cepit, & parte regni sibi vindicatâ, armisq; subactâ se Syriae regem & socium regni aliquamdiu

...u gessit. Brevi tamen post cum ar-
...ore aliena rapiendi, *Aretam* regem
...vaderet, in prælio trucidatus est,
...inili prodicione Damasco ad Phi-
...ppum redeunte. Qui & ipse tandem
...ptus est à *Gabinio*: ejus autem mors
...comperta est. Hic fuit Seleucida-
...an ultimus, qui Græcorum Impe-
...m finivit An. m. 3970. ante Chr. 83.
...næi Pontif. 19. Lathuri 33. Olymp.
...LXXIV. an. i. cond. urb. 669. post-
...quam illud durâffet à primo Seleuco,
...ab eo recuperatâ Babylone, an-
...is 228.

Supererat quintus filius Griphi,
SELEUCUS cognomento *Cybiotates*,
hic latuit in obscuro; donec à
Rege Ægypti *Anlete* vocatus ob pro-
prietatem, & connubio cum *Bere-*
...filia *Anlete* conjunctus, regno ab
...donatus est. Paulò tamen post ob
...ardidos mores & avaritiam iterum
...pulsus atque necatus est, à Strabo-
...dictus *Cocces*: & scribitur de eo,
...od ex avaritia urnam auream, quâ

conditus erat Alexander M. per Sa-
crilegium cum vitrea commutaverit.

*Regnum Græcorum sub
Tigrane.*

SYRI bellis regulorum suorum attriti, ut
scribit Justinus, ad externos reges se con-
vertērunt, & TIGRANEM regem Armeni-
um cæteris prætulerunt, quia is instructus
erat præter vires domesticas, Parthicâ in-
super societate, & Mithridatis regis Ponti
affinitate: interea tamen *Aretas* Arabs te-
nebat Cælesyriam, à Damascenis vocatus:
qui etiam expeditione in Judæos susceptâ
victor evasit, & certis conditionibus ad sua
reversus est.

TIGRANES cognomento MAGNUS
vixit adolescentulus obses apud Parthos, à
quibus cum regni parte traditâ se redemif-
set, forti ausu, bello hanc repetijt, & ho-
stes tantis affecit cladibus, ut regum nullus
illam gentem ferocius laceffiverit. *Arta-
nem* quoque regem minoris Armeniæ, su-
nelto prælio, regno & vitâ expulit. His
fortiter gestis famam sibi comparavit, ut
ad regnum à Proceribus Syrorum evocare-
tur: quod ille cum magno armorum appa-
ratu suscepit, ejectisque Seleucidarum re-
liquiis, & Phœnicæ cum Ciliciâ receptâ,
Clo-

er Sa-
 verit,
 sub
 triti, ut
 s se con-
 Armeni-
 struatus
 nicâ in-
 is Ponti
 abs re-
 ocatus:
 uceptâ
 is ad sua
 GNUS
 thos, a
 edemif-
 & ho-
 a nullus
 Aria-
 izæ, fu-
 t. His
 vit, ut
 vocare-
 n appa-
 rum re-
 ceptâ,
 Cleo-

Eupatram & Ilenem, Reginam facem bellis
 defendendis ardentissimam, captam in Me-
 opotamia, morte multavit: quo successu
 fortunato rerum, cum nihil non sibi arro-
 pret, etiam Ariobarzanem, suggerente & in-
 tegante Mithridate Eupatore finibus ejecit,
 inescatus Cappodociæ prædâ, exitiali
 toti que regno instituto, hunc deinde
 contra Romanos defendendum suscepit,
 enim victus strage horribili à Lucullo ad
 granocertam, iterumq; ad Artaxatam, do-
 natico etiam à filio Tigrane bello exa-
 ctus, Pompeio (quem cidari capiti de-
 cussâ, & in manus ejus traditâ supplex ad-
 rogerat) 6000 talentorum multam, mi-
 nis singulis, minam dimidiam argenti,
 centurioni minas decem, Tribuno talen-
 tum persolvit, solumq; regnum paternum
 Media Armeniacum sibi conservavit.
 victus Tigranes sapere tandem didicit, &
 Mithridatem tantæ ruinæ suæ causam agno-
 scens, cum is ad Stellam montem, prælio
 victus esset, & ad Tigranem confu-
 gere, malâq; causæ suæ patronum quærere
 vellet, alterâ vice intra fines suos & suum
 regnum non recepit, immo præmium cen-
 tum talentorum in ejus caput & vitam con-
 tulit ei, qui interficeret. Mortuus est an-
 nate octogesimo quinto. Filius Tigranis,
 Tigranes junior, in vincula conjectus
 fuit,

fuit, & in triumpho ductus à Pompeio, quia durior in parentem, & *Phraatis*, Parthi fretus societate armorum, refractarius fuit, neque Pompei Imperio se submittere voluit, cum juberet filium in *Sophena* & *Cordena*, patrem autem in reliqua Armenia regnare, eâ lege, ut defuncto parenti per totam Armeniam filius tandem hæres succederet; quam divisionem cum filius admittere detrectaret, nec parte contentus esset, totum perdidit.

Sic **TIGRANES MAGNUS** à Plinio, & à *Velleio Regum Maximus* appellatus, parvus, fieri cœpit post depressum tumorem à Pompejo Magno. Quantus erat Tigranes! Syriæ imperium invasit cum quingentis millibus militum: contra Lucillum eduxit ducenta & quinquaginta peditum millia, & alia adhuc quinquaginta equitum millia, & cæsus nihilominus est à Romanis, cum his tantum pars hujus numeri esset vigesima, ut loquitur Plutarchus & Livius. Usurpavit *Tigranes* titulum REGIS REGUM, & voluit habere reges administratos: ex his quatuor, tanquam stipatores, semper eum ita comitati fuerunt, ut equitanti pedites juxta currerent tunicati, sedenti, & respondenti adstant, complicatis & confertis inter se manibus, quo symbolo servitus indicabatur. Nihil non magnum spirabat infla-

status extento provinciarum symate
ecioius pavo, sed deplumatus detumuit,
decorem pavonis deprædata est Roma-
aquila, posthac imperium suum & quar-
am mundi Monarchiam expansis longè
atque alis explicatura.

IMPERIUM ROMA-
NUM.

Quarta Mundi Monar-
chia.

CAJUS JULIUS CÆSAR

Et Emulus ejus

POMPEJUS MAGNUS.

Roma jam passim rerum domi-
na longè latèque terrarum
audiebat, sed multiceps ad-
huc Roma fuit, Dictatorum,
consulum, purpuratorum Patrum, &
tribunorum arbitrio moderata, quia
madum vastum corpus sub uno ca-
te Monarchico coaluerat, neq; hoc
asci potuit sine Reipublicæ magnâ
percussione, quam belli intestini, Ju-

LIUM CÆSAREM inter, & POMPEJUM,
periculosus turbo concitavit.

Pugna Pharsalica.

Belli causam uterq; dedit tum CÆSAR,
tum POMPEJUS: ille enim Superiorem,
hic autem parem ferre noluit. Quanquam
autem CÆSAR flagraret ingenti desiderio
imperandi, & *Etheoclis* apud *Euripidem* di-
ctum itendidem usurparet: *regni causâ ius*
violandum esse, habito tamen Ravennæ con-
cilio, mitiorem sententiam secutus est, &
pacem exoptare se saltem simulavit: scri-
ptis ad senatum litteris plenissimis æquita-
te; quia tamen sub finem epistolæ minas
adhibuit, rejectæ sunt litteræ, & ipse pro
hoste habitus. Tribunis fugientibus ad
Cæsarem, habitum est extra urbem sena-
tus consultum, cui *Pompejus* aderat, in eoq;
decretum, ut tota Italia delectus haberetur
à *Pompejo*, eiq; ad hoc bellum pecunia ex
æratio suppeditaretur. Quo audito sta-
tim *Casar* cum legione decima quarta ad
Rubiconem movit. Hic cunctatus aliquan-
tum, & quasi cœpti magnitudinem reputans
Græcè exclamavit *ἀνεπίφθω κίβος, ἴσ-
θα ἔστο ἀλεα*. Et statim quem secum habebat
exercitum trajecit, ac primò impetu mul-
tas Urbes occupavit.

Quibus rebus Romæ nunciatis, urbs à
Con-

Consulibus & optimatibus deserta est: quos
 persecutus Pompejus, Brundisium venit. In
 urbe obsessus est, donec naves, quæ Con-
 sules detulerant, revertissent. Tum ipse
 quoq; Pompejus fugit in Macedoniam, &
 Brundisium reliquit Cæsari. Qui cum totam
 Italiam ab adversariis desertam, intra sexa-
 ginta dies sine sanguine in suam potesta-
 tem redegisset, & Galliam insuper utramq;
 teneret, Hispanias autem Magni Pompeji
 copias, Afranius & Petreius possiderent, ed-
 icter instituit dicere inter suos auditus; *se ire
 ad exercitum sine duce, & inde, reversurum
 ad ducem sine exercitu.* Siciliam interim &
 Sardiniam Valerio Legato, & Curione oc-
 cupantibus.

Priusquam autem ex Italia moveret, Ro-
 ma pervenit, & pecunias militi sustentando
 necessarias sibi suppeditari ex ærario pe-
 tit; quod cum negaret L. Metellus, & æra-
 rianus custodiri curaret, Cæsar, securi-
 bus feras perfringere iussit, Metello mortem
 minatus, si contra auderet. Ærario per
 apertum pecuniam omnem egressit, id est,
 ut Orosius refert, 4133. auri pondera, ar-
 genti autem pondo prope nongenta millia.
 Quanta vis pecuniæ! & tamen ex eodem
 ærario paulo antè vis ingens pecuniæ in
 Pompeij copiaseducta fuerat. Sic malè &
 injustis bellis diu quæsitæ, citò bello inju-
 stiore dilapsa sunt.

O s

Post-

Posthæc iter suum suscepit Cæsar in Hispaniam, & bello aggressus *Afranum* & *Pezzeium* duces Pompejanos vicit. Massiliam per *Trebonium* & *Bruzum* obsessam & fortiter resistentem adventu suo coëgit ad dedicationem, *Domitio*, qui urbem tuebatur, per tempestatem elapso. Ex Hispania Romanam reversus, susceptâ iterumq; abdicatâ, post decimum diem discuratâ, omnes vires undecunque collegit, ad Bellum Pompejo & Pompejanis inferendum, quibus corroboratus *Dyrrachium* movit, Pompejo quoque adverso motu exercitum suum ad *Dyrrachium* ducente, & castra castris, militumque militi opponente. Sed erat utriusque exercitus conditio dispar: Pompejani enim omnibus abundabant, Cæsarei egebant, quia in eorum naves interceptas *Bibulus* ferro & flammis delævit, ideoq; verusatus in angustijs Cæsar, præsertim quod *Antonius* à Cæsare evocatus, mari se committere propter Pompejanos non auderet, sembo se demum audacissimè credidit, ut copias ipse suas ex Italia adduceret: cumque nauclerum propter pericula hostilia timidiorem cerneret, hisce animare conatus est, *quid times? Cæsarem portas, & Cæsari fortuna tecum est*: sed tempestate adversâ ab hac expeditione in littus unde solverat, rejectus est. Mox tamen utrique auxilia-

res copix advenerunt, CÆSARI Antonio
duce ex Italia, & POMPEIO ex Asia, duce
Mittelo Scipione: quibus instructi partium
duces, ad Dyrrachium obstinatissimè di-
micarunt. In hac pugna plurimis ex Cæ-
saris cadentibus, adeò victoria Pompejo
mandiebatur, ut si eà uti potuisset, bellum
confectum fuisset: cum verò CÆSAR com-
munitis inopiâ laborans in Thessaliam re-
cessisset, & Pompejus eum insecutus, in
campis Pharsalicis, homini desperato pu-
peram copiam fecisset, subito retroversâ vi-
ctoriâ POMPEIUS Cæsis suorum quindecim
millibus, & castris perditis (cum CÆSAR
suorum tantum ducentos desideraret) fugâ
suâ nimis præcipiti consuluit, Larissam &
inde Amphipolim festinans, ubi conscensâ
navi Mytilenem ad uxorem suam appulit &
inde in Ciliciam Cyprumque navigavit.

Auditâ Antiochenorum defectione, ver-
sus Ægyptum deflexit, multum confusus
Ptolomæo, & ab eo amica omnia sperans,
petiit hospitio & amicitia ejus excipi, opi-
busque in præsentis calamitate protegi. Re-
ges autem amici & procuratores, seu veriti,
ne Alexandriam, aut Ægyptum occupa-
ret: seu despectâ ejus fortunâ, & victori
Cæsari gratificaturi, palam quidem ad re-
gem aditum ei patefecerunt, clam autem
perdito consilio, Achillam Præfectum regium
& L.

O 6

& L. *Septimium* tribunum militum (qui in bello piratico apud Pompejum ordinem duxerat) ad eum interficiendum miserunt; quem in naviculam receptum, cum appropinquaret ad littus, à tergo *Septimius* telo trajecit, deinde reliqui gladijs certatim petierunt, resectumque caput in CÆSARIS adventum reservârunt. Uxor autem ejus & amici, qui extra teli jactum contiterant viso procul facinore, magno cum ejulatu, Superos implorantes, hostilia littora celeri cursu defugêrunt. Corpus in littore relictum, ab ejus liberto combustum, & in arenâ tumulatum est.

POMPEJUS natus est, an. m. 3948. ante Chr. 105. novem mensibus post natum Ciceronem. Vix egressus adolescentiâ, jam maturus fuit ad victorias: cæpit famam maximis gestis extendere, ut cognomento MAGNUS linguis gentium divulgaretur. Anno ætatis suæ 22 primam expeditionem suscepit contra *Carbonem* in Africa, quem vincium ad pedes suos prostratum & objurgatum occidit: resectum caput, primæ victoriæ suæ cruentum spoliū, *Sylla* transmissit: exinde magnâ celeritate, pyratibus alterâ vice devictis, contra viginti tres Orientis reges diversis motibus imperator designatus est. *Tigranem ac Mithridatem* potentissimos Armeniæ & Syriæ reges, illi-
Jun

um regni parte, hunc regno & vitâ mul-
tauit. Arabiam, Judæam omnem cum
Hierosolymis, Albaniam, Iberiam victoriis
illustravit, fecitque, ut Romanæ aquilæ am-
plissimas regiones fertò, felicitate, ac vir-
tute suâ patefactas, celerrimo volatu super-
arent. Asiam extremum Romanorum li-
mitem finibus dilatatis, effecit, ut esset
meditullium Romani Imperij. Præter Par-
thos (quibus fœdus magis, quam bellum
placuit) ad Indos vix adhuc famâ notos,
intra rubrum mare Caspium & Oceanum,
ad Orientem & Boream, terræ Pompeij
ignis domitæ ac territæ, Romam domi-
nicem & domnam orbis Pompejum antea
in Asia, Africa & Europa victorem sus-
pexerunt.

Posteaquam annos 58. vivendo, & ex
his annos 34. vincendo explevisset, igno-
miniosè demum victus est, & qui dicere so-
litus, *si terram pulsaret pede uno, milites se
in obsequium suscitare*, præcipiti & impro-
vida fugâ dilaptus, castra, fortunam, ami-
cos, famam & vitam, amisit. Immo cui
terra videbatur propè defuisse ad victorias,
eidem novercante tandem fortunâ, defuit
ultimò ad sepulturam, ut modicâ arenâ in
tore peregrino tumularetur. Pompeij
Romanæ libertatis clades contigit in
memoratissima pugna Pharsalica anno m.
606, ante Chr, 47.

CÆ.

CÆSAR cum Alexandriam venisset, & vidisset caput Pompeij, ejusque annulum illachymatus, & percussores averfatus est: familiares autem Pompeij periculo exemptos, benignè accepit, scripsitque Romanis ad amicos, quòd *quotidie civis aliquot servet, à quibus fuerat oppugnatus.*

Ubi de Pharsalica pugna rumor Romam pervenit, diu fides non est habita, quia nec CÆSAR eà de re litteras dabat, ne videretur hac victoria lætari: neque volebat de occiso POMPEIO triumphare, neque Romanis credibile videbatur, eum belli imperatorem qui tot jam victorias demessisset, tot copijs instructum, tantà aliàs felicitate usum, uno prælio debellari potuisse. Posteaquam autem id creditum est, vis Romæ annulo ejus, in quo tria trophæa insculpta erant, tum demum convicijs mortuum exagitârunt: tum Syllæ, tum Pompeij statuis, quæ ante rostra stabant, ignominiosè dejectis, CÆSAREM privilegijs & laudibus inter Deos retulerunt, & inep-tâ adulatione omnia concesserunt, à quibus eum impedire non poterant. Accep-tavit CÆSAR ex his favoribus ea quæ sta-biliendo regno prodesse poterant, pontifi-catum maximum, Dictaturam, & consula-tum, per quinquennium, Tribunitiam po-estatem per omnem vitam, Verbo CÆSAR

Rei.

Reipublicæ CAPUT, DOMINUS ROMANO-
MANI, & IMPERII ROMANI PRIMUS IMPE-
RATOR regnare cœpit: non tamen absque
libertate: nam Reipublicæ Romanæ libertas,
(Pompejo magno in acie Pharsalica victo,)
Cæsari quidem victori succubuerat, adhuc
tamen victa & prostrata colluctabatur vi-
ctori suo per quatuor annos, ut incumben-
tem adversarium suum variis motibus in
Africa, & Hispania, ad dextram & sinistram
percuteret, donec anno m. 4010. ante Chr.
44. veluti generosus athleta victorem qui-
dem suum ipsa evertit, Bruti, & conjurato-
rum manu adhibitâ, mox tamen pluribus
rerum bellorum ictibus concussa, OCTA-
VIANI AUGUSTI potentia & industria
penitus solo affixa, & exanimata est, factâ
reipublicæ, in imperium, transformatione.

CAJUS JULIUS CÆSAR RO-
MANI IMPERII IV MONAR-
CHÆ FUNDATOR natus anno m.
654. ante Chr. 99. Olymp. CLXX.
1. urb. cond. 653. mense Quintili,
qui postmodum in ejus honorem di-
ctus est *Julius*, die mensis ejus duode-
cimo. De eo dubitari potest, an plus
nocuerit patriæ, an verò plus profue-
rit; certè pessum datâ libertate nocuit
Rei-

Reipublicæ, imperio autem profuit, quia Monarchiæ, quæ omnium gentium gubernationem antecellit, fundamenta jecit. In moribus suis prætulit aliquid ventis, & tempestati simile, nullibi non motuum concitator, & ubiq; æmulo ambitionis æstu, altum spirans, & ambiens dominatum. Præturam urbanam auspiciatus est anno m. 3991. ante Chr. 62. per hanc abstergere conatus est suspicionem, quam ei consuetudo cum Catilina inusserat, & palam detestabatur crimen, quod ipse aliquando licet cautiùs perfecturus erat.

Ex præturæ officio ut quæreret materiam triumphi, quo Pompejum Magnum æmularetur, iter in Lusitaniam paravit: sed ingentium debitorum vinculis, quibus creditoribus pro summa 830. talentorum obstringebatur, tamdiu retardatus est, donec *Crassus* sponsorem se obtulisset. In Lusitaniam cum venisset, Hermonii montis incolas in planiciem demigrare iussit,

profuit, m gen- it, fun- nis pr- ftati si- oncita- is æstu, omina- picatus 52, per spicio- a Cati- abatur o licet
 retma- m Ma- aniam torum o sum- batur, Crassus usita- montis re juf- fit,

fit, ne videlicet loco ex natura sua tuto, ad prædas agendas abuterentur. Hæc prætendebat, non ignarus eos recusaturos, atque ita se belli occasionem inventurum: quod etiam factum. Nam arma capientes oppressit, & vicinos metu percussos desertis urbibus fugientes invasit, & hostiliter diripuit. His sibi aditum ad consulatum jam factum esse existimans, Romam non expectato successore profectus est, & sepositâ tantisper curâ triumphi, quem obstante lege, privatus habere non poterat, consulatum ambiit & emit, sperans in eo & longè majora se acturum, & splendidius triumphaturum; itaque ad hunc affectum, cum Cæsar de se non satis posset, *Crassum* sibi atque *Pompejum* adjunxit: quibus etiam juramento confirmavit, nihil se nisi ex eorum consilio gesturum: sed illud quoque meditabatur, ut alterum alterius operâ everteret, & collisis illis solus do-

mi-

minaretur. Et hæc femina fuerunt
evertendæ Romanæ libertatis.

Anno m. 3995. ante Chr. 58. cum
M. Calpurnio Bibulo consul creatus
tyrannidi suæ prælusit. Primo qui-
dem cum indigeret pecuniâ, tria mil-
lia pondo auri furatus in Capitolio,
tantum dem aurati æris reposit, om-
nia munia addixit pretio, quæ antè
donari consueverant, eò potentior,
quò scelerator, & tantum religiosus,
quantum sua sineret ambitio. Tum
quoque filiam suam Pompejo ux-
orem dedit, & ipse *Calpurniam* filiam
Pisonis uxorem duxit, ut potentiam
suam conjugis firmaret, *Ciceroni* &
Lucullo confluxit calumniam per *L.*
Vectium, quasi ij mortem sibi atque
Pompejo machinati essent; cum ve-
rò patefacta esset calumnia, *Vectius* in
carcere strangulatus pœnas dedit suæ
temeritatis. Odium tamen in Cicero-
nem Cæsar non deposuit, sed adver-
sus eum *Clodium* protexit, & ad tri-
bunatum promovit, ut pro potestate
sua

sua *Ciceronem* urbe eijceret. Arma
 deinde convertens adversus Helvetos
 novas sedes quærentes, factâ pugna,
 & obtentâ victoriâ in suas redire com-
 pulit, & *Ariovistum* ex Germania
 transgressum, & *Æduos*, populi Ro-
 mani socios infestantem, tantâ clade
 delevit, ut per triginta millia passuum,
 & ad Rhenum ulque campi cadaveri-
 bus Germanorum sternerentur, &
 reliquos fluminis vortices haurirent,
Ariovistus autem relictis suorum 80.
 millibus ægrè fluvium trajecerit: his
 gestis rediit in Galliam Cisalpinam,
 unde muneribus & promissis res suas
 firmavit. Romæ hyeme populares
 suos, æstate hostes labefactans, vel
 auro, vel armis.

Anno m. 3997. Belgas aggressus
 Bellovacos, Ambianos, Atrebates,
 Nerinos perdomuit, & anno 3998.
 Pronapios, Morinos, Inalpinos, Le-
 nobios, Aquitanos, aliosque populos
 tum per se, tum per Legatos subegit.
 Ex quibus tantum auri collegit, ut
 habe-

haberet, unde Romam emeret, cuius libertatem minus arma Cæsarum, quam pecuniæ Gallicæ everterunt. Quibus peractis de more rediit in Italiam hyematurus.

Cato advertens minui libertatem Romanam in plurimis, ut possit cum auctoritate majore tyrannidi mature resistere, præturam ambiit, sed pecuniâ repulsus, & in ejus locum, agente Cæsare, inductus est *Vatinus*, homo ex omnibus sceleribus concretus, gementibus bonis, & certam Reipublicæ jacturam expectantibus.

Anno m. 3999. pugnavit contra Suevos, eosq; in Ubiis magnâ clade prostravit, mox Rheno ponte juncto Sicambros devicit, & ponte rescisso in Britanniam cogitavit, ubi cum classem Romanam tempestate perdidisset, ostensis tantum Romanorum armis, pacem à barbaris extorsit, rediensque in Gallias, Morinos ac Menquos spe cladis atque mortis rebellantes malè accepit, eisque ostendit, se
in

in Britannica expeditione neque victum neque cæsum esse. Eodem tempore, quo Cæsar hæc ageret ad Septentrionem, *Pompejus* in utraq; Hispania, & *Crassus* in Media & Parthicis provinciis, copiis Romanis reges & regna everterunt. Sic enim per *Trebonium* tribunum plebis anno m. 3999. lata lex erat, ut *Cæsari* per triennium prorogato imperio, *Pompejo*, *Crasso* & *Cæsari* potestas esset exercitus colligendi, quantos vellent, bellum inferendi, quibus populis ac regibus expedire videretur: erantque duces ex æquo belli, quàm auri sitientissimi, *Crassus* ex solo templo Hierosolymitano duo talentorum millia depraedatus est.

Anno 4000. Cæsar ingentem iterum exercitum & classem adversus Britannos paravit, motus Trevirorum compressit, turmas Æduorum *Dumnoris* cæde antevertit, & Britannicum populo Romano vectigalem fecit, rediitque in Galliam cum magna turba
cap-

captivorum, & præsentia suâ per totam Galliam erupturos motus compressit: semper & ubique victor, quia nihil procrastinabat.

Anno m. 4001. alterâ vice Rhenum conjunxit ponte, & quatuor legionibus auctus Senones, Carnutenfes, Nervos compescuit. Germanis autem resistere paratis, & inopiâ frumenti oculis obversante, maturè repetiit Italiam, conventus Reipublicæ perniciosissimos habiturus & Romam, magistratum constitutorum æmulatione concitatâ, perturbaturus.

Anno m. 4002. cùm Romam suis consiliis, molitionibus & magistratum innovatione, reprobatione, collisione plurimum turbâisset (unde & cædibus promiscuis urbs fœdata est) iterumq; effecisset, ut sibi imperium in Galliam prorogatum fuerit; ex urbe in Galliam rediit, & ægerrimè licet, contractis copiis suis Avaricum, Gergobiam, Alexiam improbo labore cepit & crudeliter excidit; victo demum

Vr.

Vercingetorige Galliam universam in
provinciae formam redegit, eamque
plus stipendii Romae pendere compu-
tavit, quam reliquis orbis persolvebat: &
tantum divitiarum iterum in Italiam
petulit, quantum satis erat ad emen-
dam Romam & libertatem everten-
dam; altero deinde anno ita ordina-
vit hanc provinciam universam, ut, si
maximè vellet, non posset rebellare,
legionibus per regionem ita sparsis,
ut altera alteri auxilio esse posset, &
nullam Romanae provinciae partem
exercitus gravaret, & tamen parti om-
ni metuendus immineret.

Anno m. 4004. cùm consules duos
Romae consilij ac rebus suis adversa-
rios haberet, *L. Aemilium Paulum* &
C. Claudium Marcellum pecuniâ in
duas partes utruinq; pertrahere cona-
tus est, ne provinciam atque exerci-
tum dimittere compelleretur: *Mar-*
cellum frustra tentavit, *Paulus* autem
mille & quingentis talentis suam au-
toritatem vendidit: similiter tribu-
num

num plebis *C. Curionem* majore adhuc pecuniâ labefactavit, qui egrégiam emptori suo operam navavit. Ipse enim *CÆSARIS* adversarium se se fingens, inimicorum ejus consilia astuté subodoratus, donec videret *CÆSAREM* sat tutum præsidio legionum suarum, palam prodidit, quis esset: & factus est brevi tuba bellii civilis. *CÆSAR* verò in Gallia ita sibi civitates & populos devinxit, ut ab omnibus quasi cœlo delapsus genius reciperetur, & ingressus ejus in urbes passim speciem triumphantis præferret, effecitque, mirâ in militem suum indulgentiâ, ut haberet eum rebus suis addictissimum, & plus sibi, quam consulibus obtemperantem; dimissis etiam viritum millenos nummos distribuebat, ut evocati, cui aliquando paruisent duci, meminissent. Hæc Pompejus ignorabat, & putabat copias *Cæsar*is militiâ fessas, statim ad partes suas, quas Reipublicæ esse dicebat, transvolaturas, ideo nullos milites

res scribebat, satis esse sibi dictitans, si
pede terram supploderet, ex qua armata
legiones erumperent. Intellexit autem
miser paulò post, quàm longè sapien-
tius Cæsar res suas instituisse.

Anno 4005. consulibus *Marcello*
& *L. Cornelio Lentulo* latens ignis ha-
stenus sub dolosis cineribus manife-
sto incendio erupit, quo Reipublicæ
salus, civium vita & Romana liber-
tas mox conflagratura corripiebatur,
Cæsarem inter & *Pompejum* bellum il-
lud civile exarsit, quo nihil funestius,
nihil magis exitiale Roma vidit,
quamdiu stetit. De hoc bello & ex-
tra dictum suprâ.

Cæso Pompejo & Româ jam suæ
potestatis factâ, suscepit an. m. 4007
bellum Alexandrinum, *Arfinoë* enim
per *Ganymedem* nutritium suum *Achil-*
les interemit, illumq; Ægyptiacis co-
mis præfecit ultra dolorem suum &
Pompeji necem. In hoc bello CÆ-
sar magnum adiit periculum, quan-
do nave degravatâ ad *Pharum* ena-
tare

P

tare

tare coactus est inter hostium tela
perdito paludamento. Cæsari in au-
xilium tum venere *Mithridates* Per-
gamenus, & *Antipater* cum tribus
Judæorum millibus ab *Hyrano* pon-
tifice missus. Suis auctus copiis ca-
stra *Ptolomæi* oppugnavit, ex quibus
dum Rex ipse fugit, aquis haustus
interiit, postea agnitus ex aurea lori-
ca. Sic Cæsar potitus est Alexandria,
& *Cleopatram* alteri *Ptolomæo* Juniori
dedit uxorem, de se jam gravidam,
ideo natum ex ea infantem *Cæsariōnem*
Ægyptij appellârunt. *Arsinoe* ad tri-
umphum in Italiam missa, ne quid in
Ægypto turbaret.

Transiit posthæc CÆSAR in Palæ-
stinam, ubi *Antipatrum* rebus suis ser-
vientem creavit procuratorem Ju-
dææ, Præfide *Sextio Casare*, eumque
Romanâ civitate & dynastiâ, quam
vellet, donavit. Quibus favoribus vi-
am ad Judææ regnum suis *Antipater*
patefecit.

His constitutis perrexit CÆSAR An-

tela
n au.
s Per-
ribus
pon-
is ca-
uibus
ustus
a lori-
ndria,
aniori
dam,
sonem
ad tri-
uid in

m. 4007. ad *Pharnacem* turbas mo-
ntem in Ponto, jamque *Domitio* &
Pipato armis superiorem factum.
tunc tam citò uno prælio delevit, ut
Pontico triumpho præferret hunc
salutem: *Veni, vidi, vici.*

Ordinatis rebus Asiaticis Romam
versus, multos sibi demereri insti-
tuit aucto numero magistratuum &
allegiorum, equitibus in senatum
electis, ut hic esset copiosior, om-
nia ea fecit, quæ suam non minuerent,
et augerent potestatem, præmia
omnibus permiscens.

Anno m. 4008. tertiam dictaturam
bellum simul suscepit Africanum,
Varum Iubam, *Scipionem*, *Cato-*
nem, *M. Octavium*, *Cn. Pompejum ma-*
Pompeij filium, *C. Cassium*, *Petre-*
franium, *Labienum* aliosq; om-
nes hostes Cæsaris & amicos *Pompeij*
ignis, ejusq; duces & affectas pro-
stravit, quinquaginta hostium milli-
um cæsis, & inde reversus Romam,

quater triumphavit quatuor diebus,
de Gallia, Ægypto, *Pharnace*, & *Juba*
in Africana expeditione superato.
Censum quoq; habuit, in quo depre-
hensum est dimidio pauciores cives
esse, quàm ante bellum.

Tametsi hæc omnia bene fecisset Cæsar,
omnium tamen benefactorum gloriam de-
decorasset, quòd Romam evocaverit post
triumphos suos *Cleopatram*, quæ cum ma-
rito apud *Cæsarem* deinceps cum summa in-
famia Cæsaris habitavit; postea enim cum
multis donis remissa, filium sibi natum de
nomine Cæsaris appellari passa, ostendit,
quàm parum castè usa fuerit hoc contu-
bernio.

Anno m. 4009. confecit ultimum
prælium in Hispania contra filios
Pompeij Magni, in quo non pro victo-
ria, sed pro vita se pugnâsse ajebat,
decretorio certamini summa bellum mu-
commissa est, ad Mundam Boeticæ con-
urbem, in qua utrimque aut vincere
aut mori parati decertârunt. *Pompeius*,
pejani tandem (quibus *Labienus* fe-) &
stinantiùs succurrens videbatur fugere Ma-
re), &

cadentes animis, ex errore fugam
 am apprehenderunt, arenam vi-
 riamq; cefferunt Cæsarianis, suo-
 rum triginta peditum millibus, &
 equitum tribus millibus cæsis, trede-
 cim belli ducibus captis. Munda quo-
 que obfessa cadaveribus & pilis inter-
 connexis pro vallo, brevi post à
 Fabio capta est. *Cn. Pompejus* cum
 navibus fugit; sed fugientem *Di-*
 mis insecutus comprehendit, & ac-
 censis navibus occidit. Sic ubicun-
 que viribus restauratis Pompejani
 generi suo mederi volebant, majore
 super plagâ percussi, insanabiles fa-
 ctique tandem consumpti sunt.
 Demum & **CAJO JULIO CÆSARI** sua
 completa mensura est an. m. 4010. cum
 bellum multa ambitiosius ageret, odium
 conflavit. Itaq; conjuratum est in
 à sexaginta viris (ducibus *M.*
Pompeio, Cassio, Marcello & Decimo Bru-
senus fee) & constituta dies ejus cædi Idi-
 us Martiis; hanc diem ut declina-
 re, & ab ea sibi caveret admonitus,

neglexit. Quare eodem die in senatum veniens, ibidem ad Pompeii statuam viginti tribus plagis confusus est. Vir omnino MAGNUS, & tantò major *Alexandro*, quantò Persis ab hoc domitis Romani libertate ab illo exuti præcelluerunt. Cæde perpetrata statim *M. Lepidus* forum, conjurati Capitolium occupant, libertatem in clamantes; adeò delicato nomine *aurea libertatis* plebs & ordines deliniti, quantumcunque Cæsaris virtutis aliàs applauserunt, ejus tamen internecone ad arma non essent commoti, nisi *Antonius* consul seditiosâ concione motus concivisset. Ex percussoribus autem Cæsaris, nemo triennio ampliùs supervixit, & nullus siccâ morte defunctus, sed omnes alienâ manu sublatis sunt, ita Deo sanguinem pro sanguine repetente.

OCTAVIANUS CÆS. AUGUSTUS

Et Emulus ejus

A N T O N I U S.

OCTAVIUS postea OCTAVIANUS
Augu.

Augustus dictus, Patre OCTAVIO ab
ACCIA sororis *Julij Caesaris* filia geni-
tus an. m. 3991. ante Chr. 62. die 28.
Septembris, testamento *Julij Caesaris*
adoptatus, & ex dodrante hæres con-
stitutus, non tantum honorum, sed
etiam nominis. Hic igitur morte *Julij*
audita sexto mense postquam *Apol-*
oniæ doctrinæ causâ venerat æta-
tis suæ anno vigesimo, tum quidem
nil movere ausus est, quia nihil ad-
e de testamento Cæsaris acceperat,
& cædes à populo approbata dice-
batur. Posteaquam autem Brundu-
m transmisisset, ibiq; factus certior
de testamento & populi voluntate,
regnam secum vim pecuniæ, mili-
amq; à Cæsare ad Parthicam expe-
ditionem præmissam haberet, assum-
sit statim Cæsaris nomen, & hære-
dem ejus se professus, ea agere cœ-
pit, quæ ad imperium cum hæredita-
deundum conducere videbantur,
us tantâ moderatione in omnibus,
juvenes audaciâ, & senes pruden-
tiâ

tiâ superaret. Primò enim ad nomen *Cæsaris* magnus ad eum factus est amicorum *Cæsaris* militumq; concursus: deinde ingressus in urbem, nullam præ se tulit voluntatem ultionis sumendæ ob *Julij* cædem: tertio *Antonium* sibi maximè consulari suâ potentiâ adversantem demereri studuit: quarto pecuniam plebi à *Cæsare* promissam statim se persolaturum spondit, & ludos à *Cæsare* destinatos suis ipse sumptibus edidit. His amicos sibi devinxit, & ab *Antonio* multum avertit; cui etiam, cum multum ab eo despiceretur, veteranorum coacto exercitu palam se opposuit, & milites ejus numerato majore stipendio ad se magna ex parte attraxit.

Demum invalescente indies insolentiâ *Antonii*, per *Ciceronem* (qui classicum potenter cecinit) Romanorum hostis declaratus est, & bellum contra eum à consulibus *Hircio* & *Pansæ* quibus *Octavius* se conjunxit) pro consulari potestate fortiter susceptum

ptum, & pugna ad Mutinam conferta
est: in quo primò Prætoriani Cæsa-
ris pleriq; deleti, subveniente autem
Hircio, qui fessos *Antonij* milites in-
vitos ad pugnam restaurandam com-
pulsit, victi Antoniani, & *Antonius* ver-
sus Alpes transfugere coactus est.

Petiit ad hæc *Octavianus* trium-
phum ac deinde consulatum, sed *Bru-*
tus contra nitente, & sinistris suspicio-
nibus animos intoxicante, Cæsar ab
utroq; repulsam passus, cum *Antonio*
reconciliatur, & in eandem animo-
rum & armorum societatem adscisci-
tur *Lepidus*, qui cum septendecim le-
gionibus antea cõjunctus erat *Antonio*.

Inde turpissimus inter *Octavianum*,
Antonium & *Lepidum* triumviratus, &
ex hoc nefanda quædam & crudelia
scelera emerferunt. Cicero natus an-
nos 64. optimè de Augusto meritis
iniquissimè proscripius est: Ciceroni
adjecti trecenti senatores, equites bis
mille, quorum tamen aliqui ad *Bru-*

rum & *Cassium* in Macedoniam, aliqui ad *Sextum Pompejum* in Siciliam, aliqui ad *Cornificum* in Africam profugi evaserunt, reliqui immaniter jugulati tragœdiæ luctuosissimæ materiam suffecerunt. Scribit *Velleius* in hac proscriptione & internecone animadversam fuisse summam fidem, in proscriptos maritos, uxorum: liberorum autem mediam: servorum aliquam: liberorum nullam.

Anno m. 4012. cum *Marco Bruto* & conjuratorum principibus *Octavius* & *Antonius* acie decertârunt in *Thessalia* ad urbem *Philippos*, in qua pugna *Cassius* ratus per errorem totum exercitum fuscum esse, ultro sibi mortem conscivit; *Brutus* quoq; desperatâ fortunâ eodem ferro se perimendum servo suo obtulit, quo *Julium* interemit. Scribuntur in hac pugna Romanorum centum quinquaginta milia interiisse, tantâ obstinaciâ utrimq; pugnatum est.

Anno

Anno m. 4013. *Octavianus* & *Antonius* ita inter se Romanum imperium dividerunt, ut huic Oriens, illi Occidens cederet; jam enim hi duo despiciebant *Lepidum* & ceu fautorem Pompejanorum exauctorare meditabantur: his autem duobus ambitionissimis viris *Antonio* & *Octaviano* vix orbis totus sufficiebat. *Antonius* post hæc expilavit Asiam, *Octavianus* in Occidente pecuniam extorquebat, siquidem uterque multo egebat auro, utpote qui singulis militibus quinque drachmarum millia præter stipendia promiserant.

Anno m. 4014. *Antonius*, ut novo periculo constringeret ruptum nonnulli foedus cum *Cæsare*, *Octavianam* uxorem *Cæsaris* ducit uxorem (mortuam jam ex ægritudine *Fulviâ* suâ, quam uxorem habuerat) & nuptiis contractis *Antonius* ad bellum Parthicum, *Cæsar* ad sopiendos Galliarum tumultus profectus est.

Anno m. 4018. *Cæsari* nascitur filia
P 6 *Julia*

Julia, quæ postmodum *Marcello* Agrippæ, ac postremùm *Tiberio* nupsit, *Antonius* autem ex *Cleopatra* suscepit *Alexandarum* & *Cleopatram*, quibus *Solis* & *Luna* indidit nomen: quasi non tantùm Deus, sed & parens esset Deorum. Sux autem *Cleopatræ* reginæ amoribus ita se dedit, ut totas ei provincias donaret, & magis de *Cleopatra*, quàm de susceptis expeditionibus cogitans, omnia ageret ita perturbatione, ut non tam amare, quàm insanire videretur. Unde duobus præliis rem pessimè gessit contra *Parthos*, & vix tertiam suorum partem reduxit, ex eo tantùm victorem se ratus, quòd non perdiderit omnia.

Æmulabantur interea *Cleopatra* & *Octavia*, mulieres dux moribus diffimillimæ. *Cleopatra* redeunti in *Syriam* *Antonio* cum vestibibus & immensa pecunia obviam occurrit, ut non tam bellicis laboribus, quàm impuris desideriiis languentem *Antonium* & exercitum reficeret: & creditur hanc pecuniam

cuniam ab iplo Antonio accepisse, ut
 suo ac Cleopatrx nomine distribue-
 ret, & benevolentiam militum ac fa-
 nam magnam conciliaret. Sed &
Octavia ad Antonium navigavit cum
 multis vestibus, multis jumentis, &
 delectâ militum manu, ut obsequiis
 conjugalibus æmularetur, & supera-
 ret Cleopatram; verùm *Octavia* Athe-
 nis iussu subsistere, in speciem quoni-
 am ejus in Syriam adventum bellum
 Parthicum non pateretur, re verâ au-
 tem quòd Antonius impuris Cleopa-
 træ complexibus irretitus esset.

Cæsar interea, (socorditer & mu-
 liebriter rem agente *Antonio*) felici-
 bus præliis Siciliam invasit, *Sexium*
Pompejum delevit navali pugnâ: *Le-*
pidum exauctoravit, & privatum vi-
 vere coëgit, & de Sicilia victa trium-
 phavit.

Anno m. 4020. *Antonius* regem
 Armeniæ *Artavestam*, quia diuturni-
 tatem belli ob Cleopatrx absentiam
 susti-

sustinere non poterat, dolo ad se evocatum comprehendit, & aureis compedibus vincitum traxit Alexandriam, ubi Alexandrinis epulum dedit, in duobus thronis aureis, super argenteo tabulato sedens ipse cum Cleopatra, suisq; liberis, & concionem habuit ad populum, quâ Cleopatram *Reginam regum*, Cæsariem autem *regem regum* appellari iussit; suis item ex Cleopatra liberis assignavit regna, *Ptolomæo* Syriam & Asiam minorem, *Cleopatra* Africam & Cyrenaicam, *Alexandro* Armeniam & Parthiam. Quâ profusione ostendit, quid expectandum sit ab iis principibus, qui se muliercularum amoribus irretiri sinunt.

Anno m. 4022. *Octavianus* Romæ in senatu comparuit, refutaturus ea, quæ acerbius contra se dicta fuerant ab Antonianis; ex his autem tum consules, tum Senatores multi ante diem indictum ad Antonium confugerunt: quibus acceptis Antonius, & habito præ-

presentium amicorum suorum sena-
 ra, *Octaviam* repudiavit, domoque
 eiecit foeminam, qua indignus erat
 Antonius. Et quia undecim reges ha-
 bebant fautores, quorum sex aderant,
 & quinque auxilia miserunt, bellum
 deinde contra *Octavianum* suscepit.
 Dubitavit plurimum Antonius, an se-
 cum *Cleopatram* ad bellum traheret,
 quamvis ipsa ducentas haberet naves,
 & viginti millia talentorum, multum-
 que comitatum: persuasus tandem
 a *Canidio* (quem *Cleopatra* magna
 mercede induxerat, veritate *Octaviae*
 reconciliaretur) fatalem foeminam
 secum *Ephesum* deduxit, nactus per
 hoc *Titium* & *Plancum* acerrimos ini-
 micos, hi enim dissuaseraut, *Cleopa-
 tra* comitatum.

*Pugna Actiaca Octavia-
 num inter & Antonium.*

Anno m, 4023. pugnatum est a Caesare
 & Antonio ad Actium in sinu Ambracio.
 Antonio in hac pugna plane fatalis fuit
Cleopatrae praesentia, haec enim in ancho-
 ris

ris stabat post pugnantem classem, & cum diuturni conflictus impatiens esset, signo suis dato, vela fecit, & secundo vento usa Peloponesum flectit, Cyprum, & inde Ægyptum petitura. Antonius opinatus Ægyptios non jussu Cleopatraz, sed metu fugere, ipse quoque secutus, reliquæ classi timorem incussit; quæ nihilominus in pugna perstitit ad decem horas, donec Cæsariani incendio pugnare cæperunt, quo multæ naves cum vectoribus, & quidem ex navibus Cleopatraz 140. incensæ per ignem & aquam extinctæ sunt: stetitque victoria Actiaca, & per hanc totum Imperium apud Cæsarem Octavianum Augustum. Stabant adhuc in littore viginti legiones pedestres, & duodecim equitum millia, quibus Antonius res suas reparare poterat, nisi mentem perdidisset. Hæ igitur copiaz, etiam post Antonium fugâ dilapsam (quia incredibilis videbatur fuga tanti viri, qui tot præliis interfuisset) stabant in officio adhuc septem continuis diebus, missosque ab Octaviano legatos constanter rejecerunt. Cum verò Dux eorum noctu profugisset, ab omnibus quasi proditi & deserti in castra Cæsaris transfêrunt. Antonius autem & Cleopatra cum ad Peloponesum simul navigassent, divisi sunt: hæc quidem quasi victrix in Ægyptum ingressa, subditis suis callidissime

cum illis, ne fortè, tumultu inter suos ex-
 orto, periret. Ibi ut securior esset, eos
 omnes sustulit, à quibus sibi quoquo modo
 formidare peterat, si clades innotuisset,
 eorumque bona diripuit, sana insuper ex-
 pillavit, ut suum ærarium exhaustum refice-
 ret. Antonius quoque ubi ubi poterat, auxi-
 lia postulavit, & copias comparavit, perdi-
 tam fortunam reparaturus: conjunctique
 iterum Anno m. 4024. Antonius & Cleo-
 patra, cum armis frustra tentassent omnia,
 precibus ab *Octaviano* pacem postulant; &
 Cleopatra quidem sceptrum aureum, coro-
 nam auream, sellam regiam Cæsari pla-
 cando misit, quasi regnum cum iis signis
 tradens, ut si exosum omnino Antonium
 haberet, saltem sui misereretur. Cæsar
 acceptis muneribus Antonio nihil respon-
 dit, Cleopatraz autem occultè regnum &
 impunitatem promisit, si Antonium occide-
 ret. Quibus promissis illa inducta (quasi
 mox *Octavianum*, sicuti olim Cæsarem &
 Antonium, deinceps in potestate habitura
 esset) Cæsari Pelusium occultà proditione
 tradidit, quin etiam, cum capto Pelusio
 Cæsar Alexandriam veniret, publicè qui-
 dem præcipiebat, ut hosti occurrerent, oc-
 cultè tamen urbe cives exire prohibebat:
 fecit insuper, ut, cum Antonius & Cæsar
 concurrerent, naves ab eo ad Cæsarem
 transfugerent.

Ipsa

Ipsa autem composito dolo muliebri insi-
lijit in sepulchrum suum atque exinde fictum
mortis suæ nuncium misit: quo accepto
Antonius quoque confestim mortem sibi
illaturus in ferrum suum irruit, cumque
patefacto vulnere semianimis adhuc palpi-
taret, iussit eum Cleopatra ad se pertrahi,
in cuius gremio victima infani amoris ani-
mam exhalavit. Rem omnem Cleopatra
primò per nuncios Cæsari significavit, con-
fidens promissis; deinde colloquium petijt
& impetravit, ejus tamen amorem non po-
tuit, quibuscumque uteretur blandimentis,
expugnare: sed potiùs Cæsar oculis in ter-
ram fixis, iussit quidem animo bono esse,
de cætero autem in triumphum suum veluti
speciosissimum ornamentum arctè custodi-
vit. Quam illa pompam verita, morte spon-
taneâ prævenit, exaratis ante mortem lit-
teris, quibus petijt cum Antonio suo sepe-
liri in suo monumento Alexandrino.

Antyllus quoque filius Antonij ex *Fulvia*,
quanquam ei filia Cæsaris jam fuerat de-
sponsata, ex sacello Julii Cæsaris retractus,
jugulatus est: idemque accidit *Cæsarioni*.
Direptio autem Alexandrinæ urbis pretio
redempta & victori militi stipendia libera-
liter soluta sunt. Sic cum Cleopatra sua
interiit Antonius, vir futurus orbis domi-
nus, nisi mulieri subditus sui dominium per-
misset.

Sub.

Sublatis æmulis post hæc impera-
 ravit *Augustus*, & uno mense sextili
 triumphos egit, Dalmaticum, Actia-
 cum, Ægyptiacum: iterumque bella
 novorum triumphorum semina per
 duces suos per aliquot annos semi-
 navit, cum Cantabris, cum Asturi-
 bus, cum *Phraate* Phætorum rege,
 cum Armenis tumultuantibus, & pro
Artabazano, *Tigranem* repetentibus.

Anno m. 4031. ludos Romæ cele-
 bravit Augustus sæculares cum in-
 genti apparatu, non quòd id temporis
 ratio, sed voluntas Augusti exigeret,
 auctâ firmatâque suâ familiâ vix se se-
 capientis: præsertim quòd compositis
 gravioribus bellis inciperet Roma
 tranquilliora tempora vivere, jamque
 templum Jani alterâ vice clausum
 fuisset: gaudia augebat Augusti bene-
 fica virtus, æquitas, & cum potentia
 ac majestate conjuncta benevolentia
 in omnes & liberalitas.

Anno m. 4042. *Octavianus* nomine
 totius senatûs à Consule *M. Valerio*
Mes-

Niessala, & *P. Sulpitio Quirino* PATRIÆ PATER appellatus est, cui ille lachrymans respondit, optare se, ut perpetuò eâ appellatione dignus esset, neq; unquam eam factis refelleret; quæ responsio atque lachrymæ eum hoc nomine dignissimum probaverunt. Eodem anno suam liberalitatem ostendit, quando Asia terræ motu vehementer afflictâ fuit, ipse ex suis pecuniis tributum à miseris pendi solitum ærario pensitavit, ne cum Reipublicæ detrimento ipse misericors fuisse videretur.

Anno m. 4043. templo Jani iterum referato, per Drusum bella gessit in Germania, vicit Dalmatas, & Pannonios, iterumq; clauso Jani templo magna Romæ tranquillitas fuit.

Anno m. 4051. fœda tempestas Augusti domum concussit, filiæ enim ejus *Julia* (absente *Tiberio* marito) libidines erupérunt, quibus involuti aliquot viri nobiles capite luerunt, inter quos

L. An.

L. *Antony* filius, Triumviri nepos. Id adeo pupugit Augustum, ut præ pudore diu publico caruerit, & de ea necanda consultaverit. Certè in Insulam desertam hanc relegavit, eiq; vino & omni delicatiori cultu interdixit, vetuitq; ad illam, ullum liberum aut servum se inconsulto accedere; eadem quoque à marito *Tiberio* Augusti auctoritate repudiata est. Itaque nobilissima mulier, Imperatoris filia, Cæsarum mater eò dejecta est, ut non aliter, quam *carcinoma domus* sua ab *Augusto* patre vocaretur.

Anno m. 4052. exiit edictum ab *Augusto*, ut describeretur universus orbis, & descripta est Palæstina à *Sulpitio Quirino* seu *Cyrino Carj* moderatore. Probabile quidem est hanc descriptionem ab ipso *Augusto* non fuisse imperatam, sed potiùs à *Cajo* nepote *Augusti*, Præfeto Orientis; sæpe enim à Præfectis & Satrapis fiunt nomine Principum, quorum ipsi penitus ignari sunt. Ab *Augusto* tamen facta descriptio.

scriptio dicitur, quia vulgò ab ipso imperata credebatur, jactatumque fuit omnibus gentibus Romano imperio subditis communem esse, ne Judæi in rebellionem proclives tumultuarentur, si in eorum tantùm capita pendenda pecunia pronunciata esset.

Ad anni hujus exitum imperium Octaviani Augusti & orbem universum nativitate suâ illustravit desideratissimus per quadraginta sæcula, & supra octoginta mundana Jubilæa expectatissimus conditor regnorum, rex regum augustissimus inter Augustos JESUS CHRISTUS.

Post Christi in terris adventum vixit Augustus Octavianus annis adhuc quindecim, & vivendi ac regnandi finem fecit Nolæ in Campania, an naturali fato, an ficibus veneno illitis, dubium faciunt historici. Susceptus est magnâ pompâ Romæ, crematusque quasi *Patria Pater*, sed & *Servilius Numerius* vir prætorius, ut quondam *Proculus Romulum*, sic *Augustum* se vidit.

vidisse ascendentem in cœlum jureju-
rando affirmavit, ideoq; recepit, à Li-
via donum decies sestertium, ut men-
dacium ejus non tantum fuerit offi-
ciosum, sed etiam pretiosum.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

*S. 5. Orius & Occasus
Regnorum.*

REferre omnia regna minora, quæ
durante Græcorum imperio vel
ortum vel occasum habuerunt, lon-
gum nimis esset, eorum tantum regum
& regnorum catalogi hic subijcien-
tur, quorum in historia Græca vel
Romana fit crebrius mentio, & noti-
ta ad historiarum catenam necen-
tam utilior est.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶
REGES BITHYNIÆ V. ÆTATE.

ZIPOETES Thrax occupavit Bi-
thyniam dissidentibus inter se civili bello
regibus *ALEXANDRI * II.* *NICOME-*
*DES I. cognomento Magnus * III.* *ZELA*
Philatini in convivio à Galatis, quibus ipse
infi-

insidias struxerat * IV. PRUSIAS cognomine κωνυγός vir totus effeminatus, & deditus cupiditatibus * V. NICOMEDES II. EPIPHANES dictus propter mores optimos & benevolentiam, quam sibi apud Romanos conciliarat, ad necem à patre destinatus, eandem patri intulit. Urbis Apamea conditor, quam à Matre sua cognominavit * IV. NICOMEDES II. cognomento PHILOPATER à Mithridate exagitatus bellis, & à Romanis protectus, quorum castra ad Sylla victorias usque secutus est * VII. NICOMEDES IV. preterito NUSA filio, Romanos testamento regni heredes instituit Olymp. 76. ante Chr. 71.

— 550 — — 550 — — 550 —

REGES PONTICI V. ÆTATE.

I. MITHRIDATES II. qui post mortem ALEXANDRI Magni ab Antigono fratre Alexandri ad necem quæsitus defecit, & regnum à Mithridate primo ARTABAZIS filio amissum recuperavit * II. MITHRIDATES III. magnis incrementis regnum auxit * III. MITHRIDATES IV. * IV. PHARNACES I. * V. MITHRIDATES

THRI-

PHRIDATES V. usus est amicissimè An-
tiocho Magno, cui è filiabus alteram col-
locavit * VI. PHARNACES II. pugnavit
contra Sinopenses, & Sinopem urbem
magnificè exornavit. Ab hoc rei herba-
ria studiosissimo PHARNACEON herba no-
men habet * VII. MITHIATES VI.
pugnavit Romanos contra Carthaginenses,
socius & amicus eorundem.

VIII. MITHRIDATES VII.
cognomento Magnus, dictus etiam
DIONYSIUS. Militavit cum Rhoxanis, qui
tunc dicuntur Russi vel Moschi, & uno
bello cecidit eorum 50000. In bello con-
tra Romanos habito edicto suo effecit, ut
uno die per Asiam 150000. Romanorum
viri necarentur, vir fuit incompara-
bilis memoria, & 22. linguarum gnarus,
super nationibus imperabat. Scythas do-
mavit: Cappadociam occupavit; Asiam
complexus animo, ut suis triumphis ady-
ceret, totam prius incognitus peragravit,
& omnium urbium situm exploravit. Iun-
ta cum NICOMEDE rege Bythinia socie-
tate, Paphlagoniam invasit, & mox Ga-
latiam

latiam. Romanis per 40. annos fortissimè restitit, donec tribus ingentibus prælijs felicitate LUCULLI, virtute SYLLÆ, magnitudine POMPEII (qui contra eum Cimbro, Gallo Græcos, Sarmatas Basternas, Scythas & totum Orientem armarat) consumptus est; solius est quotidie, ne veneno tolleretur, 20. ruta folia, duas caricas admixto sale jejunus capere.

Invenior fuit Antidoti, quod hodie MITHRIDATICUM appellatur contra venenum. Usus est canibus ad custodiam sui corporis, item tauris, equis & cervis, qui dormiente ipso proderent vocibus suis adventantes.*

IX. PHARNACES III. JULIO CÆSARI bellum inferre ausus, summâ celeritate victus est, ut diceret Cæsar: veni, vidi, vici.* X. MITHRIDATES. VIII. à CLAUDIO extorris factus & à Nerone receptus ac veniâ donatus, demum à GALBA occisus est, quia in calvitium & rugas ejus procacibus verbis lusit. Cum hoc linea ARTABAZIS expiravit, & ex familia ZENONIS Laodicensis secuti sunt. POLB-
MOD

NON I, filius ZENONIS pugnavit in bello
Ptolemico pro Antonio, sed Casari postmo-
do reconciliatus * POLEMON II. ut nu-
m. Berenices filia Agrippa regis Iudae-
ae potiretur, circumcidi se passus est;
atq; illa, ebrietate ejus & intemperan-
tia offensa, rursus deseruisset eum, ipse quo-
dammodo ludaismo rejecto ad gentiles supersti-
tiones redijt. Post hunc Ponticum re-
gnum à CALIGULA, provincia facta &
POLEMONIACUS dicta est.

— 50 — — 50 — — 50 —

REGES MEDIÆ MINORIS V.
ÆTATE.

I. ATROPATUS post obitum Alexan-
dri Mediam minorem à Macedonibus
conquisitam, sibi subjecit, & tenuit per poste-
riora usq; ad tempora AUGUSTI OC-
TAVIANI: de posteris autem ejus nomina-
ta in historijs nihil invenitur usq; ad
DARIUM, qui in Pompeij magni trium-
pho inter reges victos legebatur propter
vetustatem cum MITHRIDATE EUPATO-
RE & ANTIOCO COMMAGENO ac TI-
MOTHANE, Post Darium regnavit filius ejus

Q 2

AR.

ARTUASDES, qui à Parthis expulsus, ab
 AUGUSTO honorificè receptus & habitus,
 filius autem ejus ARIOBARZANES ob cor-
 poris insignem formam, & præclarum ani-
 mum Armenis præfectus est.

REGES PERGAMENI V.
 ÆTATE.

I. PHILETÆRUS post mortem Se-
 leuci I. regnare capit * II. EUMENES I. in-
 terit immoderatâ ebrietate * III. AT-
 TALUS I. EUMENIS I. patruelis, virtu-
 tis & doctrinâ præstantiâ clarissimus *
 IV. EUMENES II. celebrat hujus EU-
 MENIS studium circa Bibliothecas Pli-
 nius, in quem finem pro libris conscri-
 bendis usum membranarum tunc primum
 Pergami instituit & pergamena inde co-
 gnomenum retinet. Habuit autem bi-
 bliotheca Pergamensis voluminum du-
 centa millia: Quam totam postmodum
 Antonius dedit Cleopatra, & Alexan-
 driam transtulit * V. ATTALUS II. me-
 moratur hic in regibus sociis Romano-
 rum 1. Mach. 15, laudatur, à SUIDA sp

ulter ob reverentiam erga matrem
COLLO NIADEM virtute ornatissimam
minam, quam manu ad templa & per
tas, quocumq; illa moveretur, deduce-
VI. ATTALUS III. Parricida cru-
dissimus matris, fratris & cognatorum
urum cade infamis, demum ob tam ne-
ria parricidia conscientia stimulis agi-
tus, regni curâ abjectâ cepit hortos fo-
re, & cerdonicam tractare. Refert
marchus eum plantasse herbas, & se-
na ex illis collecta succosq; expressos
nicis dono misisse; Moriens regnum
um testamento Romanis legavit, ARI-
ONICO notho fratre frustra id impedi-
volente, qui à Romanis bello captus, &
carcere jussu senatus, strangulatus est.

☉☉☉ ☉☉☉ ☉☉☉

REGES PARTHICI V. ÆTATE.

I. ARSACES I. PARTHUS victo AN-
AGORA Prefecto SELEUCI CALLI-
CI, occupavit Parthiam, & tenuit
citer; vir animi regij & virtute bel-
licâ

Q 3

licâ conspicuus * II. ARSACES II. mirâ
 virtute pugnavit contra ANTIUCHUM
 Magnum, qui 100000. peditum &
 20000. equitum producebat, quibus ita
 restitit, ut pace initâ in societatem armo-
 rum ab eo rogaretur * III. PAMPACUS *
 IV. PHARNACES victor Mardorum, va-
 lidissimi Medie populi * V. MITHRIDA-
 TES qui DEMETRIUM II. vivum cepit, &
 benevolè habuit * VI. PHRAATES I. AN-
 TIOCHUM SEDETEM vicit & occidit *
 VII. ARTABANUS I. in bello contra Col-
 chatanos occubuit * VIII. PACORIUS II.
 fuit socius armorû cum SYLLA, & postea cû
 LUCULLO * IX. PHRAATES II. bella ges-
 sit contra TYGRANEM à suis demum fi-
 liis interfectus. * X. MITHRIDATES II.
 propter crudelitatem cum senatu Parthi-
 so regno abdicatus. Ab ORODE (cui se
 cognationis fiduciâ obsessus dedit) per-
 emptus est *

XI. ORODES I. bella gessit cum M.
 CRASSO & vicit, cumq; caput ejus rescis-
 sum in convivio inter concubinas sedenti
 alligatum esset, in id aurum liquefactum in-
 fundi

fundi jussit, ut cujus animus auri capti-
 ditate arserat, ejus etiam mortuum &
 exangue caput auro impleretur. Caeteris
 tamen Romanis militibus captis huma-
 niter usus est, quibus etiam conjuges Par-
 thicas dedit, ut ex illis viri fortes pro-
 crearentur. Demum cum ANTONIO
 LEPIDO & CÆSARE triumviris societa-
 te inicit armorum à PHRAATE tertio filio
 suo parricidio nefando sublatus est. Filios
 reliquit PHRAATEM & PACORUM, de
 quo Horatius refert, quòd auro Romano
 magnificè torques suos auxerit: meminisse
 tamen Cicero hujus PACORI. XII. PHRA-
 TES III. hic 30. fratres suos interfecit,
 & Patrem id indignè ferentem suffoca-
 vit, & pari sevitia in optimates grassa-
 tus fuit, Romanis formidabilis; de manu
 AUGUSTO inicit armorum societa-
 tem. HIRCANIUM Asmonaum, quem Pa-
 thicus cepit, humaniter habuit & vine-
 culis solutum ad Herodem reverti permi-
 sit. Poenà talionis, parricida à filio suo
 Phraate occisus est * XIII. PHRAATA-

Q4

CES

CES à patre regni Successor constitutus,
 tadio sum ratus expectare, quoad illud ac-
 ciperet, cum matre confil. o communicato,
 eum obruncat. & tum ob hoc facinus, tum
 etiam ob incestam consuetudinem à po-
 pulo tumultuante occisus est * XIII.
 ORODES II. ARSACIDES regno profici-
 tur post PHRAATACEN, nec multò post ob
 efferos mores in convivio à conjuratis oc-
 cisus * XIV. VONONES obses diu reten-
 tus ab Augusto Casare, iterumq; ad re-
 gnum post ORODIS II. eadem dimissus,
 demum à GERMANICO Casare peremptus
 est * XV. ARTABANUS II. accitus
 ac ad regnum contra VONONEN, eo
 expulso Rex à populo assumptus, & post
 bella varia factus socius armorum cum
 Romanis, Augusti & Caligula statuis adu-
 lator impius sacrificavit * XVII. BAR-
 DANES à suis obruncatus XVIII. GO-
 TARZES per insidias sublatus è vivis *
 XIX. VOLOGESES I. natus è Gracape-
 lice, familiaris & amicus singularis NE-
 RONIS, cujus occisi memoriam coluit. &
 peti-

utiuit ut coleretur à Romanis. VESPA-
 IANO contra VITELLIUM auxiliarium
 exercitum 40000. misit * XX. ARTA-
 NIUS III. offensus graves inimicitias
 fecit cum VESPASIANO, conatus eum,
 quamvis frustra regno eicere, & simula-
 tum novum Neronem quendam inducere
 * XXI. PACORUS II. ab ANTONINO
 Pio Lazorum regno donatus est in Col-
 chide * XXII. COSDROES, Pausanias vo-
 cat OSROEM, à TRAJANO regno eiectus,
 factus fœdere cum Adriano, id recupe-
 rovit & auxit * XXIII. VOLOGESES
 I. bella varia gessit contra Romanos,
 victus ab Antonino materiam ei dedit am-
 plissimi triumphi * XXIV. VOLOGE-
 SES III. occupavit Mesopotamiam, sed
 SEVERO Imperatore iterum eiectus est
 omnibus thesauris amissis * XXV. AR-
 TABANUS IV. circumventus per frau-
 dem à CARACALLA, quâ se nuptiarum
 causâ cum filia ejus in regnum cum exero-
 tu admisit, & pro genero hostem exper-
 tus est acerbissimum, nuptias in multas
 sedes convertentem. A MACRINO tamen

Q 1

occi-

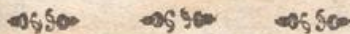
occiso Caracalla iterum reconciliatus est Romanis, quem demum Artaxerxes Persa bello iterato aggressus vicit & occidit, regnumque Parthicum ad Persas transtulit.

—§§— —§§— —§§—

REGES BACTRIANI V. MUNDI
ÆTATE.

I. THEODOTUS I. mille Bactrianorum urbium Prefectus regem se dicit, à Seleuco Callinico deficiens * II. Theodotus II. protexit regnum fortiter contra Seleucum Callinicum * III. Euthydenus frater Theodoti bella gessit cum Antiocho magno * IV. Menander tam fuit charus, ut cum mortuus esset, à cuncto populo exequia fierent, & quilibet aliquid de reliquiis ejus & cineribus sibi in tam chari viri memoriam reciperet aequali divisione facta * V. Demetrius regnum feliciter conservavit & amplificavit * Eucratides Indiam omnem in potestatem redegit, à filio suo peremptus, cum victor ab India rediret * VII.

VII. Eueratides II. Patrem victorem ab
 Indis redeuntem occidit, & velut in ho-
 nem id facinus ausus esset, per sanguinem
 eius currum egit, & insepultū abijci iussit
 à Scythis oppressus vitam & regnum amisit;
 idq; ad Scythas devolutum est.

REGES ARMENIÆ MINORIS V.
 ÆTATE.

DEJOTARUS I. Gente Galata, junctus
 Societate Romanis contra Mithrida-
 rem, Pompejo, Bruto, Ciceroni & Sylle
 amicissimus. Cū de structis Casari in-
 iuriis accusatus esset apud Casarem, à Ca-
 sare, à Bruto & Cicerone fortiter defen-
 sus est oratione, qua extat pro Dejotaro,
 & scelus hoc vindicavit in nepote cruda-
 liter, quem unā cum filia jugulavit, &
 castellum, quo ille pro regia utebatur, cum
 fundamentis evertit Plutarchus scribit
 habuisse eum conjugem Stratonicam, qua
 cum sterilis esset, memorabili moderatio-
 nis ethnica exemplo suasisse viro, ut ex
 alia gigneret; ideo Electram ancillam ei

ÆTAS VI. ab an. 3743.
collocasse, & genitos inde filios, tanquam
legitimos ingenuè educasse.*

DEJOTARUS II. primò partes Antoni
tenuit, à quo deinde cum Amynta ad Ca-
sarem transit, & regnum retinuit vivens,
sed moriens ad posteros non transmisit,
cum proles nullas reliquisset. Successit
autem Tigranes I. cognominatus Magnus
ad syrorum regimen postea evocatus, de
quo supra.

REGES NUMIDIÆ.

Syphax * Narva * Gala * Ma-
faniffa * Massiva * Micipsa * Ad-
herbal * Hiemphal * JUBA I. * hic
ille JUBA, qui Pompejo occiso, cujus
partes secutus erat, pralio cum Casare de-
certavit, & victus, cum in villam quan-
dam confugisset, inter pocula & magnifi-
cas epulas deprehensus & occisus est: neq;
enim civis ejus fugientem intra Zamans
regiam metropolim eum admittere volut-
runt, quia bello suscepto maximam in so-
ro pyram construxerat, ut si fortè res in-
feliciter caderet, rebus omnibus eò coacer-
vatis

vatis & deinde civibus cunctis per mili-
tes interfectis eodemq; projectis cum libe-
ris & conjugibus cunctaq; gazâ regiâ ipse
quoq; JUBA igne subjecto cremaretur: me-
ritu igitur tam horribilis tragœdia merito
exclusus est.

JUBA II. Adhuc puer captus à Casare
& triumpho ductus post patris interitum,
cui Augustus regnum ob præclaras dotes
restituit * Ptolomæus Juba filius à Ca-
lugula occisus, quia illo spectaculum eden-
te ingredi visus est cum obolla purpurea,
cujus splendore factum, ut hominum in se
oculos converteret. Atq; hic fuit tragicus
epilogus regum Numidia.

Regna quoque Commagena & Maurita-
nia hæc ætate tam ortum, quam occasum
suum habuerunt, sed continuata regum eo-
rum series non invenitur. Memoran-
tur præ cæteris Bocchus sive Bogus Rex
Mauritania, in bello contra Pompeja-
nos bene de Casare meritis, & ANTIOCHUS
quidam rex Commagena, quem Augustus
Romam evocavit, & à senatu damnatum
capi-

capite plexit, quia legatum fratris sui,
cum quo litigabat, per dolum occidit.

— — — — —

S. VI. Ritus instituti V.
etate.

HAc ætate ante tempora Macha-
bæorum ortum suum habuerunt
ESSENI vel ESSEI dicti etiam HASSIDEI
quasi sancti, valde affines in sua reli-
gione *Pythagorais*.

Viri hujus sectæ Monasticam vitam agebāt;
voluptatem ut maleficium evitantes & divi-
tias repudiantes, unguenta non curabant,
vestes & calceamenta, nisi concisa, aut pe-
nitus consumpta essent, non mutabant;
hospitalitatem summo studio exhibebant;
& pro cibo erat eis unum pulmentum; tu-
multus aut clamor apud illorum contuber-
nia nunquam audiebatur; sed Pythagorici
erant observatores silentij: omne juramen-
tum refugiebant; idque perjurium esse do-
cebant; quod autem quis illorum diceret, id
quovis juramento fortius existimabant. In
templis anathemata suspendere prohibe-
bant: sacrificia vel hostias cum populo
non celebrabant, quod se plurimum puta-
rent ab eis sanctitate & munditiâ differre.

Opes

Opes illis communes erant, & nec ditior
 plus, quàm pauperior minus inde usurpa-
 bat: uxores non duxerunt, nec servos ale-
 bant: alterum enim iniquum, & hoc sedi-
 tioni propinquum putabant. Libertatis
 humanæ preceptores docebant omnia sub
 fato esse, & nihil fieri, quod non factorum
 necessitate fiat: Sabbathum adeo serva-
 bant illibatum, ut nec cibum illo die pa-
 rarent, nec ignem accenderent, nec aliquod
 vas transportarent, immò nec alvum die
 illo purgarent. Cæteris autem diebus,
 quando alvum purgaturi erant, dolabro
 prius terram perfoderunt, sordisque sta-
 tim terrâ sepelièrunt, ne radio solari inju-
 riam facere viderentur &c.

Post Essenos temporibus Ptolomæi Phi-
 adelphi Pontificis, satu suo vipereo, Cutpo-
 (quos Christus *genimina viperarum* appel-
 avit) exclusi sunt Pharisei sic dicti, quod
 cæteris habitu & conversatione divisi
 erant, ijque in septem ordines divisi; cultu
 austriore & victu parcissimo utebantur, &
 statutis suis Mosaicas traditiones determi-
 nantes, in sinistro brachio eorundem cata-
 logum scriptum in legis memoriam gesta-
 bant. Et hæc erant philacteria, quæ, ut
 Christus ait, dilatabant; simbrias quoque
 amplas spinis alligatas (quibus incedendo
 INGERENTUR) deferebant: mortuorum re-
 surrectionem credebant, & sperabant;
 Tan-

Tantum eorum virtutibus à populo datum est, ut integræ civitates eis sese crederent; quâ æstimatione illi insolentiores facti, multa crudelia & impia ausi sunt, præsertim post *Alexandrum Iannæum*, quando cum *Alexandra* simul Pharisæi regnârunt, & ab *Hyrcano* antiquata sua instituta resuscitârunt multis cædibus perpetratis.

Tertia Secta fuit *SADUCÆORUM* à *SADOCO* dicta, qui corporum resurrectionem & angelos esse negabant, & putabant animos cum corpore interire; negabant legem ore traditam, nec fidem habebant ulli rei, quæ non esset quinque libris *Moyssis* contenta & consignata, unde *Karaim* Biblici sive *legistæ* dicti sunt. Fato nullam fidem dabant, in alterutrum tamen scopulum impingebant, docentes omnia bona à nobis ipsis auctoribus provenire, & salutis principium esse ex nobis. Et quia nimis austeri erant, nec inter se sociales, Saduceos sive justos se nuncupabant. Hujus sectæ factus est *Ioannes Hyrcanus*, & fugatis trucidatisque catholicis doctoribus ac magistris, Saducæos hæreticos adscivit, ex eisque summum septuaginta virorum senatum constituit, uno retento *Simeone* filio *Salome*, qui favebat Catholicis Judæis. Primi sectæ hujus auctores fuerunt *Saducus* & *Baiethos*, qui hæresi suâ causam dederunt, ut ortis Sadu-
Cæ

ceos hæreticos inter & Phariseos seu Catholicos gravissimis tumultibus tandem Judæa perditæ fuerit. Nobilitas maxima ex parte erant Saducæi, plebs autem Pharisæica seu Catholica.

Post Hæresin Saducæorū, orta est hæresis nova Samaritana excitata à quodam Manasse sub Alexandro Magno, quæ multos habuit sectatores usq; ad Romanam captivitatem; quo tempore ita debilitata est, ut non nisi septingentis annis post iterum se se extulerit auctore quodam Anane & Saneæ, qui eam in Judæorum populo, quantumvis disperso & exiliis afflicto, renovârunt, quia Anan non potuit fieri *Gaon*, id est, *Doctor Talmudicus*; unde exacerbatus docuit esse fabulas, quidquid dicerent Talmudici, suam autem doctrinam esse purum verbum Dei.

Pharisaorum & Essenorum sectæ orthodoxæ sunt, nisi quod terrore altercationis contra *Saducæos Samaritas & Bajethoseos*, (hæ enim tres hæreses jam in unam familiam conspiraverant pariter cupiditatibus & impietati fræna laxantes) superstitionibus quibusdam tenerentur.

Scribæ quanquam dudum ab *Ezra* instituti, hæc tamen ætate plurimum floruerunt, quorum munus erat, ut de lege consulti ex *Ss. libris & Prophetarum oraculis* responderent: appellantur in Evangelio *Iuris*.

Jurisperiti, & sicuti *Pharisæi* nostri temporis Theologis respondebant, qui profunda scripturarum mylteria perscrutantur, ita *Scriba* canonistis, quia leges civiles & mo-
faicas secundum legis corticem curabant, & erant interpretes divinarum scriptura-
rum. Consueverant autem scripturas qua-
tuor modis exponere, modus primus dice-
batur *Moyſis Propheta*, secundus modus
Akiba, tertius *Amani* sive *Ida*, quartus *Haſo-
monorum*. Erant *Scriba* Judæi Catholici,
qui super cathedram *Moyſis* federunt cum
Pharisæis; hi enim *Pharisæi* & scribæ ca-
thedram *Moyſis* invaserunt, quando sa-
cerdotes divitijs Ecclesiasticis abutentes
deſeruerunt suum officium; alioquin neque
scribæ, neque *Pharisæi* erant necessariò
de genere Sacerdotum, quorum proprium
erat sedere super cathedram *Moyſis*; Scri-
bæ plerique erant de paupere tribu *Simeon-*
is, at *Pharisæis* hodie successerunt *Rabbi-*
ui. Hæc ex *Genebrardo*.

Pharisæorum institutum plurimum pro-
moverunt insignes duæ familiæ seu collegia
Sammai & *Hillel*, quorum scholas præ-
stantissimi Doctores ornârunt. Ex *Hille-*
lis discipulis 80. clarissimi fuerunt *Ionathan*
filius *Vziel*, cujus paraphrasis Chaldaica
exat in vetus testamentum magna ex par-
te, & *Simeon Iustus*, qui Christum ulnis ex-
cepit. Plura de his sectis *Josephus*.

A tem-

A temporibus Judæ Machabæi publicum habetur scripturæ testimonium pro antiquissimo ritu veteris Ecclesiæ sacrificium offerendi pro defunctis, quando 2. Mach. 12. magnâ collatione argenti factâ iussit offerri pro peccatis mortuorum militum, & extant preces mortuorum pro defunctis 10. libro *Mabzar*, & nominatur precatio *Huscaba* id est oratio pro *requis*, sive *cubitu*, quod officium solis sui interfectores fuisse denegatum Josephus Hebraicus ostendit de bello Judaico,

Antiochus impius præter alia crudelia mandata vetuit legem Moysis publicè legi (lex enim antea pro numero hebdomadam anni distributa in 12. lectiones, quarum singulæ constabant 36. versibus) singulis sabbathis legebatur, tunc autem earum loco decerpæ sunt à prophetis libris totidem lectiones, quæ antiquis dierum lectionibus sensu congruerent. Et tametsi tyrannicum edictum Antiochi defierit, inter Judæos hodieum tamen mos perseverat, ut Sabbathis post diei legalem lectionem canant propheticam, quam vocant *haptara* quasi

quasi *missam* sive *missionem*, eâ enim absolūtâ plebs dimittitur.

Cultus *Jovis Olympij* in templo Hierosolymitano, & in Samaritano, Jovis Hospitalis, sacrilegis ritibus peractus est ab impijs & apostatis Judæis, Antiocho in hunc finem statuas utriusque Jovis in utroque templo collocante; à tempore autem purgati per Machabæum templi, Judæi nunquam deinceps leguntur idola coluisse; itaque exilium, quod miseri hodie perferunt, non suæ idololatriæ, sed Christi impiè crucifixi peccato adscribere debent. Neque reges Syriæ, qui post Antiochum impium bella cum Judæis gesserunt, eos ad idololatriam impulerunt. Templum recuperatum Judas Machabæus magnâ solennitate expiavit, & recuperationis hujus memoriam festis diebus, (qui dies luminum vocati sunt) celebrari jussit; fuitque idem & lustrationis & profanationis dies, nimirum 25. Novembris, qui Hebræis est *Caslen* à fidere *Kesl*, quod

quod aliqui Oriona interpretantur; & ut Nicanoris ducis impias de templo evertendo minas vindicaret, interfecti caput brachiumque dextrum de templo suspendit, voluitque etiam hujus victoriae diem, qui fuit mensis Februarij 13. solennem esse.

Judæi Alexandrini memoriam septuaginta interpretum anniversario festo colere inceperunt propter multa beneficia, quæ ex occasione illius versionis eis collata sunt, suafu namque *Aristhai, Philadelphus* omnes captivos Judæos liberos dimisit, cum magnis muneribus & beneficijs.

Anno urbis conditæ 657. Senatus consultum factum est Romæ, ne homo posthac immolaretur, quod ante religiosissimum habebatur.

Ptolomæus Lagi primus fuit, qui dies à planetis nominavit & ordinavit, hinc diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij &c. in antiquis auctoribus nullibi invenitur memoria: ab Ægyptiis usum hujus distinctionis & ordinatio-
nis

nis acceperunt modò Romani propè ad tempora *Pompeij*, ut Dion observat; similiter horarum duodecim spatia æqualiter divisa PTOLOMÆUS iste primus observâsse fertur ex urina alijus animalis Serapi dicti, quod duodecies diei & noctis spatio urinam emisit, quanquam enim pridem antè fuisset usus horologiorum solarium apud Chaldæos & Hebræos, non tamen observabatur similis in duodecim partes divisio horarum, neque machinæ horologæ & sonantes construebantur, unde nusquam in historia antiqua Romanorum fit mentio horarum!

Anno m. 4035. ante Chr. 18. Instituta sunt Romæ *Augustalia*, & dies ille, quo Romam ille rediit inter ferias relatus, & ipse ad turbas componendas magister morum renunciatus est cum potestate condendi leges, quas vellet, quæ *Augustales* vocantur. Inter cætera instituit, ut Senatores priusquam curiam subirent, thus adolerent,
& tan-

& tanquam adoraturi ac sacrificaturi senatum ingrederentur. Hoc institutum laude dignissimum: illud autem turpissimum, quod ante *Augusti* tempora instituta sint Romæ *Floralia* in memoriam *Flora* prostitutæ meretricis, quod Romanum populum bonorum suorum & lucri quæstu meretricio acquisiti, hæredem nominaverit.

Quinquennalia & Decennalia ab Imperatoribus celebrari solita instituit *Augustus*: cum enim Monarchiam contra tyrannidis suspicionem stabilire sibi vellet, decenniorum & quinquenniorum rogatione id perfecit; quod secuti reliqui Cæsares quamquam non in certum tempus, sed in totam vitam designarentur imperatores, tamen quinquennalia & decennalia celebrârunt, quasi tum imperium renovantes.

Romanis sollemnissimus fuit ritus claudendi & aperiendi templum Jani, nimirum bella gesturi aperiabant, pace

pace iterum compositâ clauderent
Janum. *Augustus Octavianus* ter clau-
dit Janum, cumq; tertio clauderetur,
pace terrâ mariq; compositâ natus est
Princeps pacis CHRISTUS JESUS.

— — — — —

S. 7. *Persona Sanctitate &*
prophetiâ celebres.

Post *Zachariam & Malachiam* de-
scribunt prophetæ esse in synagoga
usque ad ortum Christi ducentis annis
ante Christum, uti observat *Cornelius*
à *Lapide* in libr. *Mach.* cap. 4. & ut
refert *Josephus* *Urim & Thummin*,
consuetum & usitatum Pontificibus
Hebræis oraculum filuit & desit,
Abulensis autem & alij affirmant
Ephod manifestans oracula ab *Anti-*
ochi ministris penitus ablatum fuisse
ac præsertim à pseudo-Pontifice *Jaso-*
ne, *Menelao* & *Alcimo* apostatis &
proditoribus, ita ut nihil haberent
Judæi, per quod consulerent Deum,
ut antè, & prophetis insuper carerent.

Inter

Inter personas autem hujus ætatis
 sanctitate illustres singularibus & ex-
 celsis encomiis à SS. Patribus cele-
 brantur MACHABÆI legis divinæ pro-
 pugnatōres, & glorioso sanguine suo
 consignatores, *qui non in equis & cur-
 ribus, sed in nomine Dei sui pugnârunt,*
 pro aris & focis sanguinem suum ex-
 posuerunt. Quamquam ex Macha-
 bæis eorumq; affectis piis ac pro ju-
 stitia fortiter pugnantibus Judæis plu-
 rimi fuerint, qui martyrio coronati
 sunt fundentes sanguinem potiùs,
 quam sacrilegia, ad quæ instigaban-
 tur, & pœnis gravissimis compelle-
 rantur, perpetrantes: alii enim præ-
 cipitati sunt, alii igne cremati, quòd
 obbathum colerent, alii in ore gla-
 dii occisi propter religionem & piam
 observantiam. Præ omnibus tamen
 distinctissimè in scriptura refertur lib.
 Mach. c. 6. & 7. Martyrium *Eleaza-
 ræ* & septem fratrum cum matre sua
 præceptorum.

ELEAZARUS quidem fuit unus
 R de

de primoribus sacerdotum, scribarum & doctorum, instructor ac præceptor septem fratrum, qui omnes, ut referunt *Serarius & Torneillus*, è Susandro castello Antiochiam in regis conspectum adducti sunt cum matre *Salomona*, quorum nomina hoc ordine recenset *Cornelius à Lapide*: I. MACHABÆUS, à quo in sex reliquos derivata est denominatio: hic amputatâ linguâ, cute capitis abstractâ, manuum pedumq; summis partibus abscissis, vivus & spirans adhuc in succensa sartagine tostus est. II. ABER iisdem tormentis excarnificatus. III. MACHOR exsectâ linguâ & manibus amputatis in sartagine frigus. IV. JUDAS. V. ACHATZ. VI. ARETH. VII. JACOBUS, qui omnes validissimis tormentis, sectionibus, mutilationibus, & ustionibus sublatis sunt, ita ut quò majori puerorum constantiâ tyrannus exasperabatur, tantò crudeliora tormenta posterioribus sufferenda essent, donec etiam SALOMONA in se & in filiis

illis octies Martyr suppliciis imma-
ribus consumpta est: sic quidem san-
guine suo & forti Martyrio hanc æta-
tem Machabæi illustrarunt. Anno
m. 3887. *Menelai* Pseudo-Pontificis
Antiochi Epiphani 9. Imperii Græc.
45. ante Chr. 166.

Cæteri, quorum sanctitas hisce tem-
poribus eluxit, illi proximè appropin-
quant ad Christum, *Sanctum Sancto-*

S. Panther, atavus B.V.M. * *S. Ba-*
nther avus * *S. Joachim* Pater B.V. *
Anna mater B. Virginis * *S. Ma-*
riam avus *S. Iosephi* * *S. Iacob* pater *S.*
Iosephi * *S. Ioseph* Sponsus B. Virgi-
nis * *S. Zacharias* * *S. Elisabetha* con-
sortina B. Virginis * BEATISSIMA
MARGO MARIA nata est in Nazareth
provincia Galilææ in Judæa regio-
ne Syria anno m. 4038. Herodis 22.
Augusti Imp. 28. Olymp. CXCI, ante
Chr. 15. * Huc pertinent alii quoque
& foeminae sanctæ de cognatio-
ne Christi * *S. Ioannes Baptista* natus

An. m. 4051. aliquot menses ante Christum, bosphorus ante solem, vox ante VERBUM, quod CARO FACTUM est eodem anno in utero Virginis.

☉?☉ ☉?☉ ☉?☉ ☉?☉ ☉?☉

§. 8. Nova reperta & urbium Natales.

Circa annum, m. 3775. ante Chr. 278. Ptolomai Philadelphi 8. Eleazari Pontif. 10. divinum illud beneficium versionis sacrarum litterarum in linguam Græcam factum est orbi universo.

Versio hoc modo contigit: cupiditas Philadelphi divinitus injecta est colligendi nobilissimam Alexandriæ Bibliothecam, cujus cum præcipuum ornamentum futuri crederentur libri Judæorum, quos illi divinos profitebantur, & summo studio conservabant, ne in vulgus promanarent, Ptolomæus collato in Judæos ingenti beneficio sacrisque muneribus, eis sapienter & suaviter vim injecit, ut sacros libros in græcum idioma vertendos præberent. In hunc finem omnes captivos Judæos dimisit. 120. millia

uisse scribit Genebrardus, misitque donaria,
chalcas aureas 20. & argenteas triginta,
annulos, cornua &c. crateras quinque, men-
sas, super quas oblationes fierent, & pecunię
valenta centum ad alios templi usus, quę
munera Hierosolymam detulerunt *Andreas*
& *Aristeus* viri præcipui. In his autem mu-
neribus pretiosè & artificiosè elaborandis
summã curã se se impendebat Ptolomæus,
ita, ut Josephus scribat, sæpe illum omi-
s publicis occupationibus assedisse artifi-
cibus, ut illa sollicitè perficerent; addidit
et ornatum horum munerum pretiosos la-
pides magnitudine conspicuos copiosè, ita
ut numerus ad quinque millia excreset:
his autem solertia ita excelluit in vasis,
artificum industria & lapidum valor quin-
tuplò pretium auri superaret, cum tamen
Josephus memoret mensurę modum ac men-
suram habuisse in longitudine duos cubitos
et dimidio, in latitudine unum cubitum,
et altitudine autem fuisse sesqui cubitalem,
non tantum aureis laminis extrinsecus
ductam, sed auro probato solidam in cras-
situdine non minorem semicubito. Necessarium
est, ut ingentis pretij fuerint hæc do-
naria, quibus Deum verum Judæorum *Phi-*
læus honoravit, cum legem vertere,
et de lingua in linguam transferre propo-
sisset.

R 3

Quã

Quâ liberalitate cum Judæos sibi obstrinxisset, ut libros promptâ voluntate & gratitudine magnâ extraderent, conquisiti sunt quæquæ versum septuaginta duo peritissimi viri, qui simul virtutis & litterarum laude celeberrimi audiebant, ex qualibet duodecim tribuum sex; ita *Eleazaro* Pontifice disponente, ut nulli ex tribus plus minusve honoris per hoc exhibuisse videretur. Qui ubi Hierosolymæ convenerunt, ibidemque ab *Eleazaro* donis unâ cum libris deferendis liberaliter quoque instructi essent, *Aristai* & *Andrea* legatorum auspiciis Alexandriam profecti sunt, eodemque die libros aureis characteribus in subtilissimis membranis exaratos cum alijs muneribus obtulerunt, quo adversus *Antigonum* navali prælio victor *Ptolomæus* triumphavit; ut duplici gaudio dies ille sollemnissimus ageretur. Posthæc per aliquot dies convivio regio magnificentissimè gratissimos hospites excepit; subtilissimis insuper quæstionibus in cætu suorum Philosophorum sapientiam eorum exploravit, & apprehendit cum sui & Ægyptiorum omnium admiratione, viros esse omnes præstantissimos, quorum fidei, doctrinæ & virtutis tantum opus committi posset.

Post hæc *Demetrius*, qui regiæ Bibliothecæ tum temporis Præfectus constitutus erat,

erat, viros ad maris insulam deduxit, in qua domus erat supra littus perquam decenter ornata, & quæ multo silentio quiesceret, rebus omnibus ad vitæ usum elegantissimè dispositis instructa: illic eos ad perlegendam interpretationem constituit, in cædris unicuique seorsim assignatis, ita ut suam quisque versionem sine alterius scitu & intuitu elaboratam per partes quotidie Demetrio extraderet. Totius autem legis versione intra dies septuaginta duos absolutâ (quâ temporis brevitatem apertum miraculo ostenderunt, se instrumenta esse divinâ scriba velociter scribantis)

Demetrius advocatis omnibus Judæis in locum, ubi versio facta fuit præsentibus etiam interpretibus perlegit codicem, deprehensumque est omnium verba & sententias quasi unâ mente conceptas, uno calamo scriptas ad apicem convenisse; erant autem libri, quos verterunt, non tantum Moysis, sed & Davidis & aliorum prophetarum, ut multis Sanctorum Patrum ostendit Salianus, & expressè D. Cyrillus ait Cath. 4. *divinas lege scripturas veteris testamenti libros viginti duos, quos septuaginta duo interpretes transfulerunt.*

Rex ubi exemplaria singulorum perlustravit, & unanimum omnium in unum sententiam conspirantium concordiam, quasi ab eodem

eodem magistro dictata verba singula excepissent, admiratus esset & deprædicasset, donis ingentibus locupletatos interpretes domum remisit; annuâ insuper celebritate memoriam tam miraculosæ versionis celebrari instituit. Hodie, inquit Philo. solennis celebritas renovatur in Pharo insula, ad quam non tantum Judæi, sed & alij plurimi trajiciunt locum veneraturi, in quo primum visa est hæc interpretatio, & pro tanto beneficio tanquam recenti gratias Deo acturi; post vota autem & gratiarum actiones cum amicis & domesticis in litore epulantur. De cellis separatis ingens certamen est nos inter & A catholicos, qui pertinaciter hoc miraculum manifestum negant, & pro sua sententia habent fauorem S. Hieronymum, quo sibi mirificè applaudunt: ille enim apertis verbis in Epistola ad *Desiderium* negat hanc septuaginta cellularum, & in eis interpretum factam separationem, aitque in una basilica congregatos fuisse, cellulas autem mendaciter constructas esse. *Iosephus* etiam & *Eusebius* nihil meminerunt de cellulis.

Catholici autem patrum antiquorum innixi auctoritate præclarissimè, per cellulas hæc miraculum factum & divinum beneficium, extollunt, & citantur pro hac sententia à *Saliano* S. *Iustinus Martyr*, S. *Irenæus*, S.

Cyrillus, S. Epiphanius, & Epiphanium
 secutus Iustinianus Imperator Novell. const.
 46. S. Augustinus, Rufinus &c. Numeran-
 tur etiam assertores hujus sententiæ Philo-
 strattianus, Clemens Alexandrinus, D.
 Chrysostomus, & defendunt doctissimè Leo
 Cassarius, Alphonsus Salmerou, Baronius,
 Gretserus, Serarius & Doctores plerique.
 Ratio autem cur S. Hieronymus hoc ne-
 gaverit, hæc est; cum ille fidelissimè scri-
 pturas sacras ex Hebræis fontibus vertisset,
 cepit habere multos adversarios, quibus
 hæc novâ interpretatione videbatur illa
 prior per septuaginta interpretes facta an-
 tiquari, & veluti fugillari, ideoque illam in
 prima veneratione complectentes multum
 S. Hieronymo opposuerunt; unde vir
 sanctus, animo acer, & ingenio fervidus
 aculeato stylo priorem illam interpreta-
 tionem perstrinxit; præsertim quia con-
 traria erat multorum errorum, quæ tem-
 porum successu in illam irrepserunt; itaque
 non tam primam illam genuinam & limpi-
 am adhuc, quam vitiatam persecutus est,
 sed quam corruptelam factum deinde, ut
 multi alij vertendi laborem susceperint. Ut
 ait Aquila Iudæus tempore Adriani Cæsa-
 ris, Theodotion Ephesinus proselyta judaicæ
 religionis sub Imperatore Commodo, Sym-
 machus sub Severo, & alij incerti auctores
 veterum versionum.

R 5

Nova

*Nova quadam profana
reperita.*

Circa tempora Ptolomæi Regis ex Ægypto Romam transportatus est usus horologiorum solarium, & primò solare horologium fecisse scribitur Papyrius. *P. Licinius* hâc ætate primùm tonsores è Sicilia Romam induxit. Gemmarum luxuria Romam primò illata est post devictam Asiam: quæ posteaquam Romanis subdita facta est, cum opibus suis vitia quoque transmisit Romam. Usus papyri, quâ abundant Nilus & mare Ægyptium, sive chartæ junceæ inventus à *Philadelpho* ad parandam librorum copiosam supellectilem, cum antè scriberetur in arborum corticibus: *Philadelphum* æmulatus est *Attalus* Pergami Rex, qui pro sua bibliotheca condendâ invenit usum pergamensæ membranæ. Idem *Attalus* docuit primus aurum intexere, unde *textæ Attalica* dicuntur. Primus è medicis

dicis venit Romam Peloponensis Archagatus an. urb. cond. 535. tamdiu enim Roma medicis caruit.

M. Æmilio P. Servio Coff. argenteus nummus primus figuratus est.

Ante ætatem *Lalij & Scipionis* nulli apud Romanos sapientes nominantur, ex quo colligitur, quòd Romæ litterarum & disciplinarum studium tunc temporis modò inceperit, nec juvenus Romana aliis, quàm Græcis exercitationibus alebatur; nam *Pho-* natione Gallus fertur primus fuisse, qui Cicerone adhuc puero existente latinè Romanam juventutem docere incepit. Primum divortium Romæ induxit *Carnitius* & meritò odium populi Romani incurrit.

Augustus Cæsar orbem universum per Geometriæ peritissimos emensus, hæc celebriora comperit. *Maria* 30. *Insulas* 27. * *Montes*. 40. *Provincias* 78. *urbes insignes*. 370. *majora* *flumina* 94. *gentes* 125. *ambitum* *ve-* orbis trecenties quindecies cen-

R 6 tena

tena passuum millia continere in longitudinem, ab Oriente in Occidentem sive ab India ad fretum Gatidanū octuagies quinquies centum septuaginta octo milliaria, latitudinem à meridie ad septentrionem fere dimidio minorem quinquagesies septuaginta duo milliaria, maris verò profundissimum perpendiculo in quindecim stadia protendi. Hæc quidem temporibus *Augusti* inventa sunt, sed ab eo tempore valde est aucta Geographia Christianorum sedulitate.

Anno m. 4005. ante Chr. 45. *Julius Cæsar* operâ *Sosigenis* periti Mathematici correxit annum, cùm reperti essent dies sexaginta septem, qui propter frequentem Pontificum intercalandi licentiam, superârunt annum solarem, & adeò digressa est anni ratio à legitimo loco, ut solstitium æstivum in 3. Calend. Augusti incideret, & neque messis æstati, neque vindemia autumnò amplius competeret. Itaque hoc anno Cæsar inter Novembrem

brems ac Decembrem duos integros
menses, qui dierum sexaginta septem
erant, intercalavit, & is ipse annus
4008. erat annus intercalaris ordina-
rius, quo ex consuetudine intercalan-
dus erat aliquis mensis, ut Censorius
ait, impar, pauciorum scilicet, ac non
nisi 23. dierum, qui inter terminalia
& regifugium mense Februario inse-
rebatur; inde factum est, ut annus iste,
quem Macrobius vocat annum con-
fusionis, quindecim mensibus consti-
tueretur, & dies 444. completeretur.
Ab hoc anno inceperunt anni ab hoc
reformatore & auctore ejus Julio dici
anni Juliani.

Urbes conditæ.

Lysimachia in Thracia condita à
Lysimacho * Nicomedes condi-
tor Nicomedis * Ticinum conditum
à Boiis insubribus * Carthago & Co-
rinthus restitutæ ab Augusto * Seleu-
cia à Seleuco * ab eodem Ediffa, Be-
roa & Pellus * Eumenia in Phrygia
con-

condita ab Eumene * Onias filius Pontificis Oniæ conditor Heliopoles * Sebaste solo æquata ab Hyrcano Pontifice Judæorum, & ab Herode in honorem Augusti instaurata * Nicopolis condita ad memoriam pugne Actiacæ * Herodes conditor Cæsareæ in honorem Cæsaris; vocabatur autem turris stratonis * Idem condidit Antidonam, Antipatridem & Herodionem in Antipatri & suum honorem *

— 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 —

S. 9. *Persona scientiis & artibus celebres.*

MENEDEMUS Erethriensis Philosophus tantæ apud suos auctoritatis fuit, ut gubernacula urbis ei cederentur; septem diebus ab omni cibo abstinere potuit absque valetudinis detrimento, vixit temporibus Antiochi Magni.

THEOPHRASTUS Cresius Philo-
lofo.

iosophus, primò Platonis, postea Aristotelis auditor ; vir singularis prudentiæ & admirabilis eloquii, discipulum habuit Nicomachum filium Aristotelis, dicere solitus ad auditores suos : *fily tempus pretiosissimum sumptus est, item ad amicos aiebat: fides coagulum est amicitia, amico ea exhibere te decet, qua ab eo tibi expulso exhiberi velles.* Libris multis editis nomen suum & memoriam propagavit.

MENANDER Poëta comicus, discipulus *Theophrasti*, familiarem sibi habuit eandem sententiam, quam D. Paulus postea scripsit, *corrumpunt bonos mores colloquia prava* ; mortuus Olymp. 122.

PHILEMON Poëta comicus, *Memandri* æmulus, mortuus est ex immodico risu, quo captus est, cum videret asellum comedentem ficus.

DEMETRIUS PHALEREUS Philosophus & *Theophrasti* discipulus, ab Atheniensibus, quibus præfuit per decem annos, trecentis & sexa-

sexaginta æreis statuis est honoratus, eo quòd civitatem redditibus & ædificijs plurimis auxerit. Sic quidè præfens honoratus est: cum autem abesset, omnibus statuis dirutis traduxerunt eum & infamârunt. *Demetrius* autem ad calumnias & probra, quæ illata sibi fuisse audiit, pacatè respondit: *imagines, non autem virtutem everterunt, cujus gratiâ illa erecta erant.* Sæpius auditus est dicere, *tantum eloquentiam valere in republica, quantum in militia ferrum.* Plures fuerunt *Demetrii* scientiis clari, sed inter omnes *Phalereus* excelluit, mortuus circa annum mundi 3749. auctoritate suâ impetravit à *Ptolomæo*, ut *Athenienses* Democratiâ iterum regerentur.

ZENON stoicus Philosophus ante Chr. 275. variis editis libris clarus dicere solitus: *sepultus apud te sit sermo tuus, quem tu solus audieris:* inediâ consumptus est anno m. 3784. ante Chr. 269.

CHRYSIPPIUS natione *Clius*, stoicus

icæ sectæ Philosophus & ZENONIS
collega, quorum doctrina erat posse
omnem animi perturbationem penitus ho-
minum mentibus eradicari; id summum
bonum esse, quod honestum, nihil deesse
ad rectè vivendum, in quo virtus est.
Chrysippi Symbolum erat: Sapiens
nullâ re eget, & multis rebus illi opus est;
& contra stultis nullâ re opus est, nullâ
anim re scit uti, sed omnibus eget.

POLEMON Philosophus Atheni-
ensis cùm juventutis esset valde lubri-
cæ, cùm Xenocratem audiisset de pudici-
tâ perorantem, ita se emendavit, ut
cum singulari scientia, hâc quoque
gemmâ virtutum omnibus præluce-
ret, eidemque in schola succederet.
Obiit an. m. 3782. ante Chr. 267.

ARATUS Asianus Poëta & Astro-
logus clarissimus, quem Antigonus
Macedoniæ Rex continuè secum re-
tinuit, & plurimum honoravit.

STRABO Lampfacenus Philoso-
phus & Orator præstantissimus, præ-
ceptor Philadelphi regis, à quo talentis
tre-

trecentis donatus fuit : Fuerunt alii quoque septem hoc nomine appellati variis scientiis insignes.

SILPHON Megarensis Philosophus, qui cum patria suâ ab hostibus expilatâ interrogaretur, quid suppellectilis sibi retinisset, quod secum asportaret, respondit: *ego mea in pectore, & non in seapulis porto.*

CRATES Atheniensis Philosophus auditor Polemonis ejusq; successor, quem adeo amavit, ut non vellet post mortem alio, quàm præceptoris sui sepulchro condi.

CRATES Philosophus Thebanus de hoc S. Hieronymus scribit, magnum auri pondus in mare projecisse & dixisse. *abi à me venenum divitiarum, vos potius mergam, quàm ego demergar à vobis.* Fuerunt & alii hujus nominis Crates, sed iste celebrior vixit temporibus Philadelphi.

ERASISTRATUS medicus Atheniensis temporibus Philadelphi medicus

dicus insignis, qui cum Antiochum regem ex gravissimo morbo sanasset, à Ptolomæo rege, filio Antiochi centum talentis donatus est.

LYCON Troadensis Philosophus circa eadem tempora, vir eloquio nitidissimus, & vestium mundicie cultissimus, per 40. annos artibus eximiis juventutem excoluit, & demum podagræ doloribus consumptus est.

TYMON APOLLONIADES Philosophus charissimus Ptolomæo Philadelpho.

JESUS filius SYRACH, natione Hebræus temporibus Ptolomæi Philadelphi Evergetis, floruit Hierosolymæ: multâ scientiâ & rerum experienciâ clarissimus, putatur nepos vel abnepos JESU SACERDOTIS MAGNI cum Zorobabele reducis ex Babylone sub Cyro, & fuisse unus ex LXXII. interpretibus, qui jubente Philadelpho biblia ex Hebræo in græcum transtulerunt. Librum, qui vocatur *Ecclesiasticus* sive *Concionator* Hebra-

Hebraicè scripsit, ut se vidisse testatur *S Hieronymus* exemplar illud Hebraicum.

Quem librum deinde **JESUS JUNIOR** nepos Senioris **JESUS** transtulit in græcum, in gratiam Græcorum & Profelytorum. Porro liber iste *Ecclesiasticus* adscribitur quidem à multis Salomoni, ejusq; nomine citatur ob similitudinem scilicet parabolarum & phrasium, & quia ex parabolis Salomonis quædam hinc inde huic operi inspersa inveniuntur, libri tamen auctor Salomon non est.

ANTIPATER Philosophus acutissimi ingenij.

ONESICRITUS Eginensis Philosophus.

ARISTOBULUS natione Judæus, Philosophus opera sua scripsit ad regem Ptolom: Philopatorem, fecitque commentarios explicationum in Moyse.

ARCHIMEDES Philosophus Syracusanus, & Geometra excellens, captis

capitis per prodicionem Syracusis, cum hostes omnia everterent, ipse diametros suos in pulvere designans à prætereunte milite occisus est; fuit primus sphaeræ fabricator: quanquam hoc inventum à *Laërtio* etiam *Anastimandro* attribuatur; edidit opusculum de cylindro, quod postea *Nicolaus V.* Pontifex in latinum traduci fecit.

PHILOPOMANES Megapolitanus Imperator & Philosophus æquè scientijs, quàm bellicis gestis illustris, temporibus Philopatoris vixit, cujus fortitudinem magno suo & suorum damno expertus est *Cleomenes Rex* Lacedæmonum, qui cum jam teneret Megapolim, & urbis medium forum cum armato milite repentino de nocte impetu occupasset, magnâ suorum strage à *Philopomane* denuò ejectus est. Mortem obiit veneno à *Dinocrate* porrecto sublatus. Fertur de eo, aded frugalem fuisse, & ab omni pompa superflua alienum, ut cum aliquando itinere ad Megarensis fœminæ hospitium.

spitium diversurus ministrum præmiffisset, qui significaret hospitem adventum; fœmina autem, absente marito suo, plurimum ob hospites adventuros consternata, & occupata esset in cœna paranda; primum *Philopomnem* ingressum esse in domum mulieris, quem illa famulum arbitrata in tenui pallio & vestitu vulgari, jussit sibi illicò ligna scindere, opemq; sibi in ministrando adhibere; quam servitutem ille avidus arripuit, ligna scidit, & in culinariis ministeriis operam solertem, ministris regiis scitè dissimulantibus, coquæ impertiit, donec à marito redeunte agnitus & veniam suppliciter rogatus respondit: *nulla conjugis tua, sed indecora faciei mea culpa est, quicquid hic culpa commissum deprecaris.*

NEVIUS Poëta comicus floruit sub Rege Epiphane, ad quem se contulit, cum Româ militum & Metelli factione expulsus esset.

PLAUTUS similiter Poëta comicus

cus ex Umbria Sarsina Romam profectus; vir voluntariè pauperrimus, qui operam suam pro victu ad manuarias molas alicui pistori locavit, & quoties ab opere vacaret, fabulas scribere ac vendere solitus, unde vestitum sibi compararet, victumq; solveret, quem labore manuum ex integro non merebatur. Mortuus ante Chr. circiter an. 188.

Circa Philometoris tempora clamerunt ENNIUS Poëta comicus, natione Tarentius * *Licinus* * qui à Catione quaestore Romam translatus & parco sumptu in monte Aventino habitavit usque ad annum vitæ septuagesimum. *Atilius* * *Turpilius* * omnes comici Poëtæ, floruerunt circa tempora Philopatoris.

PANETIUS philosophus fuit Scipionis consulis præceptor * *Possidius* postea magno Pompejo perquam familiaris * *Sextius Cæcilius* Ennij consubernalis, natione Mediolanensis * *Nigander* poëta Græcus * *Titius Livius* scri.

scriptor tragoediarum & alius à pata-
vino * *Cathin* philosophus natione
Ægyptius.

CATO oriundus ex agro *Censori-*
no: vir fuit integerrimus, qui similem,
quam in se repræsentabat, innocentiam
in aliis quoque exigebat. Senatoris,
Tribuni, consulis, prætoris, bel-
lici imperatoris, Censoris, Philoso-
phi, oratoris, Juristæ dotes amplissi-
mas & maximas raro exemplo in se
uno complexus, sicuti per omnium
scientiarum classes, ita per omnes gra-
dus dignitatum in gubernanda re-
publica glorioso & intaminato calle
pertransiit. Cujus integritatem Deus
longævæ senectutis honore coronâ-
se videtur; vixit enim multum supra
centum annos, & quidem centum an-
nis integris, eâ valetudinis constantiâ
& firmitate, ut nullâ unquam corpo-
ris ægritudine afflictus fuerit. Fun-
damenta posuit præclarissimæ fami-
liæ *Catonum*, quorum virtutibus &
præclare gestis reipublicæ Romanæ
flos

los magna incrementa & emolumenta accepit, ut immortale & sacratissimum fieret nomen *Catonum* Romanorum. Mortuus demum anno m. 1904. ante Chr. 149.

PHILO Judæus ex genere Sacerdotum, Alexandriae educatus, doctrinâ & scriptis libris claruit sub Philometore: putant nonnulli, illum librum sapientiæ græcâ linguâ scripsisse, sed probabilius id de ipso Salmone refertur. Fuit alius quidam Philo senior isto Alexandrino, quem Enebrardus numerat inter LXXII. interpretes.

Circa tempora Ptolomæi Everges celebres fuerunt *Methrodorus* Atheniensis Philosophus * *Terentius* Carthaginensis Poëta comicus * *Pacuvius* Brundusius tragædiarum scriptor, *Ennius* ex filio nepos. * *Aristarchus* grammaticus * *Lucius Accius* Tragædiarum scriptor * *Cajus Lucillus*
S Saty-

satyrarum scriptor primus inter Latinos.

HORTENSIUS Romanus, oratorum sui temporis princeps, æmulus fuit quoad vixit Ciceronis, illique secundus. De quo refertur, quod fuerit Orator delicatior, quàm virum decet, & formæ non minùs, quàm eloquentiæ studiosus, quia nunquam speculo inconsulto prodire voluit in publicum, quin priùs in illo semetipsum contemplatus & admiratus fuerit.

HORTENSIA filia fuit HORTENSII, quæ non solùm patris facundiam & doctrinam addidit, sed etiam ipsius pronunciandi splendorem æmulata est. Hæc in Triumvirorum Magistratu, cùm Matronarum Romanarum multitudo, publicâ exigente necessitate aliquando magno onere gravaretur, & nusquam vir inveniretur, qui mulierum causam ageret, sola ausa est animo constanti coram Triumviris eâ facundiâ perorare.

ut ma.

ut maximâ omnium admiratione crederetur ipse Hortensius elocutus esse, eamque ob rem quicquid expetiêrit, obtinuerit.

Floruerunt temporibus Pompeji
Phorius Orator, natione Gallus, qui prius Rhetoricam Romæ docuit, & discipulum Ciceronem nactus est *
Lucius Pomponius Historicus & Orator * *Leonicus* Grammaticus doctissimus, commentarios medicos, quos Pompejus Magnus in Archivis Mithridatis reperit, in latinum transtulit, magno emolumento rei medicæ *
Ultracillus Plotus instructor Cnei Pompeji * *Asclepidus* medicus * *Diodorus* Cardensis Orator * *Metbrodorus* Rhetor Græcus * *M. Furius* Poëta commentator *bibaculus*, natione Cremonensis * *T. Lucretius* Poëta, qui postea inatorio poculo in furorem versus propria se manu interfecit * *Apollo* Pergamenus, Orator Græcus, Claudij Augusti Præceptor, cujus disci.

scipulus quoq; fuit Dionysius cogno-
mento *Atticus* Historiis clarus * *Theo-*
phanes Mitilenus, qui res gestas Pom-
peji magni, cui familiaris erat, poste-
ritati transcripsit * *Mithridates* Phi-
losophus Pergamenus, qui postea cum
Julio Cæsare contractâ amicitia ad
eos honores pervenit, ut Bossori rex
efficeretur * *Catullus* Poëta patriâ Ve-
ronensis, qui scripsit amatoria * *Dio-*
dorus Historicus siculus, Græcæ po-
tissimum historiæ scriptor.

TULLIUS cognominatus MAR-
CUS CICERO Volscorum genere
natus anno m. 3948. ante Chr. 105.
Olymp. CLXVIII. Patrem habuit *Tul-*
lium, matrem *Majam*: in juventute sua
optimis disciplinis & artibus ita ex-
cultus est, ut adultâ ætate in omni ge-
nere scientiarum principatum tene-
ret, non minùs Palladis togatæ, quàm
sagatæ strenuus sectator: militare cœ-
pit sub *Sylla*, sub quo hostes extrane-
os superare didicit: consul deinde fa-
ctus anno ætatis suæ quadragesimo
se-

secundo ad reipublicæ intestinos ho-
 stes, *Catilinam*, *Clodium*, *Antonium*,
Verrem, aliasque sanguinarias conju-
 ratorum cohortes eloquii sui vires &
 arma convertit, tot victoriis in rostris
 potitus, quot nullus imperatorum in
 campis: centies expugnator animo-
 rum perorando triumphavit, & po-
 pulum Romanum rapuit in admira-
 tionem: Experiri nihilominus de-
 buit, quàm incerta sint omnia, quæ
 gratiâ hominum & plausibus nitun-
 tur, quando ipse non solum à *Clodio*
 perditissimo nebulonum in exilium
 actus est, sed etiam iniquissimæ con-
 cordiæ victima cadere debuit, quam
 tres Triumviri, *Antonius*, *Augustus* &
Lepidus conjuratâ tyrannide iniêrunt,
 integerrimorum virorum cruore
 cinxerunt. De morte Ciceronis ita
D. Augustinus lib. 3. de civitate Dei
 cap. 30. *Octavianum* adhuc adolescen-
 tem fovebat *Tullius*, sub spe Reipublicæ
 promovenda contra *Antonij* malitiam;
 & *Augustus Octavianus* *Caesar* *Anto-*
nium

nio permisit Ciceronem occidere, quasi concordia quâdam pacto. Tullius patriæ pater anno vitæ suæ 64. à Popilio, quem ipse defenderat, traditus est voluntati infensissimi hostis sui Antonij; in fuga captus & capite truncatus est, cum prius linguæ partem præscidisset, & caput in rostris Romanis expositum est an. m. 4011. ante Chr. 42. Scribunt Antonium, priusquam capite truncaret, linguæ partem refecuisse propter inuectivas adversus se dictas, cui Cicero dixerit, *nil agit Antoni, scripta diserta manent.*

CATO JUNIOR *Catonis senioris, Censorini dicti, pronepos, Philosophus & Orator clarissimus, Senatûs Romani ornamentum & decus litteraturæ exquisitissimæ, insuper patriæ salutis & libertatis avitæ retinendæ tantâ intemperantiâ æstuans, ut, cum Actiâ câ pugnâ peremptam populi Romani libertatem videret, ferrum in se ipsum strinxerit, & cum vulnus nondum exanimati amici & domestici contine-*

rent

rent atque obligarent, suis ipse mani-
bus vulnus ferociter distraxerit, atque
obfirmato animo se interemerit anno
m. 4008. ante Chr. 45. Vocatur hic Ca-
to *Uticensis*, quia *Ulticæ* violentam sibi
mortem adscivit.

Claruerunt etiam hisce temporibus
Salustius Romanus Historicus ac Phi-
losophus, quem *S. Augustinus* vocat
insignem nobilitate veritatis * *Varro* vir
acumine ingenij & editis copiosis li-
bris celeberrimus, cujus meminit *S.*
Augustinus lib. 6. de civitate Dei, ait
que in omni eruditione versatissimum
fuisse * *Mencrates* Nofensis Philo-
sophus * *Aristodemus* ejusdem Mene-
cratis filius * *Sostratus* frater Aristo-
demi * *Emilius Macer* Poëta natio-
ne Veronensis * *Antonius Musa* Cæ-
saris Augusti medicus, à quo statuâ
publicâ ex ære fusâ honoratus est,
cum gravi morbo eum exemisset: pe-
rijt in naufragio * *Servius Sulpitius*
doctissimus Jurisconsultus * *Falcidius*
Jurisconsultus & tribunus plebis, con-
ditor

ditor legis Falcidiae * *Albanus Tibullus* eques Romanus, Poëta & vir litteratissimus * *Varrus Tucha* Poëta & contubernalis Virgilio * *Messale Corvinus* Orator magno loco apud Augustum, qui regi Herodi benevolentiam conciliavit, ut rex Judææ nominaretur * *Cornificus* Poëta Romanus, & simul militaribus gestis præclarus, à suis militibus destitutus occubuit, quos fugitivos galeatos lepores appellare consuevit * *Cornifica* soror *Cornifici* poëticæ artis præstantiâ cum fratre certavit * *M. Bavus* Poëta celeberrimus, cujus in bucolicis Virgilius meminit * *Tullius* tyro Ciceronis alumnus, & libertus, & socius atque adiutor Ciceronis in litteris, post cujus obitum in prædium Puteolanum se contulit, & in annum centesimum vitam extraxit. *

VENTIDIUS BASSUS humili loco natus patre murario, & à Pompejo cum matre in triumpho ductus, scientiâ & re militari ita profecit, ut ab
Anto-

Antonio provinciarum orientalium
Præfectus constitutus fuerit; Cæsar
deinde favoribus Prætor, pontifex,
Romanus & consul factus fuit, quâ dig-
nitate postremâ obtentâ circumiens
Romæ exclamavit ad cives: *videte
portentum, qui muros fabricabat, consul
factus est Romanus.*

VIRGILIUS MARO Poëtarum
princeps, natione Mantuanus, natus
anno m. 3984. ante Chr. 69. ingenij
fuit ad poësin & Mathesin, aliasque li-
berales artes à natura ficti factique, &
industriâ constantiâque mirificè à
primis annis elaborati claritate & ce-
lebritate Cremonam, Mediolanum,
Neapolim & Romam illustravit. O for-
voluptatis & spurcitiarum, *Cæsari Au-
gusto* ob puritatem in scriptis & mori-
bus valde acceptus & dilectus, obiit
tandem Brundusij anno ætatis suæ 52.
cujus ossa Neapolim translata in via
Puteolana condita cum epitaphio,
quod ipse sibi condidit.

S 5

Mant-

*Mantuam genuit: Calabri rapuere: tenet nunc
Parthenope; cecinit pascua, rura, duces,*

MECÆNAS vir litteratus & litterarum fautor ac protector singularis, *Augusto Cæsari* familiarissimus & in summis amoribus propter fortitudinem, felicitatem & in monendo libertatem cum maxima prudentia conjunctam; cui urbis custodiam tradere non dubitavit, quia ab omni ambitione, dolo & omni cupiditate alienum novit. Fuisse autem illum præsidium litteratorum ex *Virgilio, Horatio* & alijs notissimum habetur, nec sine gloria nomen MECÆNATIS ad posterios benignitatis ipsius imitatores propagatum est. Obijt anno 5046° ante Chr. 7.

HORATIUS Poëta patriâ Venusinus patre Libertino natus ex humiliforte, ingenij & litteraturæ præstantiâ evasit ad Tribunatum, quo à *Bruto Cæsaris* interfectore honoratus est. Post *Brutum* autem devictum ad *Augustum* reversus *Mecanatis* patrocinio &

& intercessione gratiam favoremque
 ejus obtinuit, & vitam poësi concin-
 nandæ addixit tam eleganter, ut inter
 Lyricos principatum mereatur. Mor-
 tuus est anno vitæ quinquagesimo
 septimo, ut creditur ex nimio dolore
 ob *Mecanatem* suum paulò antè de-
 functum. Vir fuit linguâ melior, quàm
 vitâ, in cujus sepulchro sine injuria
 (& ipso neutiquam repugnante) in-
 scribi posset: *Epicuri de grege porcus,*
 adeo voluptatibus sese laureatum
 mancipium consecravit. Cumque ex
 poësi suâ valde opulentus evasisset,
 obiens hæredem scripsit *Augustum*, si-
 cut etiam *Mecanas* fecit, fuitque maxi-
 mâ pompâ apud *Mecanatem* suum
 sepultus.

Illustres circa eadem tempora exti-
 terunt *Cornelius Gallus* Poëta * *Bassus*
 ornatissimus Orator & Dux Augusti
 Cæsaris præstantissimus * *Strabo* Hi-
 storicus, Geographus & Philosophus
 natione Cretensis * *Solinus* Histori-
 cus & Orator gravissimus * *Titus Li-*

vir Patavinus Historicorum tam Græcorum, quàm Latinorum princeps, obiit anno post Christum natum 27. *

Valerius Maximus Romanus, Philosophus & Orator eloquentissimus, cui familiare erat illud: *Lento gradu ad vindictam sui divina ira procedit, tarditatemque supplicij gravitate compensat* *
 Anthenodorus patriâ Tharsensis Philosophus Stoicus *

OVIDIUS NASO Sulmonensis Poëta clarissimus, elegiarum elegantiam plurimum apud Augustum valuit, sed anno ætatis suæ quinquagesimo ab eodem *Augusto* in Pontum insulam apud Sarmatas est relegatus; de crimine non satis constat, in lib. de ponto sic ipse quidem de se canit:

*Naso nimis prudens artem dum tradit amandi,
 Doctrina precium triste magister habet.*

Sed fuerunt etiam alij, qui eadem ætate scripserunt lasciva impunè, igitur per hoc non videtur exilij sententiam incurrisse. Affirmant nonnulli cum *Livia Drusilla* imperatrice nimis familiaria-

miliarem fuisse, & artis amatorix negotium tractare voluisse ; unde (mitigata mortis sententia) in exilium relegatus fuerit. Obiit an. Chr. 17. exilii sui anno septimo, non tam bene meritus de poesi, quam male de suis moribus.

§ 10. *Bella & bellis clari.*

Quo tempore bella Judæorū ple. raq; gesta sint, supra commemoratum in gestis Pontificum, & Ducum Judæorum: quos inter Machabæorum gloria præcipua enituit, & præter alios specimen suæ fortitudinis singulare præbuerunt *Eleazarus & Razias.*

ELEAZARUS cognomento ABARON interpretandum cum *Antiocho*, ratus præclaro elephanto insidere regem, illuc cursu, cæsis hinc & inde hostibus pervenit, & succedens sub ventrem ejus, belluam suffodit, cujus ruentis pondere, ipse quoq; oppressus est. Erant autem elephanti in illa

illa pugna numero triginta duo, & singulis elephantis addicti mille viri clypeis & armis fulgentes, ipsiq; elephanti Antiochi jussu vino, & Mororum succo potato ad pugnam efferati.

RAZIAS propter affectum singularem in Judæos, *pater Judaorum* appellatus Hierosolymis *Nicanore* grafante & *Judam Machabaum* indagante ad occidendum, eidem proditus, cum à quingentis militibus obsideretur, jamque perfractis januis capiendum se videret, ex alto præcipitem se dedit in turbas, ut saltem non inultus aliquos opprimeret; quibus locum cedentibus in vacuum decidens, toto corpore conquassatus, animosè tamen surrexit, & cursu in petram quandam ascendit, ex qua intestina sua spargens super turbas, & invocans Dominum vitâ functus est.

Hoc factum D. *Augustinus* variè omnem versat in partem, ad condemnandum multò pronior, quàm ad probandum; ideo Circumcellionum dementiæ furiosæ an conferrat, dubium movet; nihilominus propter
viri

viri optimi famam & zelum pro vero Deo & lege ejus, præsertim quia commendatur à sacra scriptura, adscribendum videtur speciali instinctui Spiritus sancti, volentis Judæos ad generosos ausus pro gloria veri Dei contra gentes animare.

Bella gentium.

BELLUM TARENTINUM duce *Pyrrho* Epirotarum rege contra Romanos initium habuit an. m. 3774. ante Chr. 279, & prælio triplici totum bellum confectum est, quod Tarentini inferre cœperunt. In primo prælio Romani duce *Valerio Lemno* (quibus incogniti adhuc erant elephantibus & necdum exploratum robur eorum) ab his terri & oppressi magnâ suorum strage cesserunt. Capti sunt à *Pyrrho* 1800. quos honorificè tractavit. Secundo prælio Romani ducibus *P. Sulpitio* & *Decio* contra milites æquè, quàm elephantos victores evasere, suorum tantum quinque, hostium autem multis millibus cæsis. Tertio prælio iterum victoria penes Romanos

nos

nos stetit duce *Fabricio*, à quo sibi metuens *Pyrrhus* missis amplissimis & regiis muneribus optimatum Romanorum consulumque animos conciliare studuit; sed quia avaritia Romanos nondum invalerat, neminem invenit, cujus domus muneribus pateret; itaque Samnitibus & Curiis devictis *Fabricius* Romæ triumphavit. Missus autem contra *Pyrrhum* *Curius dentatus* & *Cornelius Lentulus*, cæsis ex Tarentinorum exercitu 24. millibus, *Pyrrhum* penitus nunc copiis exutum in fugam compulerunt; & composita est quies tum inter Tarentinos, postquam decem annis bellum insolentiâ Tarentinorum inceptum durâset, tum inter Samnites bello per septendecim annos contra Romanos incumbentes.

PYRRHUS rex fuit Epirotarum à Tarentinis imperator belli postulatus, quam opportunam regni sui augendi occasionem ille ratus, promptissimè amplexus est, æquè parandis, quàm regnis perdendis natus, magis spe regnorum, quàm usu *Alexander dimidiatus* dictus, ejus ambitione & regnandi insa-

infatiabilem libidinem æmulabatur ; cupiebat omnia , donec nihil demum tenuit , infestus omnibus , Siculis , Carthaginensibus , Tarentinis , Romanis , Spartanis , à nullo tamen ex omnibus his , immò nec omnium viribus conjunctis victus fuit , donec Argos occupantem & ferocissimè inter promptissimos dimicantem intra portas anicula imbellis illisu tegulæ posttravit , & truculentum ducem exanimavit anno ante Chr. 241.

FABRICIUS singularem laudem refert à continentia sua , cum enim Pyrrhus novisset tenuem Fabricij & pauperem sortem , obtulit ei quartam regni sui partem , si ad partes suas à Romanis transfret , cui Fabricius respondit : *malle se vivere pauperem in divite imperio , quàm in paupere imperio divitem esse ;* repulit etiam alterâ vice oblatos à Pyrrho thesauros , quibus amicitiam ejus sibi conciliare & fidelitatem expugnare tentabat , hoc responso reddito , *neutiquam Romanos divitias quarere , sed quarere , ut divitibus imperent ;* quod admiratus Pyrrhus ajebat , *difficilius Fabricium ab honestate , quàm solem à cursu suo dimoveri posse* Tantæ fuit ob fidem apud Pyrrhum æstimationis , ut unius illius fidei omnes captivos 1800. crederet hâc lege , ut si pacem abnuisset tenatus (quam per *Cineum* legatum & ducem

cem suum petebat) salutatis amicis & celebratis saturnalibus ad se remitterentur, idque mirâ fide factum est. Obijt Romæ nihil hæredibus præter bonam famam relinquens.

Anno m. 3774. ante Chr. 279. Galli populosissima gens, ut novas terras acquireret, cum trecentis millibus eruperunt, & pars illorum media in Macedonia inuaserunt, & *Ceraunum* occurrentem profligârunt ac ceciderunt: pars altera duce *Brenno* in Græciam involavit, ingenti omnium consternatione, sed cum profanis spoliis addere concupisceret etiam sacra, & pararet Delphicum templum expilare, aëre per grandinem & frigore præliante, variis casibus periêre, & Brenno demum ipso mortem sibi violentam inferente, nullus Gallorum evasit.

Anno m. 3790. ante Chr. 263. inchoatum est primum bellum Punicum à Romanis: quocunque prætextu ejus indictio facta fuisse perhibeatur, reipsâ propter Siciliam Italiæ proximam, ei que horreum futuram.

pro-

Propter hanc duo commissi sunt populi, Pœni & Romani odiis internecinis grassaturi.

Primæ expeditionis navalis Dux fuit *Appius Claudius*, *Quinti Fulvii* consulis collega, qui primus omnium Itatarios milites Romanos classi commisit & Romanis hactenus intentatum mare, cum milite pugnae mobili inassueto, explorare ausus est, & quidem ausu tam fortunato, ut in ipso elemento quod Afrorum & Siculorum proprium credebatur, pugna navali commissa *Hieronem* Siculorum regem profligaverit magnanimitate *Duillii* nunquam tentatum facinus moderante. Pœnos per occupatam Siciliam profecutus est *Attilius Regulus* & in gentibus cladibus fugientes affecit in Africa.

(Erant enim Pœni sive Carthaginenses evocati ab *Hierone* rege Siciliae, ut adversus Romanos confederatis viribus pugnarent) Victorem autem Regulum victoriâ spoliavit *Xanthippus*, qui Carthaginenses artes spartanâ virtute suffulciens cum repulso Regulo bellum quoque repulit in Siciliam, quæ facta est belli sedes, donec per *Metellum* in Africam Pœni iterum retrusi sunt: idque non sine damno Romanorum terrâ marique percepto: quod tamen lucrum ingens ex Sicilia, *Melliana* & *Hierone* rege

rege superatis & captis uberrimè compensavit.

Altera expeditio à *Marco Regulo* & *Lucio Manlio* consulibus suscepta est contra *Amilcarem* Afrorum ducem, in qua captis merfisq̃ pluribus navibus, Romanis cessit magna copia elephantorum & viginti septem millia captivorum, quos Romam miserunt; neque tamen semper feliciter cecidit belli alea Romanis. In tertia expeditione susceptâ Carthaginenses pacem rogârunt suppliciter, sed à *Regulo* durioribus conditionibus oblatis (non tamen acceptatis) rejecti sunt; unde efferati & audâs Lacedæmoniorum copiis regem cum omni exercitu ultimâ pernicie devicerunt, ita ut duobus tantum Romanis fugientibus 30. millibus occisis ipse *Regulus* cum quingentis captivis in vincula conijceretur.

Hanc stragem *Marcus Æmilius Paulus*, & *Servius Fulvius* novâ expeditione & nobiliore fortunâ vindicaverunt, Afris terrâ mariq̃ superatis & ducentis hostium millibus interfectis captisque centum & triginta elephantis.

Carthaginenses adhæc *Regulum* Romam cum legatis suis miserunt, qui captivorum permutationem imploraret, suscepto tamen prius ab eo juramento, ut si Romani permutationi non assentirent, ipse Carthaginem

ginem rediret, qui ut D. Augustinus de eo scribit variis in libris *de civitate Dei*: cum Romam venisset, in senatu contraria legationi suæ Romanis persuasit, asserens utile eis non esse propter se, jam propè senio confectum virum, tot robustos & nobiles captivos permutare; quod etiam factum est, Regulus autem ut se tenacem datæ fidei præstaret, Carthaginem rediit, ubi crudeliter est habitus. Resectis enim palpebris vel sursum deorsum confutis, expositus est ad solem: quotidie etiam inclusus in machinâ seu dolio acutis clavis intrinsicè horrente, in quo circumagebatur, illâ machinâ ex loco lubrico defluente. Sic cruciatus ac præterea diu vigilare coactus Regulus interiit, vir supra modum fortis & constans.

Alternis victorijs & cladibus Romanos inter & Pœnos per 23. annos ferociter pugnatum est, & Pœni tandem cladibus magnis attriti pacem postulârunt & non ægrè impetrârunt his conditionibus: *Pœni universâ Siciliâ excedunt; cum Hierone bellum non gerunt* (erat enim jam Hieron rex Siciliæ à Romanis redditus, quanquam Siciliæ regnum cum rege maneret Romanorum) *Syracusanos armis ne petunt, neque Socios Syracusanorum: captivos omnes sine pretio Carthaginenses Romanis reddunt: argenti talenta bis mille & ducenta intra annos*

annos viginti Pani Romanis pendunt. Et hic fuit eventus primi belli punici, quod Romanis multiplicis triumphus materiam suppeditavit.

Anno m. 3829. ante Chr. 224 erupit bellum Gallicum, quod octavum jam annum Insubres Boii Galli; contra Romanos meditabantur; accessere ad Insubres Gessatæ Galli cum regibus *Concolitano, Aneroësto, Viridomaro*, qui validis exercitibus instructi comparuerunt. Tot populis ut se Romani possent opponere, Venetos & Cenomanos ad se traduxerunt, tota deinde Roma cum tota Italia (etiam sacerdotibus non exceptis, qui aliàs exemptierant militiæ gravaminibus) arma induere coacta est; & tres exercitus fortissimi compacti sunt: *Polybicus* numerat in triplici exercitu septuaginta sex millia. Pugnatum primò ab uno exercitu Romanorum sinistro Marte, cæsis multis millibus suorum; Galli autem spolia domum referre festinantes, & tunc ad debelland-

landos Romanos reverti cogitantes, ex inopinato triplici coeunte exercitu Romanorum, omni ex parte conclusi & arctati sunt : unde statuerunt aut vincere aut mori. Fortissimis igitur animis pugnare ceperunt, & fortè conceptæ Ipei respondisset secundus eventus, nisi sagis braccisq; rejectis nudi cum solis armis pugnare, & primos ordines occupare temerè & insolentes tentassent : à sagittariis enim mox telis confixi, partim in vestigio ceciderunt, partim retrocedentes ordines turbaverunt, & quadraginta millibus suorum cæsis, decem millibus captis, multis suorum millibus fugâ dilapsis, Romanis præbuere victoriam. Captivos inter rex *Concolitanus* fuit, quem *Emilius* Romæ cum aliis captivis in triumpho ad Capitolium deduxit, quia juraverant se non prius thoraces exuturos esse, quàm in Capitolium venissent.

Anno m. 3836. ante Chr. 217. *An- nibale* Carthaginensium duce Saguntum

tum expugnante, Romanos pudor, quia sociis opem non tulerunt, & furor, quia viderunt leges violatas esse, eò abripuit, ut peterent per legatos aut Hannibalem sibi à Carthaginensibus & Saguntum restitui, aut bello gravissimo vindicandam injuriam intelligerent. Carthaginensibus nihil ad has minas perterrefactis, sed arma inclamantibus tam ferox bellum motum est, ut per annos octodecim Europa & Africa Pœnorum & Romanorum sanguine stagnâverit: & primò quidem in multis præliis ab Annibale stetit victoria: postea ab eodem, ex ægritudine aliqua lusco facto (veluti fortuna deformem despueret, & juvenem floridum præ lusco amaret) ab *Hannibale* ad *Scipionem* Romanum, postea dictum à victoriis *Africanum* recessit. Duces, qui bellum hoc celeberrimum reddiderunt, præcipui fuerunt, qui sequuntur.

HANNIBAL filius *Amilcaris* magni ducis Carthaginensium natus annos 25. imperator

tor exercitus creatus est, ingentis animi, maturi consilij, intrepidæ audaciæ, indefessæ industriæ imperator. Proximo triennio, quo imperium suscepit, omnes Hispaniæ gentes bello subegit, & Saguntinorum civitatem opulentissimam, populi Romani amicam fame oppressit tam furiosâ, ut teste D. Augustino diu suorum cadaveribus pasta fuerit: quæ denique omnibus exhausta viribus & rebus, ne saltem captiva in Hannibalis manus veniret, ingentem rogam publicè construxit, in quem ardentem omnes incolæ unanimi consilio sese conjecerunt, & cineres suos victori Hannibali cum urbe reliquerunt. Post hæc Hannibal fratre suo Asdrubale ad Hispaniæ custodiam relicto, saltus Pyrrheneos transiit, & cum ad Alpes pervenisset, quæ Italiam à Gallia dividunt, quas nemo unquam cum exercitu præterquam Hannibal pertransiit, ita prærupta illa & lapidosa montium acetosissimo & ignibus patefecit, ut elephantis oneratis strata pervia præberent. His itineribus superatis in Taurinenses agros descendit, & pervagatus totâ Cisalpinâ regione Romanos tribus atrocissimis præliis profliavit, urbes multas obtinuit, inde in Liguriam & Apenninum transiens Hetruriam invasit, ubi gravi catharro affectus oculos alterum perdidit. Causam hujus ægritudi-

T tуди-

tudinis conijciunt in nives, quarum intuitu continuo in Alpium transitu multi militum ejus excæcati sunt.

Sic luscus redditus *Flaminium consulem* apud *Thrasimenum lacum* occidit, & 26. millia feroci conflictu interfecit. Cladibus ut aggerem opponerent Romani, *Fabium Maximum* miserunt, qui castra sua per summa montium abdita ponens, Hannibalis fervorem cunctando eludere cæpit, donec oblatâ cædendi occasione Aretinorû auxilio vicit: qui tantum ad hoc bellum apparatus contulerunt, quantum testante Livio tota nunc Hetruria non conficeret. Per sexdecim ergo annos totam Italiam varijs cladibus *Hannibal* fatigavit, indeque in Apuliam conversus stragem ingentē, iterû intulit Romanis apud Cannas, in quo prælio tot Romanorum millia occisa sunt, ut tres annulorum aureorum modios, quos è militum occisorum manibus extraxerat, Carthaginem mitteret. Hoc prælio consulares omnes viri & senatores, aut capti, aut interfecti sunt, & actum fuisset cum Roma, si Hannibal uti potuisset victoriâ. Sed Capuæ captæ delicijs & otio miles per hyemem emollitus (quem labor hæctenus induraverat) deinceps subsistere non valuit. Aliunde etiam sinister eventus cursum victoriarum Hannibalis stitit: nam P. & Cn. Corne-

lius *Scipiones* in Hispania *Asdrubalem* fratrem *Hannibalis* (quem cum exercitu in Italiam acciverat) non tantum ab itinere incepto represserunt, sed audacissimo & fortunatissimo praelio victum, castris & milite exuerunt, unde res Pænorum infirmari cepit.

Capua posthæc à Romanis iterum obsessa ab *Hannibale* redimi non potuit; unde Capuani, metuentes pænas à Romanis ob defectionem infligendas, consilio inito magna ex parte (inter quos 27. senatores numerantur) convivia celebrârunt, & mutuis veneni propinationibus ad mortem obeundam semet invitârunt; alij autem populi Romani clementiam sæpius experti, legatos de urbe dedenda miserunt: quâ obtentâ Romani præter spem crudeliter sævierunt. *Fulvius* enim 53. Senatores virgis cæfos securi percussit, priusquã responsum Româ veniret, quid cum Capuanis victis ac vincendis statuendum esset. Trecenti nobiles Capuani venditi, distracti & varijs casibus intercepti perierunt. *Syracusa* quoque à *Marcello* pulsâ Pænis recuperata: cum *Agrippa* pulso *Hierone*: *Carthago* nova à *Scipione* recuperata, & fugato *Magone* tota deinde belli fortuna Pænos deseruit. *Hannibal* enim, quantumcunque vires suas restaurare laboraret

raret, *Marcello* tamen cedere coactus, unde multæ ad Romanos deditiones factæ, & multi in Hispania ad *Scipiones* transierunt.

Hosilius quoque *Hannibali* formidabilem se præbuit cum exercitu, qui Pœnos carpsit, & quæqua potuit, valde diminuit. Post hæc Pœni cernentes hinc *Asdrubalem* iteratis præliis succubuisse, inde *Hannibalis* vires plurimum debilitatas esse, & præclarissimorum ducum Romanorum, *Fulvii*, *Marcelli*, *Scipionum*, *Fabij* fortitudine ac felicitate, retroversam victoriam relictis Pœnis ad Romanos remeasse, *Hannibalem* (quamquam multum invitum & diu reluctantem) Carthaginem revocant, pacemque tanquam castigati suppliciter rogant & impetrant: *Hannibal* autem inde sibi metuere coepit: fiebat enim in ita pace suspectus Romanis de foedere inito cum *Antiocho*, unde Romani tradi sibi postulabant *Hannibalem*; quod ille resciscens fugit ad *Antiochum*, quod etiam Romani arma sua converterunt, & bello facti superiores *Antiocho*, ab hoc quoque postulant *Hannibalem*; sed præmonitus iterum *Hannibal*, etiam nunc fugam maturam evasit ad *Prusiam* Bythinæ regem, quem insecutus mox *Quintius* legatus à Rege Bythinæ postulat, bellum minatus, & Romanas inimicitias, nisi dederetur *Hannibal*, quam deditionem cum ultra declinare non pos-

posset, haulto veneno (quod more regum in annulo circumferrebat) morte spontanea prævenit an. m. 3871. ante Chr. 18. ætatis suæ septuagesimo.

FABIUS MAXIMUS consul Romanus, militaris rei peritissimus, triumphos quinque egit, & electus contra *Hannibalem* dictator non tam bellando, quàm cunctando, & maturè consilia agitando, rempublicam ab interitu, in quem Hannibalis fervore rapi videbatur, servavit. Cum enim vidisset *Minutium* collegam suum à *Pœnis* victum, quanquam sibi infensum, privato tantum odio, posthabito amore patriæ, *Pœnos* aggressus, Romanos periculo liberavit, de quo Hannibal dixit, *facile cogitabam hanc nubem Fabium intelligebat) cunctantem, impetstatem & procellam parituram esse.* Victo Hannibale quintum triumphum, cumque celeberrimum Romæ egit. Laudat *S. Augustinus* in *Fabio* singularem abstinentiam, quod in everfione Tarenti & publica dirptione non permiserit diripi simulachra Deorum & interroganti quid simulachris faciendum statueret, responderit, *relinquamus Tarentinis iratos Deos suos.*

CLAUDIUS NERO cum *Livio Salina* consule adversus *Asdrubalem* exercitum duxit, quem collatis signis devicit, & preempto Romæ triumphavit.

T 3 CLAU

CLAUDIUS MARCELLUS iisdem temporibus contra Syracusanos missus, urbem Syracusanam evertit, & ut S. Augustinus de eo scribit, in ipso hoste servanda pudicitia curam gessit, antequam enim civitas invaderetur, edicto publico constituit, ne quispiam corpus aliquod liberum violaret. In re militari egregiè excelluit: ad nullum genus pugnae vel segnis vel minùs exercitatus. Capto Mediolano, & omnibus oppidis Æmiliae, victisque Iberis cum duce *Briomate*, quem *Marcellus* ipse manibus suis duello aggressus peremit, Romae splendidissimè triumphavit. Demum cum Pœnis pugnans, unà cum *Crispippo* ejus collega lanceà perfoesus occubuit.

SCIPIO AFRICANUS filius *Scipionis*, vir non solum *Scipionum*, sed omnium ferme Romanorum primarius: cum annum aegeret 24. & intellexisset senatores propter *Hannibalis* metum Italiam relicturos, veniens in senatum extracto gladio id fieri prohibuit, asserens se patriæ defensorem futurum. Tanta ex facie ejus effulgebat virtutis præstantia, ut *Masinissa* Rex ad eum veniens & intuitus, sic virum admiratus fuerit, ut ne oculos ab eo contemplando averteret. Voluptatem carnis ab exercitu proscrispsit, & duo millia scortorum abegit. Captâ Carthagine, novâ Hispaniæ urbe,

Mago-

Magonem fratrem *Hannibalis* captivum Romanam transmisit, *Amionem* Afrorum ducem cum *Siphace* Numidiæ rege, Romanæ ditioni subegit; *Hannibalis* equitatum ita fudit, ut supra 20. Pœnorum millia cæsa, & totidem uno die capta fuerint, *Hannibale* cum paucis equitibus elapso: unde honorificentissimo triumpho Romanam invehens, in ærarium retulit prædam auri & argenti pondo centum & viginti duo millia. *Siphacem* quoque captivum duxit, & sic finem bello punico secundo imposuit, cum illud octodecim annis durasset. Hic ille *Scipio* fuit, qui, cum in senatu deliberaretur, an Carthago evertenda esset, contradixit *Catonis*, noluitque illam Romanorum æmulam urbem deleri, ne Romani sine æmulâ urbe otio lascivirent; quod etiam contigit. Hic tandem *Scipio* patriæ pater & conservator, æmulorum invidiâ de pecunia in senatu accusatus, apud Linternum Tusculum exul, privatus vitam finiit, & nihil ex omnibus præliis & victoriis in Africa gestis retulit, nisi inane cognomentum hoc *Scipio Africanus*.

SCIPIO NASICA prædicti *Scipionis* frater, dictus *Asianus* ab Asia devicta. Hic *Antiochi* filium *Epiphanem* obsidem Romanam deduxit, triumphavit de Boiis superatis, in quo triumpho usus est Gallicis carpentis arma

arma, signa, spolia Gallica omnis generis tranſvexit, & cum captivis nobiles ingentem equorum gregem, præter æris immensam copiam intulit in ærarium auri ducenta quadraginta ſex, argenti infecti trecenta quadraginta millia pondo.

Anno m: 3854. ante Chr. 199. ex cineribus ſopiti belli Punici exarſit bellum novum, Macedonicum dictum, quod Romani *Philippo* regi intulerunt, quia is Athenienſes ſocios Romanorum afflixit, & agros depopulatus, & ex Punico fœdere in ſenſus eſſet Romanis. In hoc bello *Quintius Flaminius*, cui (provincia illa cum cõſulari dignitate obtigerat) rem fortiter & feliciter geſſit. Pax petenti *Philippo* his legibus data eſt, ut impoſterum quinquaginta tantum naves haberet, & reliqua daret Romanis adverſus Græcas civitates: arma non ſumeret: captivos & tranſugas omnes redderet; per annos decem quaterna pondo argenti millia præſtaret; & obſidem *Demetrium* ſuum filium daret: Poſt hæc *Quintius* Lacedæmoniis bellum intulit.

intulit, & *Nabidi* eorum duci, ac y-
ranno crudeli pacem petenti, quibus
ipse conditionibus voluit, dedit, veri-
tus, si bello ad duriora eum cōpelleret,
expirante consulatu suo ipse labores,
& successor alius triumphii honores re-
portaret.

Anno m. 3905. ante Chr. 148. ex-
arsit tertium bellum Punicum coff. I.
Manlio Censorino, & M. Manlio.
Placuit senatui Romano hoc bellum
indici Pœnis, quòd contra fœdus plu-
res naves haberent: extra fines duxif-
sent exercitum, & *Masanissa* socio
& amico populi Romani arma intulif-
sent: jussi igitur sunt, ut omnia arma
navesque Romanis traderent: qui ti-
more perculsi, tantam repentè vim ar-
morum contulerunt, ut tota Africa il-
lis armari potuisset: postquam verò
arma comportârunt, jussi quoque sunt
relictâ civitate procul à mari decem
passuum millibus recedere. Quo au-
dito Carthaginenses dolorem despe-
rationi miscentes decreverunt aut ur-
bem

bem defendere, aut cum urbe perire, quamobrem *Asdrubales* duos duces suos creaverunt: dehinc arma nova facere aggressi, cum æris ferrique materia deficeret, auro argentoque hunc defectum suppleverunt, consulibus urbem oppugnantibus tanto impetu restiterunt, ut turpiter repulsi, & Romam repetere coacti sint: donec *Scipio Magni Scipionis* nepos extra ordinem consul creatus sextiduanâ oppugnatione ad deditionem Carthaginenses coëgit, rogantes, ut saltem vitâ servatâ servire liceret; atque ita exire permitti; primò quidem mulierum agmen satis miserabile, quarum, ut *Livius* ait, fuere 25. millia, post mulieres virorum turba descendit ad 30. millia, qui omnes captivi ducti. *Asdrubalis* uxor, liberi & universa familia fœmineo quodam furore rogo excitato in medium incendium sese coniecere. Transfugæ ad populi spectaculum feris traditi sunt discerpenti, aut conculcandi. Carthago
sup-

suppositis ignibus sexdecim continuis diebus præbuit spectaculum. Captivi pleriq; principibus venundati, *Scipio* autem eodem cognomine, quo avus ejus nobilitatus est, & dictus *Africanus junior*. In triumphum duxit excisâ Carthagine laureatam Romanam securitatem. Annis 22. post everfionem nova Carthago reposita est, & cives Romani plurimi eò adducti; sed intra breve tempus *Æthna* ultra solitum igneos cineres evomens, tecta ejus exussit, cui calamitati sublevandæ senatus Romanus decem annis vectigalia remisit.

Anno m. 3942. ante Chr. 111. bellum Jugurthinum jam pridem sceleribus *Jugurtha* debitum, & Romanorum optimatum avaritiâ dilatum, tandem inchoatum est *Calphurnio* primam expeditionem parante, fuit autem *Jugurtha Masanissa* regis ex pellice nepos & rex Numidiorum, qui occisis *Hempsale* & *Adherbale Masanissa* nepotibus ex toro regio & legitimo descend-

T 6

tibus

tibus, & auro corruptis senatoribus Romanis diu effreni audaciâ criminibus cumulavit, & has fraudes suas tum multiplici fuce, tum auro obduxit, quo iudices Romanos, inter ipsum & accusatores ejus, arbitros æquitatis constitutos excæcavit, ad eò, ut ipse Româ redux, tanquam mali nihil unquam egisset, sibi met de re bene gestâ applaudens, & Romanis illudens exclamaret, *O urbem venalem, & maturè perituram! si emptorem invenerit.* Sic demum insolescentem armis suis adorti sunt per *Culphurnium*, qui cum urbem aliquot pugnando cepisset, ab aureis Jugurthæ oratoribus ea, quæ pacis sunt, persuasus, domum rediit, difficultatem belli in senatu expositurus. *Scaurus* quoque eodem morbo icterico ab auro *Jugurtha* infirmatus, & avaritiâ æger in belli negotiis susceptis elanguit, donec *Metellus* vir tam auro intactus, quam ferro strenuus, qui & inde *Numidicus* dictus, invasit, & audaciam *Jugurtha* fre-

fregit: quam deinde *Marius* omnino
vicit & in fugam egit, ac tandem *Syl-*
la à *Baccho* locero traditum catenis
vinxit, captumque Romam in trium-
pho induxit, ubi eisdem, quibus ad
solium gradibus ascendit, ad dignum
quoque sceleribus supplicium descendit,
in carcere laqueo suffocatus.

Anno 3948. ante Chr. 104. incepit
bellum Cimbricum, quo ab ultimo
Septentrione excita gentium exami-
na, Teutones, Cimbri & Tigurini ita
Italiam inundabant, ut actum de Ro-
ma videretur, interfecto jam *Man-*
lio consule cum duobus filiis & 80.
millibus Romanorum, & quadraginta
colonorum millibus trucidatis. Quo
furore tum sævitum fuerit à victori-
bus, ex eo perspicuum fit, quod au-
rum omne & argentum magnâ copiâ
in Rhodanum fluvium conjecerint,
dedignati atrectare, quicquid Ro-
manorum erat: loricas, arma, equos
etiam & tota castra gurgitibus demer-
serunt: & periisset Roma, nisi *Marius*
supe-

superato *Iugurthâ* cum victore exercitu summâ celeritate movisset in Gallos, qui tripartito exercitu inter se divisos hostes, primò Teutones ad aquas sextias, Cimbros superato *Attesi* vagos, & *Tigurinos* per sylvas & montes fugitivos oppressit, & ducenta millia trucidavit, octoginta millia cepit, præter mulieres, quæ parvulis suis ad saxa illisis, pleræque ferro aut suspendio se ipsas peremerunt. *Marius* ab hac expeditione alter *Romulus* & *Roma conditor* appellatus, tantum gloriæ hausit, ut paulò post temulentâ vertigine actus in præceps iverit.

Anno m. 3967. *Marius* antea *Servator* ac *Romulus secundus* appellatus, postmodum, cum esset propè decrepitus, pessum dedit rempublicam. *Septimum* enim consulatum ambiens, decretam *Syllæ* provinciam vi captavit. Unde *Syllam* atque *Syllanos* inter, & *Marium* ac *Marianos*, bellum *Marianum* exortum est, in quo tantum sanguinis in urbe, & per *Italiam* effusum est,

est, ut vindicta Marianorum scelerum
 ipsis sceleribus fuerit funestior: *Ma-*
rius quidem consulatum non tenuit
 ultra decimum sextum diem, & vive-
 re & tyrannidem exercere desuit, mor-
 te per intemperantiam voluntariâ si-
 bi adscitâ metu Syllanæ vindictæ:
 post obitum autem ejus à *Cinna* colle-
 ga consulatûs *Sertorio Carbone* alijs-
 que Marianis, ingens Romæ laniena
 exercita est, quorum crudelitatem de-
 testantes senatores & optimates ad
Syllam se converterunt, atq; Marianis
 arma opposcentes sanguini sangui-
 nem, cædes cædibus, scelera Maria-
 na sceleribus Syllanis vindicaverunt,
 donec ambo æmuli tyranni (divinâ
 vindictâ pœnas exigente) utrimque
 sublati sunt.

Cinna quidem anno 3970. ante
 Chr. 83. à suis confossus est. *Sertorius*
 partium Marianarum firmissimus cly-
 peus conjuratorum dolo tandem in
 convivio periit, Dux summæ virtutis,
 sed calamitosæ. Deniq; Sylla qui ca-
 tenas

tenas *Iugurtha* iniecit, *Mithrydatem* compescuit, qui socialis belli furores repressit, qui *Cinna* dominationem fregit, qui *Marium* afflixit, qui *Marianos* confudit, & in sola urbe ex *Marianis* sex millia necavit, quingentos proscripfit, duodecim millia in *Præneste* occidit, qui rempublicam Romanam jugavit & pressit, hic à vermibus tandem parvis, sed acutis tortoribus corrosus, pediculari morbo consumptus interiit.

Anno m. 3963. Roma suo fatiscens pondere, intestinis bellis agitari cepit. Primum sociale dictum, vel etiam *Marsicum* à *Marsis* præcipuâ gente *Italiae*, quod *Picentes*, *Vestini*, *Marsi*, *Peligni*, *Mariani*, *Lucani*, *Samnites* fidelissimi socij, *Drusi* promissis exciti & conjurati adversus Romam susceperunt, tanto furore, ut Roma non potuerit vincere, nisi trecentis juventutis latinæ millibus absumptis, & Romanis non paucioribus.

Anno m. 3981, ante Chr. 72, bellum
ser-

fervile in Sicilia per *Aquilium* præto-
rem. Posthoc bellum *Spartacum*
in Italia per *M. Crassum*, confectum,
qui ex ergastulis erumpentes servos, &
duce *Spartaco* tumultuantes gladiato-
res ferro maturè exciderunt, ne ex
fæce hominis enata hydra Romanam
rem immedicabili vulnere percuteret.

Anno m. 3987 *Pompejus* bellum py-
raticum quadraginta dierum spatio
mirâ celeritate confecit.

Bellum Mithridaticum initium sum-
psit anno m. 3965. ante Chr. 88. de
quo in Mithridate facta mentio.

LUCULLUS ROMANUS Patritius Mi-
thridatici belli imperator *Metellum Numi-
dicum* habuit avunculum devicta Armeniâ,
Mesopotamiâ, ac Nisibi civitate captâ,
Romæ imperator appellatus est, præcla-
rissima virtutis suæ specimina dedit contra
Tigranem & *Mithridatem*: pluribus præliis
victor evasit. Demum indignatus suis mili-
tibus quibus non adeò placebat, sponte ab-
dicavit, & quieti sededit cœpitq; vivere splē-
didè, & luxu epularum omnes superare,
auctor factus & dux Romani luxûs: ita ut
ingentes illas opes, quas bello acquiserat,
tan-

tantum convivando consumeret, iretque in proverbium apud eos, qui vellent apud *Lucullum* convivari, ut dicerent *hodie in Apolline sanabitur*; consueverant enim, ut *Plutarchus* scribit, epulæ in Apolline præparari precio quinquaginta millium. Obijt tandem in otio & luxu, ejusque funeralia in Tusculano agro celebrata sunt.

Conjuratio Catilinaria.

ANno m. 3990. Consulibus *Julio Casare* & *C. Marcio Figulo* instauravit *Catilina* conjurationem suam. In hunc finem advocavit homo perditissimus unum in locum socios suos (ex quibus plerique equites & senatores) libidine prius, vino & omni turpitudine corruptos, eosque nefando sacrificio, hausto etiam humano sanguine inter se devinxit ad mutandum reipublicæ statum, novasque tabulas induendas. Distribuerunt deinde inter se magistratus & sacerdotia, bonos & divites ad cædes designarunt, ipsum *Catilinam* consulem elegerunt, habiturum collegam *Antonium* sibi non inimicum: quod ubi plerique viri boni patriæ suboluisse, accensi sunt omnes ad demandandum *Tullio* consulatum. Neque tamen ideo *Catilina* despondit animum, sed arma, viros, pecuniam copiosius comparavit & *Ciceroni* modis omnibus insidias paravit

vit, quas ille cæteraque eius consilia operã
Fulvia discebat, & circum se præsidia cli-
entum & amicorum occultè habebat: col-
legam quoque suum *Antonium* pactione
provinciæ permoverat, ne contra rempub-
licam à se dissentiret: Macedoniam enim,
quæ sibi contigerat, ipsi concessit, Galliam
verò *Motello* mandavit, ne eam *Catilina* sui
juris faceret. Cùm dies comitiorum venis-
set, & *Catilinæ* neque petitio consulatûs,
neque insidiæ succederent, constituit bel-
lum gerere & omnia extrema experiri.
Ideo aliquot conjuratorum varia in loca
dimisit, qui velut faces *Catilinariæ* bellum
accenderent. Ipse interim per *Cornelium*
equitem & *Vargunterium* senatores negoti-
um *Ciceronis*, specie salutationis, interficien-
di sollicitè tractat, sed re per *Fulviam* pa-
tefactâ sicarij januâ & domo *Ciceronis* pro-
hibiti sunt. Jamque *Manly* in *Etruria*, alio-
rumq; conjuratorû arma audiebantur, cùm
rem ad senatum defert consul, ubi pro rei-
publicæ salute omnia, quæ profutura vide-
bantur, decreta sunt, & *Catilina* (qui &
ipse in senatu comparuit, sive dissimulandi
sive sui purgandi causâ) facessere ex urbe
jussus est. Quare ex curia se proripiens furia
nefaria, indeque intempestâ nocte in *Man-*
lia castra profectus, nomen & apparatus
consulis assumit, ad 20. millia militum con-
tra-

trahit, oppida ad defectionem sollicitat, quos omnes per *Antonium* senatus celerrimè (hostes prius declaratos) bello persequitur, *Cicero* autem per Allobroges patefactos primarios quosdam conjurationis complices, *Cetheginum*, *Statilium*, *Gabinianum*, *Ceparium* ordinis senatorij viros decreto senatus unà cum *Lentulo* (qui consularu cum *Cicerone* fugebatur, & imperio à senatu abdicatus erat) publicè spectante populo in carcerem coniectos laqueo omnes suffocari mandat; applaudente populo, aliquibus autem invidiam constantibus.

Fuit *Lucius Catilina* nobili genere natus, magnà animi & corporis vi, sed ingenio pravo, cui ab adolescentia bellà intestina, discordiæ & flagitiosorum consortium delicti fuerunt: quorum facinorosorum hominum copià semper magnà stipatus incedebat, eaque nefarià manu fretus consulatum ambivit, & tyrannidem intulit, sed comprehensis conjuratis primariis & interfectis, ipse in *Transalpina* confugiens, ab *Antonio* cum militibus persequente, inter confertissimas legiones confossus est.

CLODIUS ejusdem farinae cum *Catilina* (sed non consors ejusdem conjurationis) prænominè *Publius*, ex antiquissima *Claudiorum* familia civis, sed factiosus & libidinis notissimæ, ut qui tres sorores per incestum

stum polluit, & in sacris *Bona Dea* cum muliebri veste deprehensus est. Hic ut *Ciceroni* in perniciem reipublicæ majus negotium facessere posset, petiit tribunatum, quem cum ex lege obtinere non posset, quod Patricius esset, alicui ex plebeis adoptandum dedit, atque nactus est tribunatum, & non quievit, donec *Ciceronem* per vim civitate expelleret; cum autem insolentior factus etiam *Pompejo* molestus esset, & optimum quemque lacefferet, placuit senatui *Ciceronem* ab exilio revocare, qui reversus *Milonis* operâ inimicum compescuit, à quo etiam *Clodius* in via Appia interfectus est. Quod facinus *Cicero* egregiè defendit, sed frustra: *Milo* enim exiliodamnatus in *Massiliam* abire compulsus, ubi cum *Ciceronis* orationem scriptam pro sui defensione legisset, dixisse fertur, *si sic perorâset Cicero, uti scripsit, non ego Massilia umbilice legerem.*

— 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 —
 S. II. *Memorabilia Miscel-*
lanea.

A Nno m. 3750. ante Chr. 303. *Rhodium* *Ptolomæi* auxilium, à *Demetrio*, qui *Rhodium* infecto prælio affligerat, & arctè obsederat, liberati vindicem suum *Ptolomæum* divinis honoribus

ribus profecuti sunt, & ingentem illum Colossum solis, inter orbis septem miracula nominatum excitârunt 70. cubitorum, longè quàm ipsa Rhodus fuerat, memorabiliorem, qui & urbi fuit ornamento, & secundùm aliquos Græcos recentiores urbi nomen imposuit.

Anno 3770. ante Chr. 273. Sofstratus Cnidius in Insula Alexandriæ vicina excitavit Pharum turrin præaltam ad dirigendos navium nocturnos cursus, quam diis servatoribus, *Ptolemais, Lagida*, atque *Philadelpho* consecravit.

Anno m. 3798. ante Chr. 255. ad fluvium Bagradam inusitatæ magnitudinis serpens deprehensus, quem *Marcus Regulus* aggredi aususest; erat is pedum centum viginti, tam duris squammis, ut telis penetrari non possent: tandem muralis machinæ saxo confractus, multisque simul telis appetitus interiit: hujus pellis Romæ suspensa è tholo diutissimè perduravit,

vit, ut inventum ejusmodi in Africa monstrum oculis pateret.

Anno m. 3840. ante Chr. 213. Romæ lex Oppia lata de sumptu mulierum, quâ cautum erat, ne mulier semicinctia auri haberet, ne veste versicolore uteretur, ne juncto vehiculo in urbe circumduceretur, aut propius, quam mille passus, idque causâ sacrorum, & nulla sceminarum tunc temporis hanc legem duram putabat, sed omnes acceptabant: anno autem 3859. agere cœperunt omnibus viribus per Valericum consule, mut abrogaretur; quod etiam (frustra reluctante Catoe) effecerunt.

Anno m. 3849. in libris Sybillinis legerant Romani alienigenam (quem Hannibalem Romani vatidici interpretati sunt) eijci ex Italia posse, si MATER IDÆA Pessinunte Romam deveheretur, ideo destinatus ad *Attalum* Pergami regem M. Valerius cum quatuor alijs legatis Delphos adit, Apollinem de suo itinere rogaturus, cui

cui respondit oraculum: rem per Attalum conficiendam esse, & parandum Romam hospitium Dea apud eum, qui vir optimus esset; de vectus est ergo Romam lapis ille facer (è cælo, ut creditum fuit, delapsus) quem incolæ Deam dicebant. Cùm jam Terracinae *Idea* mater esset, quæ situm est inter Romanos de ejus hospitio, & *P. Scipio Nasica Cneii* in Hispania cæsi filius adolescens adhuc & nondum quæstorius vir, optimus à senatu judicatus est. Qui cum matronis Ostiam usque venienti Deæ obviam processit. Cumque navis, quæ Deam portabat, hæssisset in Tiberi, *Q. Claudia* Vestalis eam Zonâ suâ attraxit, ut pudicitiam suam, quæ revocabatur in dubium, testaretur. Dea summâ solennitate, quâ fieri potuit, Romæ excepta, & primò in æde Victoriæ in palatio reposita, quia adventus ejus de Annibale certam spondebat victoriam. Sed ad depellendum ex Italia Hannibalem plus Scipio, quam brutus iste lapis profuit.

Anno

Anno m. 3873. ante Chr. 180. con-
 sulibus *Cornelio Lentulo, Cethego & M.*
Boetio, Tamphilo seu *Pamphilo*, in agro
L. Petily scribæ, inventi sunt vel ab
 eluvie, vel à fossoribus incertum est,
 libri *Numa*, corpore ejus nusquam re-
 perto, in duabus arculis lapideis cum
 plúbeis operculis: cū eos libros legif-
 set *Q. Petilius Prætor*, juravit eos per-
 niciosos, irreligiosos atq; comburen-
 dos esse: & huic juranti habita est fides
 à senatu, itaque à victimariis cremati
 sunt, aut omnes aut saltem Græci:
 erant enim septem Græci & toridem
 latini. Ex quibus judicium ferri po-
 test de eorum auctore *Numa*, quo
 usus magistro fuerit.

Anno m. 3893. ante Chr. 160. con-
 sulibus *Valerio Messala & Fannio Stra-*
bone. Editum senatûs consultum
 de Philosophis ac Rhetoribus urbe
 pellendis. Quod edictum tametsi
 tunc effectum non obtineret, postmo-
 dum tamen sub Censore *Crasso* reipsâ
 omnes Philosophi & Rhetores ejecti
 sunt

V

funt; eò quod multi otiosi adoleſcentes eis adhærerent; ſed mirum eſt *Crassum* tam celebrem oratorem potius omnes eiſcere, quàm otioſos per præceptores emendare voluiſſe.

Anno m. 3933. ante Chr. conſulibus *Q. Fabio Maximo* & *L. Opimio* nepote tanta cœli ſerenitas & calor extitit, ut hiſ conſulibus collecta vina ad annos ducentos ſervarentur, unde vina *Opimiana dicta*.

Anno m. 3948. ante Chr. 105. *Q. Cæpio Romanus* conſul, cui obtigerat Gallia, theſauros ex templo Apollinis Delphici raptos quondam à Gallis & in Tolofates lacus ad peſtem arcendam projectos colligi juſſit, ac tandem ſublatis cuſtodibus ſibi vendicavit centum millia pondo auri, argenti centum decem millia, ſeu in genere ad quindecies centum millia talentum; ſed ea pecunia & duci & militibus ſuis fatalis fuit, hanc enim quiſquis attigit, malè periit, quare inter fatalia numeratum eſt *aurum Tolofanum*. Anno

Anno circiter 87. ante Chr. natum Gothi in Franconiam irruerunt eamque depopulati sunt: *Diceneus Boroista* Gotthorum consiliarius & doctor Philosophiam & Theologiam Ethnicam eos docuit. Sacella & ceremonias instituit. *Genebrard. ex Jornado* de rebus Geticis.

Triumphus Pompejanus.

ANno m. 3993. ante Chr. 61. triumphavit POMPEJUS MAGNUS Romæ tantâ magnificentiâ, ut omnes triumphos quotquot Romæ visi sunt, Pompejanus superaverit.

Triumphus pompa duravit per biduum, traductis multis gentibus, Ponticis, Armeniis, Capdocibus, Cilicibus totius Syriæ nationibus, Albanis, Heniochiis, Achæis, Scythis, Iberis. In portum adduxit 700. integras naves, in pompa autem traduxit innumera carpenta auro & argento & alijs variis ornamentis onusta: inter quæ erat lectus *Hystaspis* filij & sceptrum ac sella *Mithridatis*, nec non aurea ipsius effigies octo cubitorum pectore tenus, argentiq; signati septem-millia Myriadum. Insuper 520. drachmæ, id est 70. milliones, & alij quatuor

tuor milliones. Transvectus etiam est ex *Mithridatis* supellectile alveus lusorius cum tesseriis è gemmis duabus, latus pedes tres, longus pedes quatuor: Luna aurea 30. pondus: lecti triclinarij tres; vasa ex auro & gemmis abacorum novem; signa aurea tria Minervæ, Martis & Apollinis: coronæ ex Margaritis 33. mons aureus quadratus cum cervis & leonibus & pomis omnis generis. Vitis aurea (videtur fuisse hæc vitis aurea *Aristobuli*) quæ fuit quingentorum talentorum. Musæum ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat: denique imago *Mithridatis* ex meris margaritis item duomillia poculorum ex Oniche gemmâ & auro compactorum Tigranocertæ in promptuario regis servari solita: verbo, tanta fuit copia supellectilis aureæ, ut iis recipiendis, & percensendis 30. dies quæstor infumpserit; plaustrorum verò, quibus arma in vecta sunt, fuit ingens numerus. Post spolia procedebat multitudo captivorum, qui non vincti sed habitu patrio induti & eleganter culti incedebant.

Pompejum antecederant regum Satrapæ, duces, filij regij partim captivi, partim obsides 324. inter hos *Tigranes* filius *Tigranidis*, & quinque filij *Mithridatis*, *Artaxerxes*, *Cyrus*, *Oxathres*, *Darius*, *Xerxes*, filia *Orsabaris* & *Eupatra*, & mulieres Scythicæ magno numero cum sorore *Mithridatis*,

Tra-

Traductus est quoque Colchorum rex *Olbaces* & Judæorum *Aristobulus* & tyranni *Cylicum*, duces tres Iberorum, duo Albanorum. Transvehantur quoque effigies absentium *Tigranis* & *Mithridatis*, ejusque filiorum ante eum defunctorum: & figuræ Deorum barbaricorum cum ornatu patrio (ut scilicet non hominibus tantum, sed etiam Dijs victis insultaretur) Translata est tabula cum hac inscriptione, *naves rostrata octingenta capta sunt, urbes condita octo in Cappadocia, in Cilicia, Cœlesiriaq;: viginti reges victi; Tigranes Armenius: Artoces Iberus, Orozes Albanus, Darius Medus, Aretas Nabataus, Antiochus Comagenus.*

Ipse Pompejus geminato curru vehebatur amictus chlamyde Alexandri Magni inventâ in Mithridatis supellectile: currum sequebantur socij hujus expeditionis, Præfecti militum, duces, equites & pedites. Ubi in Capitolium devenit, neminem captivum necavit, quod alij triumphatores facere solebant, sed publicis impensis remisit quemvis in suam patriam, exceptis regiis, è quibus solus *Aristobulus* postea interemptus est, & post eum *Tigranes*. Addit *Plutarchus* in tabulis quoque ostensum fuisse universa vestigalia ante id bellum populi Romani decem millionum librarum, ex ijs verò, quæ populo Romano Pompejus addidisset, redire 17. milliones librarum, ita ut totus reditus

ditus esset 27. millionum librarum. Divisa quoque magna copia pecuniæ inter milites, quorum qui minimum accepit, mille & quingentos denarios tulit. Illud quoque Pompejo gloriosissimum fuit in hoc triumpho, quod cum antea de Europa & Africa triumphasset, addito nunc Asiatico triumpho visus sit totius orbis terrarum domitor. Decretum igitur ei fuerat à senatu præter nomen Magni, ut in omnibus festis solennibus lauream & paludamentum ferret, vestem autem triumphalem in equestribus certaminibus indueret, quod ille semel tantum fecit.

Post hunc triumphum fortunæ mutatione deinceps seipsum suosque alios triumphandos dedit.

Anno m. 3999. ante Chr. 54. *Pompeij* theatrum Romæ dedicatum est ab ejus liberto *Demetrio* constructum, qui pecunias in ejus obsequio comparatas impendit, domini gloriæ, quam sui commodi cupidior. In hac celebritate multi ludi sunt exhibiti, musici, gymnici, bellici. Quingenti leones occisi, duo de viginti elephantes, reliquis contra voluntatem servatis, jubente populo, cujus misericordiam
bel.

bellæ implorare videbantur : tumq; plebs Romana in gladiatores & homines vulgò immitis, in belluas misericors fuit.

Anno m. 4027. ante Chr. 26. Agrippa Romæ pantheon ædificavit omnibus Diis, opus admirabile, ad similitudinem orbis fastigiatum. Exstruxit etiam porticum Neptuni argonautarum picturâ decoratum ob victorias navales, ita tamen, ut omnia in honorem Augusti cederent: sic enim benevolentia & gratia inter se *Octavianus Caesar & Agrippa* decertarunt, ut dubium reliquerint, an hic fuerit modestior, an ille liberalior, cui ut honorem majorem conferret, præcepit ut uxore suâ repudiata, quanquam illa esset *Augusti* sororis filia, suam filiam Juliam duceret.

Anno m. 4035. ante Chr. 18. *Herodes* instauravit templum Hierosolymitanum, dilatavit nimirum ejus spatia exteriora, & porticus exornavit, sed à fundamentis illud nequaquam

excitavit, remansit enim templum à *Zorobabele* conditum, cujus gloria viso Christo erat futura celebrior juxta prophetam, quàm Salomonici, ideoq; fingit Josephus templum Herodianum, quod meritò ab omnibus Catholicis ut fabula exploditur.

Indi missis legatis suis fœdus cum Augusto sanxere Anno 4026. ante Chr. 26. adduxeruntq; tigres Indicas nondum in Græcia & Occidente visas. Tunc etiam coram Augusto legatorum unus dictus *Zamarus* Gymnosophistes Deorum suorum sacris initiatus sponte in ignes insiliit, & vanæ gloriæ obtulit ferale sacrificium.

— 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 90 90

§. 12. *Eventus Tragici* & *Signa.*

ANno m. 3884. ante Chr. 169. Hierosolymis visa sunt in cœlis portenta per 40. dies magnæ cladis prænuncia: equites videlicet in aëre discurrentes, & exercitus inter se congressi

gressi, adeo ut re ipsa hic bellum geri videretur, cujus repræsentatio tantum terroris, quantum postea bellum ipsum damni intulit.

Anno m. 3839 ante Chr. 214. ingens in Ægypto persecutio Judæorum à *Philopatro* inchoata, quâ eos ad Ægyptios ritus adigere voluit, edicto promulgato, ut quisquis renueret, omni libertate & dignitate privatus stigmaticus fieret in unto hederæ folio in fronte, quod Bacchi insigne erat. Multi propterea defecerunt; qui verò perseverabant, in eos ultimò etiam mortis sententia lata est, quam Deus mirabiliter avertit.

Alexandriæ in hunc finem in hippodromo constituti prætereuntium omnium irrisionibus expositi fuerunt. *Hermioni* quoque Præfecto elephantorum mandatum est, ut elephantos numero 500. thure immerum infuso potatos, eâque portione efferatos in Judæos immitteret ab ijs proterendos & discerpandos; immissi jam erant ministri, qui Judæos manibus colligarent, sub crepusculum matutinum feris obijciendos; sed Judæorum ploratus ad Deum, avertit malum; tantum enim Deus soporem regi immisit, ut ad horam decimam usque illius diei feralis, non expergesceret, donec congregatis, qui ad coævivium præmoniti erant, à cubiculario excitatus ad

ad convivandum versus est, accitoque *Hermoni* imperavit elephantos in sequentem diem parari, eademque portione iterum efferari in crastinum; ad fuit secundus dies, ad fuit exercitus elephantorum, ad fuit etiam *Hermon*, qui regem monuit, parata esse omnia: at rex divinitus in oblivionem præteritorum adductus, interrogabat quodnam id esset negotium quod ageretur? iratus insuper *Hermoni* & Sociis Judæorum inimicis, eos objurgavit, Judæos autem plurimum laudatos, liberos omnes dimisit. Non multo post rediens ad suum ingenium rex instaurato convivio jubet tertio parari elephantos, multo quam prius in Judæos ferocior, adit spectaturus rex cum proceribus, prodeunt elephantis, prodeunt armati exercitus, & clamor horridus bellarum Judæos de imminente exitio monet; his vero ad lachrymas iterum precesque confugientibus visi sunt duo terribiles Angeli cælo descendere, omnibus præterquam Judæis manifesti, qui Ægyptios ita perturbârunt, ut quasi constricti vinculis imobiles hærent, rex quoque totus exhorresceret: ex quo horrore animum commutatus, feritatem deposuit, quin & bellum in exercitum armatam convertit eos pedibus prostraverunt. Rex quoque Judæorum Deum agnoscens, & vereri incipiens, eos septem dierum convivio excepit: quibus expletis potestatem eis dedit, omnes apostatas Judæos interficiendi, quorum illi supra trecentos occiderunt; denique Ptolomaidem regressi, ibidem festos dies instituerunt, & suam quique domum cum gaudio repetiverunt.

Anno m. 3776. ante Chr. 277. Duce *Brenno* sacrilegi Galli severissime puniti sunt: *Brennus* enim vel dux vel rex eorum cum 150. millibus in Macedoniam

niam irrumpens, & occiso *Sosthene* rege omnia sacra & prophana ever-
tens Delphicum quoq; templum ditif-
simum invasit, joculariter idenditem
repetens, *Deos locupletes hominibus li-
berales esse oportere.* Sed ab hominibus
lapidibus, & à Dijs terræ motu, tem-
pestate & fulminibus ita percussus est,
ut fere omnes suos perdiderit, & vul-
neratus ipse præ doloris vehementia
violentas manus sibimet intulerit, suis
antè præmonitis, ut *Cichorium* sibi re-
gem successorem crearent. *Cichorius*
autem rex creatus, omnes quotquot
à tempestate illa vulnere aliquo affe-
cti, vel attriti languerent, ad viginti
scilicet millia crudelissimè trucidavit
ex tanto numero 150. millium Gallo-
rum, nonnisi decem millia ex Mace-
donia reduxit; sed & isti à populis
omnibus, per quos transeundum erat
in Galliam, cæsi miserè omnes periè-
runt. Ita dijs suis etiam inanibus in-
sultare Ethnicis perniciosum erat.

Anno m. 3928, ante Chr. 125. mons
Æthna

Æthna primùm magno motu concussus, postea globos igneos iugentes, scopulis ignitis permixtos evomuit, & paulò post mare circa Liparam Insulam sic efferbuit, ut adustas rupes dissolverit, navium ceram picemq; liquefecerit, exanimârit pisces atque nautas, nisi qui statim effugêrunt cum ingenti Insulanorum metu ac stupore.

Anno m. 4043. ante Chr. 10. *Druiso* armis suis Germanos infestante, tantus harum gentium furor fuit, ut etiam mulieres armatæ castra propugnarent, & deficientibus telis in Romanorum ora prius collisos humi liberos proijcerent, in singulis filiorum necibus bis parricidæ factæ.

Anno m. 4010. ante Chr. 43. post cædem Julij Cæsaris Octavianus ludos suis sumptibus Romæ instituit in honorem defuncti Cæsaris, quos cum exhiberet, totos septem dies stella crinita apparuit in cælo, quam vulgus animam Cæsaris in cælum recepti opinabatur.

Anno m. 3955. ante Chr. 98. Alexandro Jannæi in Judæa regnante, magnâ crudelitate in Judæos à Lathuro Ægypti rege de-

iævi-

sævitum, triginta millia illorum occisa, & Judæi captivi magno numero interfectorum carnibus vesci coacti sunt, & hæc quidē tunc temporis a Lathuro perpeffi sunt, sed à proprio etiam rege Jannæo (regem is se nominari voluit, & non suūm sacerdotem, quia Saducæus erat, & sacerdotis nomen pro abjecto & pudendo habebat) crudeles persecutiones passi sunt: cū enim hæreticus esset (quod idem est ac Saducæus) Catholicorum sex millia interfecit, septingentos Phariseos crucifixit, & plurimos Judæos in fugam convertit, quanquam tyrannus efficere non potuit, quin plebs maneret catholica, & Phariseorum cathedram sequeretur.

Anno m. 3977. ante Chr. 76. uti refert S. Augustinus lib. 3. de civitate Dei cap. 15. metuenda prodigia in Italia visa fuerunt: nam canes, equi, boves, asini, & alia quoque animalia humanis usibus subdita, subito ita ubique efferata, & pristinæ lenitatis oblita sunt, ut relictis dominis libera vagarentur, nec hominum ullorū accessum paterentur.

Anno m. 3935. ante Chr. 118. ut refert S. Augustinus lib. 3. de civitate Dei cap. 31. tanta fuit locustarum multitudo in Africa, ut non solum segetes & folia, sed etiam cortices arborum corroderent, quibus consumptis vehementissimo vento in Africanum pelagus demersæ sunt, quarum corpora ad littus rejecta, ibidemque putrefacta

tam pestiferum foetorem exhalârunt , ut omnes ferè aves & pecudes emortuæ sint, Afrorum autem hominum ducenta millia, & Romanorum , qui illic in præfidijs collocati erant, triginta millia interiêrint .

Antequam Octavianus Augustus succederet Cæsari , inter alia portenta contigit Romæ, ut bos in suburbano ad aratorem, à quo flagellis impellebatur, conversus inciperet loqui , diceretque: frustra urges me, non enim frumenta , sed homines brevi deficient.

Anno m. 4052. qui fuit annus salutis, præter alia signa passim in orbe terrarum visa, Romæ in trans-Tyberina regione fons olei in taberna quâdam per totam diem effluxit; eodemque die circulus aureus circa solem apparuit; & tres soles visi sunt , qui brevi in unum coaluerunt. Romuli statua & Pacis templum corruit. Stella denique visa est à Magis in oriente, à qua melior mundo Dominus venturus nunciabatur

JESUS CHRISTUS

Natus ex virgine in Bethlem Judæ
Anno m. 4052. Imperij Romani 47.
regni *Herodis* 36. & 39 *Matthia Pontificis*, 2. Præfidiis Syriæ *Varo & Corino*,
Olymp. CXCIV. an 3. urbis conditæ

usq; ad an. mundi 4052. 471

751. consulibus *Augusto* decimo ter-
tiod *M. Plantio Sylvano*, Imperij *Augu-*
sti 42. Ante mortem *Augusti* decimo
quinto, nativitate sua adimplens va-
ticiuium *Danielis* cap. 2. v. 34. & 35.

Lapis abscissus est de monte sine mani-
bis, & percussit statuam quatuor Mo-
narchiarum in pedibus ferreis & fictilibus,
& comminuit eos, & contrita pariter sunt
ferrum, testa, as, argentum & aurum, &
reducta quasi in favillam astiva area, qua
rapta sunt vento, nullusque locus inventus
est eis, lapis autem, qui percusserat statu-
am factus est mons magnus, & implevit
universam terram est enim.

COELI ET TERRÆ SUMMUS
MONARCHA
PRIMUS ET ULTIMUS

Cujus regni non erit

FINIS.

